

**Lokalny Program Rewitalizacji
gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu
rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego**

Spis treści

Słowniczek pojęć	3
Wstęp	5
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy ..	7
2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy	11
2.1. Ogólna charakterystyka obszaru	11
2.2. Sfera społeczna.....	13
2.3. Sfera gospodarcza	34
2.4. Sfera środowiskowa	38
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	44
2.6. Sfera techniczna	53
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	59
4. Wizja i cele rewitalizacji	78
5. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	83
5.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć.....	83
5.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć.....	102
6. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	108
7. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji	112
8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	116
9. System wdrażania programu rewitalizacji	119
10. System monitorowania Programu	123
Spis tabel	125
Spis wykresów	125
Spis rysunków	126
Spis schematów	126
Spis załączników	126

Słowniczek pojęć

Rewitalizacja - wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji¹.

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych), d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska)².

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszary te wyznacza się za pomocą analizy wskaźnikowej, w której wartości wskaźników dla obszaru porównuje się z wartościami wskaźników dla całej gminy.

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację³.

¹ Krajowa Polityka Miejska 2013, Warszawa, październik 2015 r.

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.

³ Tamże.

Program rewitalizacji – oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze społeczeństwa, gospodarki, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru.

Projekt rewitalizacyjny – zaplanowane działanie w programie rewitalizacji i ukierunkowane na osiągnięcie jego celów oraz zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE w ramach programu operacyjnego.

Wstęp

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej ujawniły szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach miejskich. W efekcie, w wielu miastach i dzielnicach doszło do degradacji tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej) oraz erozji stosunków społecznych i powstania licznych problemów gospodarczych. Sytuacja ta wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom⁴.

W celu przywrócenia do życia obszarów zdegradowanych i stworzenia tam miejsc przyjaznych mieszkańcom, jest konieczne przeprowadzenie wieloetapowych i długookresowych działań rewitalizacyjnych, co wymaga stworzenia instrumentu, który pozwoli na przeprowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany oraz zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem jest *Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow Województwa Warmińsko-Mazurskiego* (LPR).

Rewitalizacja gminy Barczewo obejmuje przemiany obszarów zdegradowanych w pięciu sferach:

- społecznej – zapobieganie patologiom społecznym, w tym aktywizacja społeczno-zawodowa osób dorosłych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży zamieszkującej obszary zdegradowane;
- gospodarczej – działania promujące zatrudnienie oraz ograniczające ryzyko przerywania aktywności zawodowej;
- przestrzenno-funkcjonalnej – modernizacja przestrzeni publicznej w celu realizacji działań na rzecz integracji społecznej;
- technicznej – poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych oraz dostosowanie ich do realizacji działań obejmujących kwestie społeczne oraz gospodarcze;
- środowiskowej – realizacja działań w celu poprawy środowiska naturalnego.

Gmina Barczewo jest inicjatorem *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Barczewo*. Horyzont czasowy przedmiotowego dokumentu obejmuje lata 2016-2023. Dokument opracowano przy założeniu, że cele i zadania będą realizowane na przestrzeni kolejnych 7 lat. Należy zaznaczyć, iż wskazany okres obejmuje w całości nową perspektywę finansową Unii Europejskiej oraz pokrywa się z horyzontem strategicznych dokumentów regionalnych i krajowych. Ponadto dokument może zostać zaktualizowany o dodatkowe

⁴ *Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia*. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

projekty i ich zewnętrzne źródła finansowania oraz włączenie w proces rewitalizacji nowych partnerów społecznych.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo został opracowany zgodnie z obowiązującymi **Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020** zatwierdzonymi przez Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest dokumentem strategicznym z elementami operacyjnymi, mającym swoje podstawy w diagnozie istniejących problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W ramach programu rewitalizacji będą realizowane cele strategiczne i operacyjne wpisujące się w strategiczne dokumenty o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Wykaz najważniejszych dokumentów strategicznych wraz z ich celami, do których nawiązuje przedmiotowy dokument, zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Barczewo z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Nazwa dokumentu strategicznego lub planistycznego	Cel/Priorytet/Obszar strategiczny dokumentów strategicznych lub planistycznych
Zasięg europejski	
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Priorytet 3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną
Zasięg krajowy	
Umowa Partnerstwa	Priorytet I. Otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom Priorytet II. Spójność społeczna i aktywność zawodowa. Priorytet III. Infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu zatrudnienia Priorytet IV. Środowisko i efektywne zarządzanie zasobami
Narodowy Plan Rewitalizacji	Głównym celem jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym.
Krajowa Polityka Miejska	Cel 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji (miasto zwarte i zrównoważone)

<p style="text-align: center;">Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności</p>	<p>Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego Cel III.1. Integracja społeczna Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p>
<p style="text-align: center;">Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie</p>	<p>Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”) Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych („spójność”) Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”)</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020</p>	<p>Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020</p>	<p>Cel 1. Wzrost zatrudnienia Cel 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej Cel 5. Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli</p>
<p style="text-align: center;">Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego</p>

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	Priorytet I. Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego Priorytet III. Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	Cele tematyczne Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Cel główny: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej
Zasięg regionalny	
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	Cel szczegółowy 1. Konkurencyjna gospodarka Cel szczegółowy 2. Wzrost aktywności społecznej Cel szczegółowy 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020	Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego	Cel 1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju Cel 2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich
Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna	Cel strategiczny 3. Uporządkowanie przestrzeni publicznych dla podniesienia bezpieczeństwa, ładu przestrzennego i konkurencyjności Cel strategiczny 4. Zwiększenie efektywności energetycznej Cel strategiczny 5: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności Cel strategiczny 6: Wzrost jakości usług publicznych

Zasięg lokalny	
Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025	<p>Cel strategiczny 1. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna</p> <p>Cel strategiczny 2. Wysoka dostępność komunikacyjna i integracja wewnętrzna gminy</p> <p>Cel strategiczny 3. Korzystne warunki rozwoju przedsiębiorczości</p>
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Barczewo	<ul style="list-style-type: none"> - zagęszczanie zabudowy na terenach zurbanizowanych; - powstrzymanie przekształceń gruntów rolnych położonych w dużej odległości od istniejącej zabudowy i infrastruktury; - uregulowanie stanu prawnego dróg; - urządzenie dróg komunikujących tereny inwestycyjne; - rozwój infrastruktury technicznej związanej z sieciami wodociągowymi i kanalizacyjnymi, w sposób odpowiadający zmianom w zagospodarowaniu przestrzennym
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Barczewo na lata 2010-2017	<p>Cel strategiczny 1. Sprawny i skuteczny system przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia wśród świadczeniobiorców</p> <p>Cel operacyjny 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej</p> <p>Cel operacyjny 2. Promocja zatrudnienia</p> <p>Cel operacyjny 3. Przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną</p> <p>Obszar IV – Marginalizacja grup społecznych</p> <p>Cel strategiczny 1. Sprawny i skuteczny system zapobiegania marginalizacji grup społecznych</p> <p>Cel operacyjny 1. Aktywizowanie grup społecznych zagrożonych marginalizacją</p> <p>Cel operacyjny 2. Zapewnienie pomocy osobom opuszczającym zakłady karne i osobom bezdomnym</p> <p>Cel operacyjny 3. Wsparcie osób ubogich</p> <p>Cel operacyjny 4. Podejmowanie działań w celu ograniczenia zjawisk patologii społecznych wśród świadczeniobiorców oraz ograniczenia alienacji wśród marginalizowanych grup społecznych, będących świadczeniobiorcami pomocy społecznej</p>

Źródło: opracowanie własne.

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy

2.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Gmina Barczewo jest gminą miejsko-wiejską, położoną na obszarze powiatu olsztyńskiego (na północnym-wschodzie od Olsztyna), w województwie warmińsko-mazurskim.

Gmina Barczewo sąsiaduje z następującymi obszarami:

- od północy z gminą Jeziorany,
- od wschodu z gminą Biskupiec,
- od południa z gminą Purda,
- od południowo-zachodu z miastem Olsztyn,
- od zachodu z gminą Dywity.

Rysunek 1. Położenie gminy Barczewo na tle powiatu olsztyńskiego

Źródło: Zasoby internetowe

Zgodnie z GUS w 2015 r. gmina miejsko-wiejska Barczewo zajmowała powierzchnię 32 001 ha, z czego miasto 458 ha.

Przez gminę przebiega droga Nr 16, łącząca cały obszar północny Polski z granicą wschodnią kraju i z Białorusią.

Zgodnie ze Statutem gmina dzieli się na 32 jednostki pomocnicze (sołectwa): Barczewko, Bark, Bartoły Wielkie, Biedowo, Bogdany, Jedzbark, Kaplityny, Kierzliny, Kromerowo, Kronowo, Krupoliny, Lamkowo, Leszno, Łapka, Łęgajny, Maruny, Mokiny, Nikielkowo, Niedźwiedź, Odryty, Radosty, Ramsowo, Ramsówko, Ruszajny, Skajboty, Szynowo, Stare Włóki, Tumiany, Wipsowo, Wrócikowo, Wójtowo, Zalesie.

Natomiast miasto dzieli się na 3 jednostki pomocnicze (osiedla): Stare Miasto, Osiedle Domków Jednorodzinnych, Nowe Miasto.

Historia Barczewa

Pierwsze wzmianki dotyczące przemian, jakie dokonały się w części staropruskiej krainy Galindii datowane są na początek XIII wieku. W 1254 r. Gunlauken była już wyludnioną i wyniszczoną krainą. Tam też, przy zachodnim krańcu puszczy na wzgórzu Kunlauken, biskup warmiński Eberhard z Nysy nakazał w roku 1325 wójtowi Fryderykowi von Liebenzellowi wybudować strażnicę – zamek obronny. W tym czasie wokół zamku obronnego powstała osada. 26 grudnia 1329 r. biskup warmiński Henryk II Wogenap nadał prawa podobne do miejskich grodowi obronnemu Wartberg. 6 stycznia 1354 r. wojska litewskie pod dowództwem Wielkiego Księcia Olgierda i Kiejstuta, po krótkiej walce, spaliły miasto i zamek. Dziesięć lat później założono nowe miasto, które ulokowano w miejscu istniejącej od 1325 r. osady, zatrzymując dawną nazwę miasta Wartberg. Nowe miejsce, oddalone o siedem kilometrów na wschód od dawnego miasta i dwa od Krzyżowej Góry, gdzie znajdowała się osada staropruska, posiadało korzystniejsze warunki obronne, lepsze ukształtowanie terenu, a jeziora Umląg, Orzyc (Aryc), Kiermas, Dobrąg, rzeka Pisa i wzniesienia pokryte puszczą, czyniły go bezpiecznym. Po raz pierwszy o istnieniu Wartberg w obecnym miejscu dowiadujemy się w 1356 r., z pisma biskupa Jana II Stryprocka skierowanego do Kolegiaty w Dobrym Mieście. Zapewne to biskup Stryprock, 6 czerwca 1364 r., lokując miasto w obecnym miejscu wyznaczył Henryka z Łajs na założyciela, zasadźcę. Pochodził on ze znanej urzędniczej rodziny, mającej ogromne zasługi w zasiedlaniu południowej Warmii. Dziadek Henryka – Martin, jako wolny chłop, przybył do Prus w 1304 r. Osiadł tam, gdzie ustanowiono go zasadźcą i założycielem, a następnie sołtysem wsi – w Łajsach. Ojciec Henryka – Geriko piastował urząd sołtysa po swym ojcu, natomiast brat Henryka – Jan był zasadźcą Olsztyna. Samo wyznaczenie Henryka na zasadźcę odbyło się za zgodą kapituły katedralnej, gdzie wymieniony został w przywileju miejskim, opartym na prawie chełmińskim. Henryk z Łajs zapewne musiał być wysoko ceniony przez biskupa Jana II Stryprocka, który powierzył mu również urząd zasadźcy wsi Skajboty.

Z upływem czasu Barczewo doszło do takiej świetności, że po 42 latach, w 1406 r., radę miejską było stać na wykup dziedzicznego urzędu sołtysa. Od tego roku gród nad Pisą miał już rajców i burmistrza z wyboru. Wartberg otrzymał prawa miejskie 4 lipca 1364 r. z rąk biskupa warmińskiego Jana II Stryprocka. Dokument, oprócz granic gminy miejskiej i wysokości czynszów, określał też prawa i obowiązki zasadźcy. Można zaryzykować twierdzenie, że Henryk z Łajs był pierwszym zasadźcą, a następnie pierwszym sołtysem miejskim, zwanym później – burmistrzem⁵.

⁵ Internet, www.portal.barczewo.pl, 28.06.2016 r.

Przynależność Gminy Barczewo do Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittaslow

Barczewo należy do **Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittaslow** od listopada 2013 r. Celem Stowarzyszenia jest promowanie i rozpowszechnianie kultury dobrego życia poprzez badania, eksperymentowanie i stosowanie rozwiązań organizacji miasta.

W miastach sieci Cittaslow:

- jest realizowana polityka środowiskowa dążąca do utrzymania i rozwoju charakterystycznych cech obszaru i zabudowy miejskiej,
- jest realizowana polityka mająca na względzie ustanowienie funkcjonalnej infrastruktury i są podejmowane działania nad poprawą jakości życia ich społeczności,
- promuje się technologie skierowane na poprawę wartości środowiska naturalnego i zabudowy miejskiej,
- stymuluje się produkcję i wykorzystanie produktów żywnościowych otrzymanych drogą naturalnych technik nieszkodliwych dla środowiska, z wyłączeniem produktów modyfikowanych genetycznie,
- chroni się lokalne produkcje mające korzenie w kulturze i tradycjach, które przyczyniają się do utrzymania specyficznego charakteru terytorium, zachowując miejsce i style, promując okazje i miejsca uprzywilejowane z uwagi na bezpośredni kontakt między konsumentami a producentami towarów wysokiej jakości,
- promuje się gościnność jako moment pierwszego kontaktu ze społecznością i jej specyfiką, usuwając przeszkody natury fizycznej i kulturowej, które mogą przeszkodzić w pełnym i powszechnym wykorzystaniu zasobów miasta,
- wśród mieszkańców jest wspierana świadomość życia w jednym z miast Slow City, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska młodzieży i szkoły, poprzez systematyczne informowanie o korzyściach członkostwa w sieci miast⁶.

2.2. Sfera społeczna

Demografia

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych (BDL) Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), na dzień 31 grudnia 2015 r. liczba ludności gminy Barczewo wyniosła 17 550 osób, w tym kobiety stanowiły 50,37%. Na przestrzeni ostatnich 6 lat, tj. w latach 2010-2015, liczba ludności gminy wzrosła o 487 osób (2,85%).

Liczba ludności miasta Barczewo na koniec 2015 r. wyniosła 7 290 osób, w tym 3 796 kobiet (52,07%). W badanym okresie liczba ta spadła o 58 osób (0,79%). Natomiast liczba

⁶ Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow, Olsztyn 2015.

ludności zamieszkujących obszary wiejskie gminy Barczewo w 2015 r. wyniosła 10 260 osób, w tym 5 044 kobiet (49,16%) i była wyższa o 545 osób (5,61%) w porównaniu do roku 2010. Wzrost ludności zamieszkujących obszary wiejskie może świadczyć o przenoszeniu się ludności z miasta Barczewo, ale także z pobliskiego miasta Olsztyn na obszary podmiejskie, stające się „sypialniami” miast.

Szczegółowe informacje dotyczące liczby ludności w gminie Barczewo w okresie 2010-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Liczba ludności gminy Barczewo

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność razem	17 063	17 190	17 339	17 358	17 465	17 550
Kobiety	8 559	8 619	8 714	8 734	8 794	8 840
Mężczyźni	8 504	8 571	8 625	8 624	8 671	8 710
Barczewo – miasto	7 348	7 318	7 320	7 265	7 280	7 290
Gmina Barczewo – obszar wiejski	9 715	9 872	10 019	10 093	10 185	10 260

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (28.06.2016 r.).

W 2015 r. gęstość zaludnienia w gminie wyniosła 54 os/km², przy czym w Barczewie – 1591 os/km², a na terenach wiejskich 32 os/km². Wskaźnik feminizacji⁷ jest stały i dla gminy wyniósł 101 osób, w mieście 109 osób, a na obszarach wiejskich 97 osób.

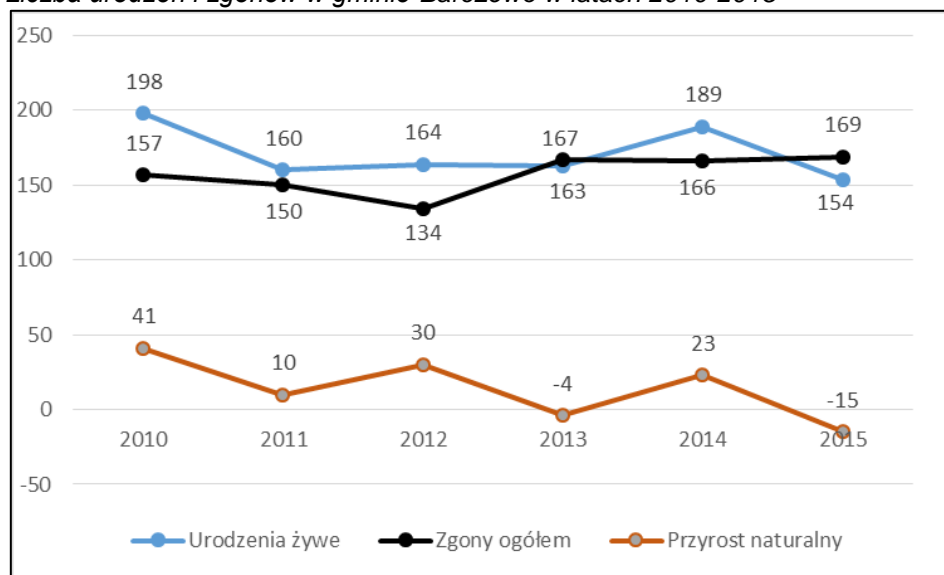
Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym (migracje, zawieranie małżeństw, urodzenia i zgony), które wpływają na zmiany liczebności oraz struktury ludności według wieku, związane są z przemianami, jakie zachodzą w sferze społeczno-ekonomicznej.

Jak wskazano na wykresie 1, na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba urodzeń w gminie Barczewo zmniejszyła się o 44 osoby (z 198 w 2010 r. do 154 w 2015 r.), tj. o 22%. Przy czym w mieście Barczewo liczba urodzeń spadła z 93 w 2010 r. do 65 osób w 2015 r., czyli o 30%. Natomiast w badanym okresie wzrosła liczba zgonów o 12 osób (z 157 w 2010 r. do 169 w 2015 r.), co stanowi niespełna 8%. Przyrost naturalny wyniósł w 2015 r. -15, w tym mieście Barczewo -25.

⁷ Współczynnik określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn. Definicja Banku Danych Lokalnych.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Wykres 1. Liczba urodzeń i zgonów w gminie Barczewo w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (28.06.2016 r.).

Wskaźnik ruchu naturalnego dla gminy Barczewo, definiowany jako *Liczba urodzeń na 1000 ludności* w 2015 r. wyniósł 8,8 i spadł o 2,9 w stosunku do 2010 r. Dla porównania, ten sam wskaźnik dla powiatu olsztyńskiego wyniósł 9,4, a dla województwa warmińsko-mazurskiego 9,1.

Kolejny wskaźnik *Liczba zgonów na 1000 ludność* w gminie Barczewo wyniósł w 2015 r. 9,65 i wzrósł o 0,39 w stosunku do 2010 r.

Tabela 3. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Barczewo

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,7	9,3	9,5	9,4	10,8	8,8
Barczewo – miasto	12,7	7,5	9,8	7,8	9,2	8,9
Gmina Barczewo – obszar wiejski	10,9	10,7	9,3	10,5	12,0	8,7
Zgony na 1000 ludności	9,26	8,76	7,78	9,61	9,52	9,65
Barczewo – miasto	11,85	11,31	12,31	13,42	11,41	12,37
Gmina Barczewo – obszar wiejski	7,28	6,85	4,44	6,85	8,16	7,72
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,4	0,6	1,7	-0,2	1,3	-0,9
Barczewo – miasto	0,8	-3,8	-2,5	-5,6	-2,2	-3,4
Gmina Barczewo – obszar wiejski	3,6	3,9	4,8	3,7	3,8	1,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (28.06.2016 r.).

Wskaźnik *Przyrost naturalny na 1000 ludności* dla gminy Barczewo wyniósł -0,9 i był niższy o 3,3 w stosunku do 2010 r. Dla porównania, ten sam wskaźnik w 2014 r. dla powiatu olsztyńskiego wyniósł 0,5, a dla województwa warmińsko-mazurskiego -0,5.

Szczegółowe informacje dotycząca ruchu naturalnego na 1000 ludności w gminie Barczewo zawiera powyższa tabela nr 3.

Analizując sytuację demograficzną w gminie należy zwrócić uwagę na wskaźnik salda migracji, który we wszystkich analizowanych latach był dodatni, co potwierdza fakt przenoszenia się ludności miejskiej na obszary wiejskie.

Tabela 4. Migracja w gminie Barczewo

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania ogółem	376	363	342	318	315	356
Barczewo – miasto	131	103	108	100	123	144
Gmina Barczewo – obszar wiejski	245	260	234	218	192	212
Wymeldowania ogółem	249	246	324	274	207	225
Barczewo – miasto	106	105	95	94	84	93
Gmina Barczewo – obszar wiejski	143	141	136	180	123	132
Saldo migracji	127	117	108	44	108	131
W tym saldo migracji wewnętrzne	124	116	105	56	113	131
Barczewo – miasto	26	-1	15	12	43	51
Gmina Barczewo – obszar wiejski	98	117	90	44	70	80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (28.06.2016 r.).

Na skutek zmian, jakie zachodzą w strukturze urodzeń oraz długości życia nastąpiły również zmiany w strukturze ludności według wieku.

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności w gminie Barczewo

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	3 587	3 557	3 531	3 477	3 421	3 375
Barczewo – miasto	1 434	1 389	1 379	1 346	1 305	1 285
Gmina Barczewo – obszar wiejski	2 153	2 168	2 152	2 131	2 116	2 090
Ludność w wieku produkcyjnym	11 343	11 401	11 431	11 396	11 437	11 449
Barczewo – miasto	4 764	4 735	4 694	4 628	4 606	4 581
Gmina Barczewo – obszar wiejski	6 579	6 666	6 737	6 768	6 831	6 868
Ludność w wieku poprodukcyjnym	2 133	2 232	2 377	2 485	2 607	2 726
Barczewo – miasto	1 150	1 194	1 247	1 291	1 369	1 424
Gmina Barczewo – obszar wiejski	983	1 038	1 130	1 194	1 238	1 302

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (28.06.2016 r.).

Analizując zmiany liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni ostatnich 6 lat należy zauważyć tendencję spadkową. W badanym okresie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym spadła o 212 osób.

Z kolei ludność w wieku produkcyjnym wzrosła o 106 (z 11 343 osób w 2010 r. do 11 449 osób w 2015 r.) i stanowiła 65,24% ogółu ludności gminy Barczewo.

Kolejnym procesem demograficznym zachodzącym na terenie gminy Barczewo jest wzrost przeciętnej długości życia, co przy malejącej liczbie urodzeń powoduje wzrost liczby ludności i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji. W ciągu ostatnich 6 lat liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w gminie Barczewo wzrosła aż o 27,8% i stanowiła 15,5% ogółu mieszkańców gminy.

Analiza struktury wiekowej potwierdza więc proces starzenia się mieszkańców gminy, a konsekwencje tego procesu będą występować w obszarze polityki społecznej i edukacji. Ponadto spowoduje to wzrost świadczeń zdrowotnych i pomocy społecznej.

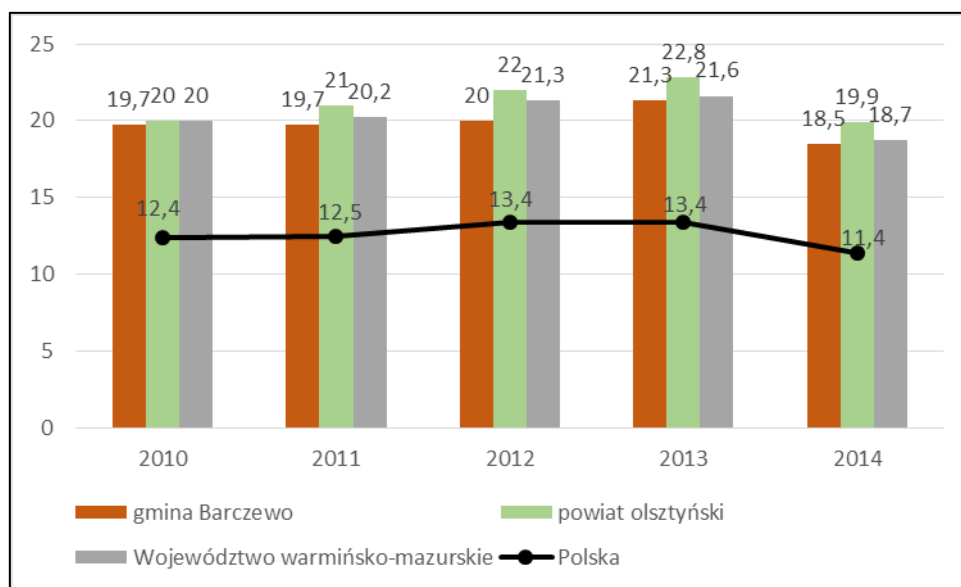
Bezrobocie

Według danych pochodzących z *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku* opracowanej przez Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie, na koniec grudnia 2015 r. stopa bezrobocia dla powiatu olsztyńskiego wyniosła 17,5%, dla województwa warmińsko-mazurskiego 16,3% i dla kraju 9,8%. W ujęciu rocznym stopa bezrobocia spadła dla poszczególnych obszarów odpowiednio o: 2,4%, 2,6% i 1,7%. Liczba bezrobotnych w gminie Barczewo wyniosła 900 osób i stanowiła 13,54% liczby bezrobotnych w powiecie

olsztyńskim (6649 osób bezrobotnych). Bezrobocie⁸ w gminie Barczewo wyniosło w 2014 r.⁹ 18,5% (20,5% wśród kobiet i 16,8% wśród mężczyzn). Gmina Barczewo zajmuje 3 miejsce wśród gmin powiatu olsztyńskiego pod względem liczby bezrobotnych.

Szczegółowe informacje dotyczące szacowanej stopy bezrobocia rejestrowanego w gminie Barczewo zawiera poniższy wykres.

Wykres 2. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony www.polskawliczbach.pl (29.06.2016 r.).

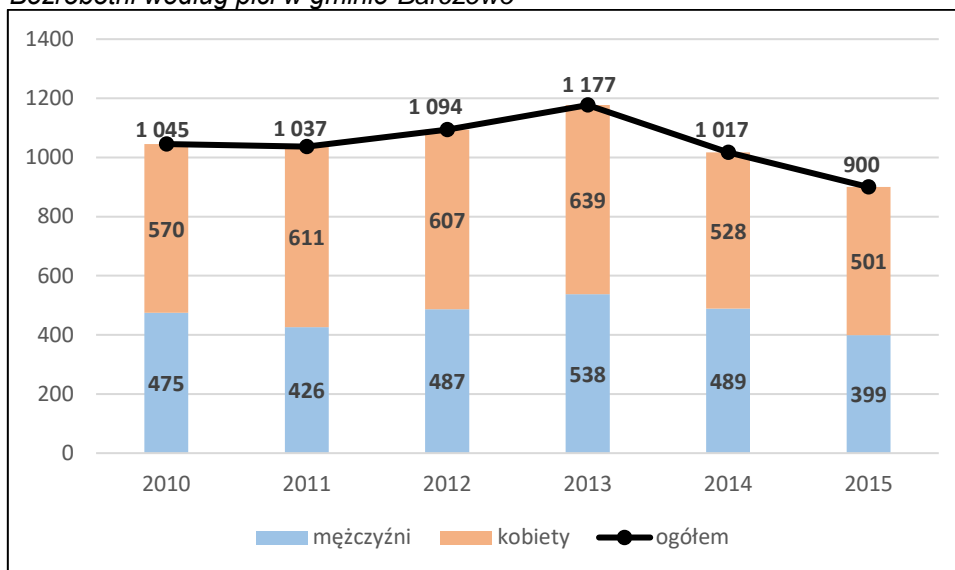
Według Banku Danych Lokalnych na koniec 2015 r. w gminie Barczewo zarejestrowanych było 900 bezrobotnych, w tym 501 kobiet (55,67%). W stosunku do 2014 r. liczba bezrobotnych osób w gminie zmalała o 11,5% (117 osób).

Zgodnie z wykresem 3, w latach 2010-2015 liczba bezrobotnych zmalała o 145 osoby, w tym o 69 kobiet i 76 mężczyzn. Analizując osoby bezrobotne według płci należy zaznaczyć, że przez cały analizowany okres liczba bezrobotnych kobiet była wyższa od bezrobotnych mężczyzn. Oznacza to, że sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy jest trudniejsza niż w przypadku mężczyzn.

⁸ Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie. Internet, www.polskawliczbach.pl, 15.06.2016 r.

⁹ Brak danych za 2015 r.

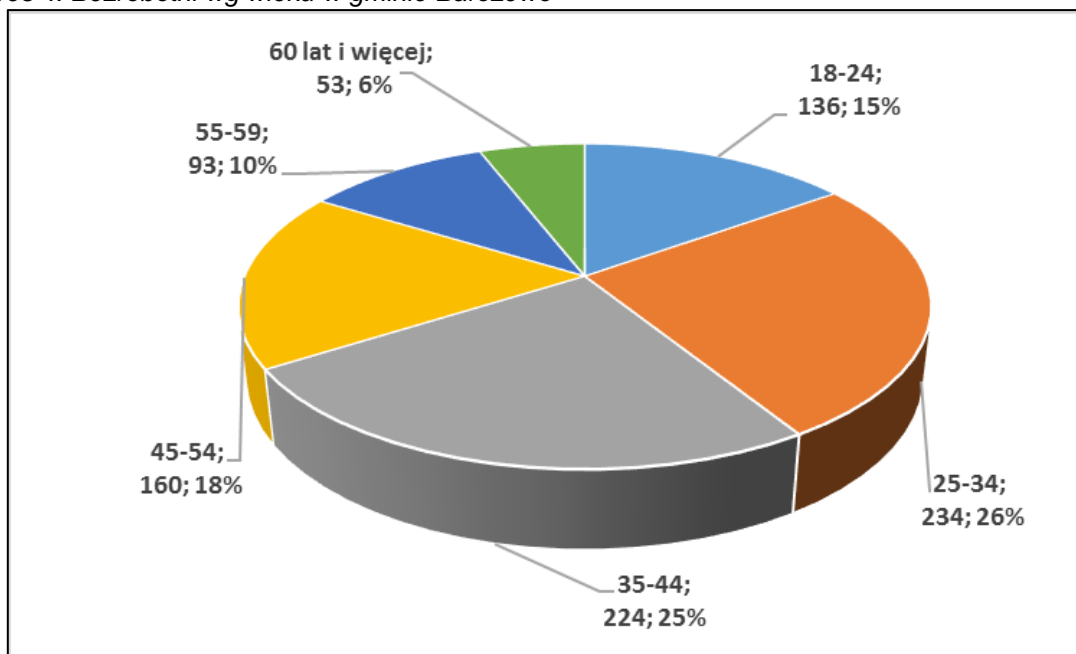
Wykres 3. Bezrobotni według płci w gminie Barczewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (29.06.2016 r.).

W 2015 r. osoby w wieku 25-34 lata stanowiły najwyższy odsetek bezrobotnych (26%, 234 osoby) w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych ogółem. Drugą i trzecią grupą pod względem liczebności osób bezrobotnych stanowią bezrobotni w wieku 35-44 i 45-54 lat (odpowiednio 25% i 18%). Osoby w wieku 18-24 lata i 55-59 lat stanowiły 15% i 10% wszystkich bezrobotnych. Natomiast najmniejszą grupę osób bezrobotnych stanowiły osoby powyżej 60 roku życia (6%, 53 osoby).

Wykres 4. Bezrobotni wg wieku w gminie Barczewo

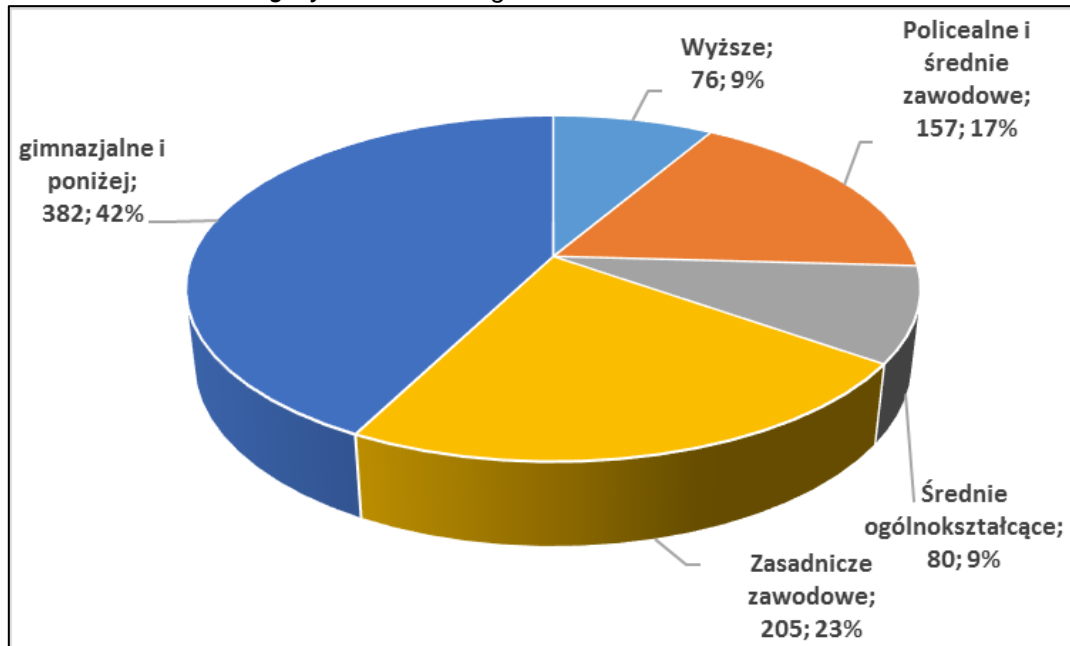
Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku*.

Niski poziom wykształcenia bezrobotnych jest jednym z czynników wpływających na ich sytuację na rynku pracy. Na koniec grudnia 2015 r. w strukturze bezrobotnych według

poziomu wykształcenia dominowali bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym i stanowili odpowiednio 42% (382 osoby) i 23% (205 osób) łącznej liczby osób bezrobotnych. Trzecią grupą pod względem liczebności stanowili bezrobotni

z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (17%, 157 osób). Najmniej liczną grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (9%, 76 osób) oraz średnim ogólnokształcącym (9%, 80 osób).

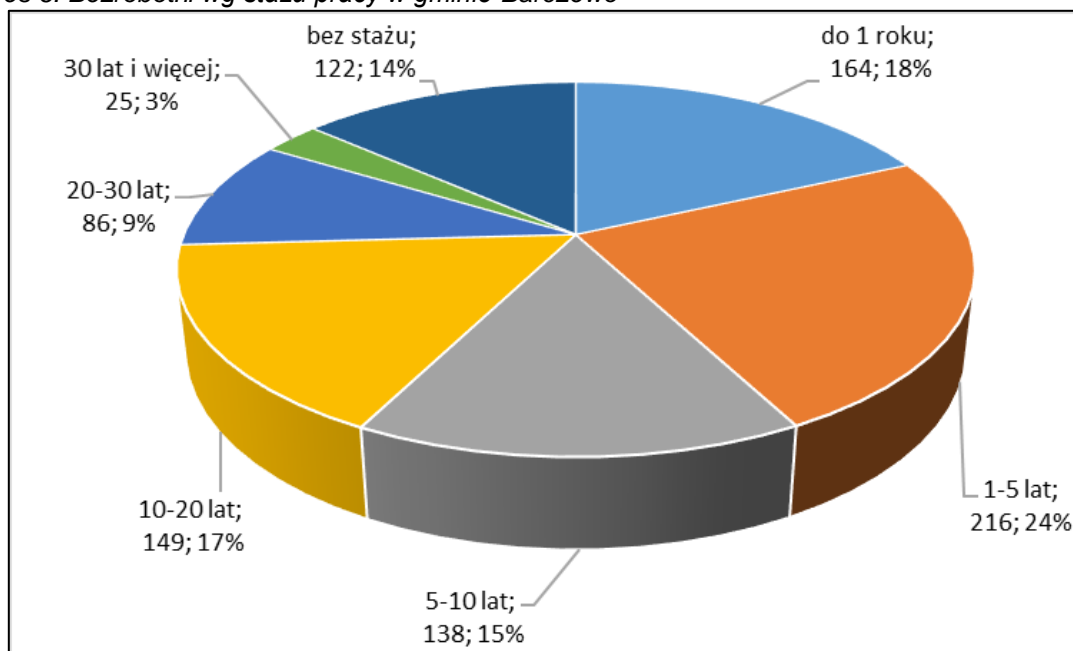
Wykres 5. Bezrobotni według wykształcenia w gminie Barczewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku*

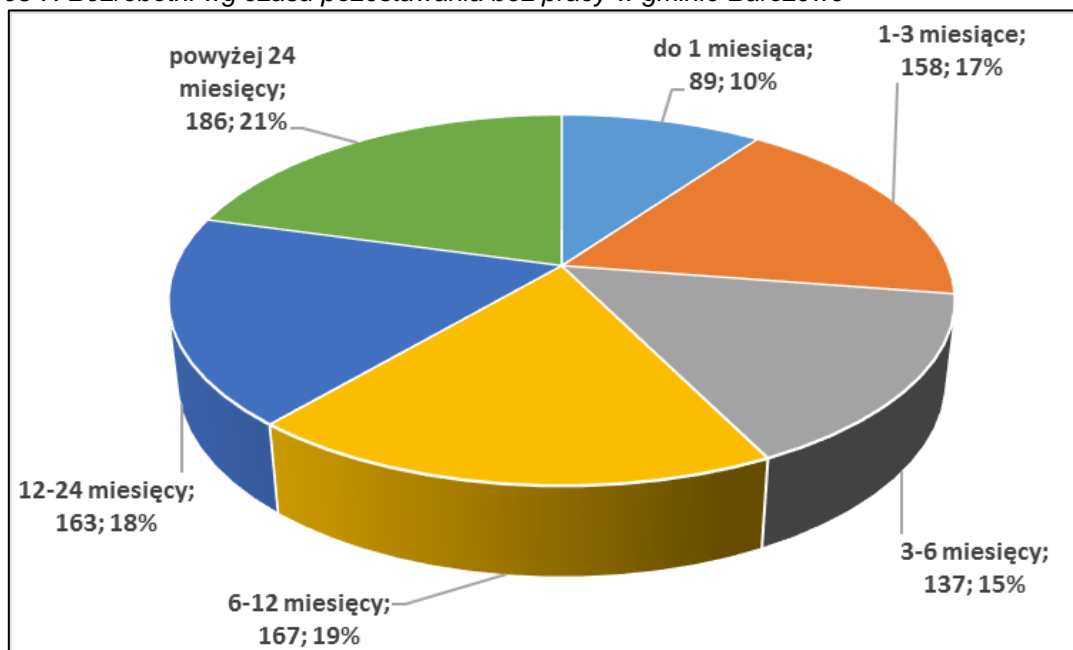
W 2015 r. największą grupę bezrobotnych w gminie Barczewo stanowiły osoby ze stażem pracy mieszczącym się w przedziale 1-5 lat (216 osób, 24% ogółu bezrobotnych), a najmniejszą osoby ze stażem powyżej 30 lat (3%, 25 osób). Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia wg stażu przedstawia wykres nr 6.

Wykres 6. Bezrobotni wg stażu pracy w gminie Barczewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku*.

Wykres 7. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w gminie Barczewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku*.

Najliczniejszą grupą bezrobotnych w gminie Barczewo pod względem okresu pozostawania bez pracy stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (21% bezrobotnych, tj. 186 osób). Natomiast najmniej liczną stanowiły osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca (10%, 89 osób).

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 27 maja 2014 r. wprowadziła trzy profile pomocy dla osób bezrobotnych, ustalane na podstawie oceny potrzeb oraz potencjału aktywizacyjnego osób bezrobotnych:

- profil pomocy I - przewidziany dla osób aktywnych,
- profil pomocy II - dla osób wymagających wsparcia,
- profil pomocy III - dla osób oddalonych od rynku pracy.

Liczbę bezrobotnych w gminie Barczewo odpowiadających powyższym profilom przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba bezrobotnych z podziałem na profile w gminie Barczewo

Bezrobotni ogółem	Bezrobotni z I profilem	Bezrobotni z II profilem	Bezrobotni z III profilem	Bezrobotni bez ustalonego profilu
900	15	515	367	3

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku.

Na koniec 2015 r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie było 897 osób bezrobotnych z ustalonym profilem pomocy. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne z ustalonym II profilem pomocy, wymagające wsparcia w postaci różnych form aktywizacji. Do tego profilu pomocy zostały zakwalifikowane 515 osoby, co stanowiło 57,22% ogółu bezrobotnych w gminie Barczewo. III profil dotyczący osób oddalonych od rynku pracy został określony dla 367 osób, tj. 40,78 % ogółu bezrobotnych. Najmniej liczną grupę, 15 osób, stanowili bezrobotni aktywni, czyli z ustalonym I profilem pomocy (1,67%). Dla 3 osób nie ustalono profilu pomocy.

W 2015 r. do prac interwencyjnych zostało skierowanych 14 bezrobotnych z gminy Barczewo, natomiast do pracy w ramach robót publicznych 31 osób. Gmina Barczewo, tak jak w latach wcześniejszych, nie uczestniczyła w organizacji prac społecznie użytecznych. Do pracy w ramach bonu zatrudnieniowego skierowano 1 osobę z gminy Barczewo.

Skutkiem bezrobocia w wieku produkcyjnym są negatywne zjawiska zachodzące w sferze demografii m.in. migracje, ujemny przyrost naturalny, jak również zjawisko wykluczenia społecznego.

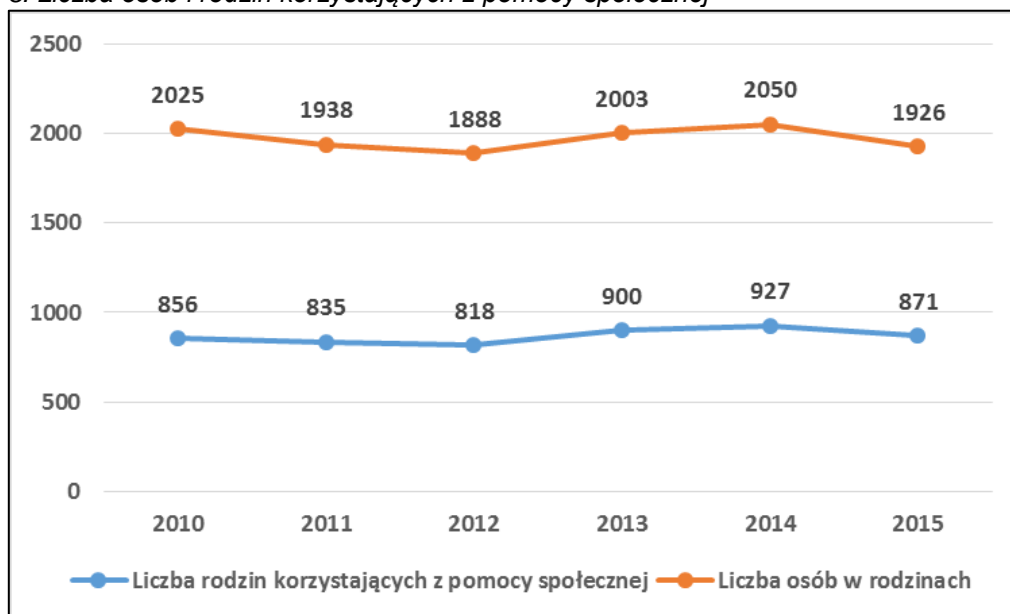
Instytucją rynku pracy, która obsługuje i pomaga bezrobotnym w powiecie olsztyńskim jest **Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie**, który w 2015 r. udzielił wsparcia 150 osobom z powiatu olsztyńskiego z przeznaczeniem na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Ubóstwo

Do zadań własnych gminy należy realizacja działań zgodnych z Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 nr 64, poz. 593 z późn. zm.), która określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej osobom zgodnie z art. 2.1 na „(...) przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”.

Najważniejszą instytucją, która zajmuje się działaniami z zakresu pomocy społecznej w gminie Barczewo jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Barczewie**. Według danych tej instytucji w 2015 r. z pomocy społecznej skorzystało 871 rodzin, w których było 1926 osób, co stanowi 10,97% ogółu mieszkańców gminy Barczewo.

Wykres 8. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Barczewie

Na przestrzeni ostatnich 6 lat, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Barczewo zwiększyła się o 15, natomiast liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia zmniejszyła się o 99 (wykres 8).

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

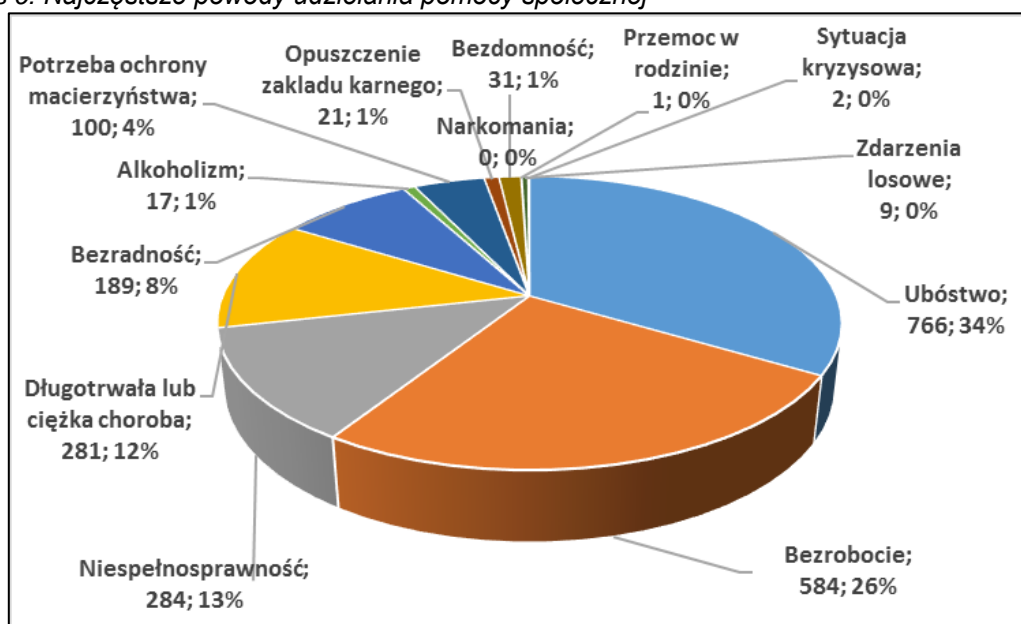
Tabela 7. Przyczyny udzielania pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Barczewie w latach 2013-2015

Powód przyznania pomocy	2013		2014		2015	
	Liczba rodzin		Liczba rodzin		Liczba rodzin	
	ogółem	w tym na wsi	ogółem	w tym na wsi	ogółem	w tym na wsi
Ubóstwo	754	409	808	436	766	442
Sieroctwo	1	1	0	0	0	0
Bezdomność	31	16	28	14	31	15
Potrzeba ochrony macierzyństwa	91	53	104	56	100	67
w tym wielodzietność	47	28	52	31	51	34
Bezrobocie	620	341	642	356	584	351
Niepełnosprawność	281	132	291	144	284	156
Długotrwała lub ciężka choroba	260	125	270	128	281	142
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	205	108	215	122	189	114
w tym rodziny niepełne	151	73	158	84	135	76
rodziny wielodzietne	46	31	52	32	53	36
Przemoc w rodzinie	1	0	0	0	1	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	25	14	19	7	17	8
Narkomania	1	1	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	29	14	18	12	21	11
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	7	7	5	5	9	9
Sytuacja kryzysowa	0	0	1	0	2	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdań z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2013, 2014, 2015.*

Jak wynika z powyższej tabeli katalog przyczyn udzielania pomocy społecznej rodzinom w gminie Barczewo jest zróżnicowany. W roku 2015 głównymi powodami przyznawania świadczeń było ubóstwo (766 rodzin) i bezrobocie (584 rodzin). Bezrobocie jest jednym z najtrudniejszych problemów stojących przed organami pomocy społecznej, ponieważ często współistnieje z innymi problemami w rodzinach, np. nadużywaniem alkoholu, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co w efekcie może prowadzić do ubóstwa lub je pogłębiać. Kolejnym powodem udzielania pomocy społecznej mieszkańcom gminy Barczewo była niepełnosprawność (13%) oraz długotrwała lub ciężka choroba (12%).

Wykres 9. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za 2015 r.*

Spośród wszystkich korzystających ze wsparcia MOPS w Barczewie, aż 766 rodzin (34%) żyje w ubóstwie, co oznacza, że nie posiada żadnego źródła dochodu, bądź utrzymuje się tylko z zasiłków rodzinnych a ich dochód wynosi poniżej kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 nr 64, poz. 593 z późn. zm.), zgodnie z Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. 2013 r. poz. 1024).

W 2015 r. liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej wyniosła 767.

Na terenie Barczewa znajduje się **Dom Pomocy Społecznej**, gdzie mieszkańcy mają możliwość korzystania z codziennej rehabilitacji, zajęć ogólnousprawniających oraz zabiegów fizykoterapeutycznych. W DPS znajdują się trzy pracownice terapii zajęciowej.

Wszystkie oferują zajęcia dostosowane do potrzeb i możliwości pensjonariuszy. W pracowniach są prowadzone zajęcia z muzykoterapii, biblioterapii, zajęcia z ludoterapii czyli terapii rozrywką połączoną z gimnastyką ogólnousprawniającą dla osób starszych w kole, zajęcia plastyczne i kulinarne.

Dokumenty polityki społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi szereg działań znaczących dla rozwoju lokalnej polityki społecznej. Ośrodek realizuje swoje działania w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, ale także następujące programy opracowane we własnym zakresie:

1. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Barczewo na lata 2010-2017**, w której sformułowana misja brzmi: *Pomoc społeczna sprawnym i skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego mieszkańców gminy Barczewo*. Misja zostanie wykonana w wyniku realizacji celów strategicznych i operacyjnych w następujących obszarach:

Obszar I – Konsekwencja długotrwałego bezrobocia

Cel strategiczny 1. Sprawny i skuteczny system przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia wśród świadczeniobiorców

Cel operacyjny 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej;

Cel operacyjny 2. Promocja zatrudnienia;

Cel operacyjny 3. Przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną;

Cel operacyjny 4. Redukcja psychospołecznych skutków bezrobocia.

Obszar II – Kryzys roli rodziny

Cel strategiczny 1. Prawidłowo funkcjonująca rodzina

Cel operacyjny 1. Kompleksowa opieka nad rodziną i dzieckiem. Zapobieganie kryzysom rodzinnym oraz wspieranie rodzin w kryzysie;

Cel operacyjny 2. Sprawny system przeciwdziałania patologiom społecznym;

Cel operacyjny 3. Upowszechnienie metody mediacyjnej jako formy pracy z rodziną w celu rozwiązywania konfliktów.

Obszar III – Sytuacja osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i starszych

Cel strategiczny 1. Sprawny system pomocy na rzecz osób starszych i przewlekle chorych

Cel operacyjny 1. Profesjonalizacja w zakresie szeroko rozumianej pracy socjalnej na rzecz osób starszych oraz przewlekle chorych. Zabezpieczenie potrzeb usługowych poprzez objęcie ich opieką;

Cel strategiczny 2. Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny 1. System pomocy osobom niepełnosprawnym;

Cel operacyjny 2. Wspieranie osób niepełnosprawnych na wolnym rynku.

Obszar IV – Marginalizacja grup społecznych

Cel strategiczny 1. Sprawny i skuteczny system zapobiegania marginalizacji grup społecznych

Cel operacyjny 1. Aktywizowanie grup społecznych zagrożonych marginalizacją;

Cel operacyjny 2. Zapewnienie pomocy osobom opuszczającym zakłady karne i osobom bezdomnym;

Cel operacyjny 3. Wsparcie osób ubogich;

Cel operacyjny 4. Podejmowanie działań w celu ograniczenia zjawisk patologii społecznych wśród świadczeniobiorców oraz ograniczenia alienacji wśród marginalizowanych grup społecznych, będących świadczeniobiorcami pomocy społecznej.

Obszar IV – Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Cel strategiczny 1. Zmniejszenie skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie

Cel operacyjny 1. Ograniczanie zjawisk uzależnień;

Cel operacyjny 2. Usystematyzowanie współpracy instytucji działających na rzecz aktywnej integracji i pomocy społecznej;

Cel strategiczny 1. Profesjonalizm w realizacji zadań pomocy społecznej

Cel operacyjny 1. Podnoszenie poziomu kwalifikacji i doskonalenia zawodowego.

- 2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Barczewo na lata 2010-2017**, którego celem głównym jest *Ograniczenie zjawiska oraz skutków przemocy w rodzinie w gminie Barczewo poprzez stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy* i będzie realizowany poprzez:

- działalność Interdyscyplinarnego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Barczewo;
- Poradnictwo w Punkcie Konsultacyjno-Doradczym dla Uzależnionych i ich Rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy;

Prognozowane efekty:

- zwiększenie dostępności pomocy dla ofiar przemocy,
- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie, w tym spadek liczby rodzin, w których podejmowano interwencje wielokrotnie,
- pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej - stała edukacja.

3. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Barczewie na 2016 rok, którego celem jest przeciwdziałanie i ograniczanie narkomanii na terenie gminy Barczewo poprzez:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Barczewo na rok 2016, którego celami strategicznymi są:

- zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień,
- zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują,
- zwiększenie i unowocześnienie zasobów niezbędnych do rozwiązywania istniejących już problemów.

Przestępczość

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w tym: ładu przestrzennego, ochrony zdrowia, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej.

Kwestią bezpieczeństwa na terenie gminy zajmuje się **Komisariat Policji w Barczewie**. Do najważniejszych zadań policji wynikających z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 1990 nr 30 poz. 179 z późn. zm.) jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.

W tabeli nr 8 przedstawiono wybrane dane dotyczące przestępstw popełnionych w 2015 r. na terenie miasta Barczewo.

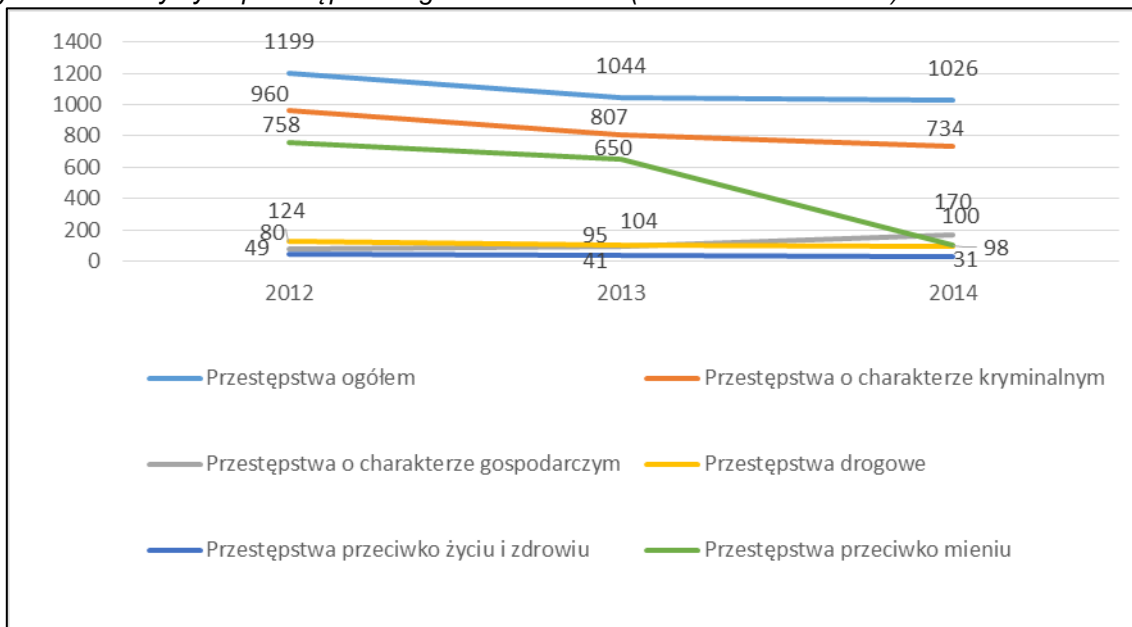
Tabela 8. Wybrane dane dotyczące przestępstw w Barczewie

Wyszczególnienie	2015 r.
Kradzież z włamaniem	20
Zniszczenia mienia ruchomego	10
Kradzież cudzej rzeczy ruchomej	19
Oszustwo	17
Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Barczewie.

Jak wynika z poniższego wykresu liczba przestępstw szacowanych¹⁰ w gminie zmalała o 173 w ciągu dwóch lat (z 1 199 w 2012 r. do 1 026 w 2014 r.). W okresie 2012-2014 najczęściej odnotowano przestępstw kryminalnych (960 w 2012 r., 807 w 2013 r. oraz 734 w 2014 r.). Największą tendencję spadkową zaobserwowano w przestępstwach przeciwko mieniu z 758 w 2012 r. do 100 w 2014 r. Najmniejszą liczbę przestępstw odnotowano w 2014 r. w kategorii przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu (31). Wskaźnik *Przestępstwa ogółem na 1000 mieszkańców* dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 21,63, dla Polski 22,72, natomiast dla gminy Barczewo 24,29.

Wykres 10. Statystyka przestępstw w gminie Barczewo (stan na 31.12.2014 r.)

Źródło: www.polskawliczbach.pl, 30.06.2016 r.

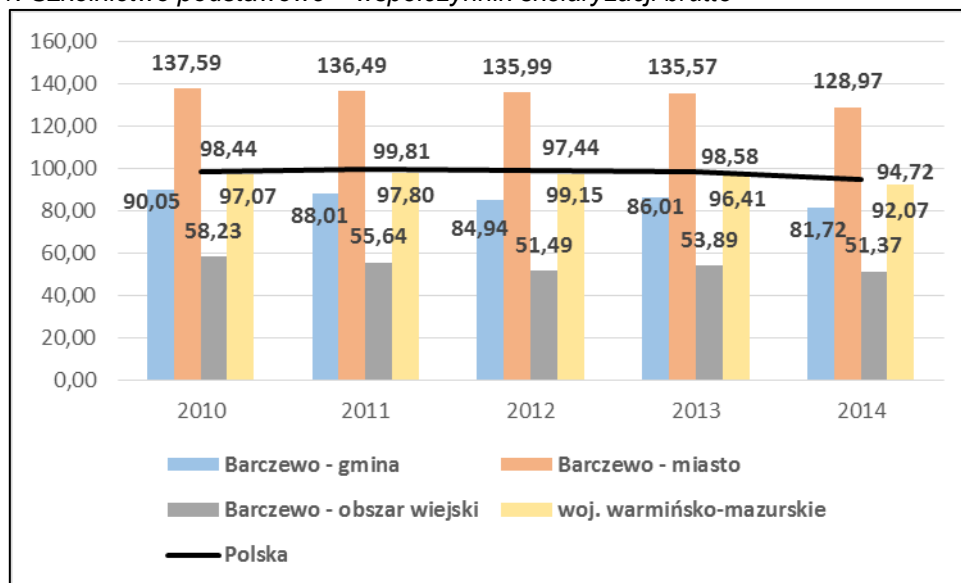
¹⁰ Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na liczbie przestępstw w stosunku do liczby mieszkańców powiatu oraz mieszkańców gminy.

Edukacja

W 2015 r. 4 509 mieszkańców gminy Barczewo (w tym 1 715 mieszkańców miasta Barczewo) było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 2 182 kobiety (z czego 849 kobiet w mieście).

Współczynnik skolaryzacji brutto¹¹ szkół podstawowych w gminie Barczewo wyniósł w 2014 r. 81,72%, a dla miasta Barczewo 128,97%. Dla porównania, wskaźnik skolaryzacji brutto dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 92,07%, a dla Polski 94,72%.

Wykres 11. Szkolnictwo podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto

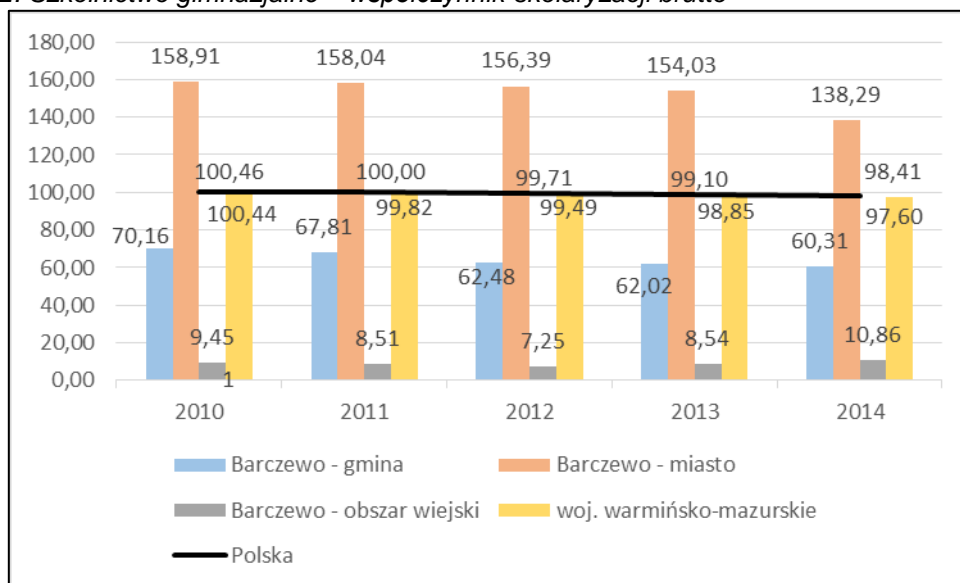
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, 30.06.2016 r.

Do sprawdzianu na koniec VI klasy szkoły podstawowej przystąpiło 143 uczniów ze szkół podstawowych znajdujących się na terenie gminy Barczewo. Średni uzyskany wynik w części I (język polski i matematyka) wyniósł 58% i był niższy niż średni dla województwa warmińsko-mazurskiego, który wyniósł 64%.

Współczynnik skolaryzacji brutto szkół gimnazjalnych wyniósł w gminie Barczewo 60,31%, a dla miasta Barczewo – 138,29%. Dla porównania, ten sam współczynnik dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 97,60%, a dla Polski 98,41%.

¹¹ Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Definicja Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Wykres 12. Szkolnictwo gimnazjalne – współczynnik skolaryzacji brutto

Źródło: opracowanie własne Banku Danych Lokalnych, 30.06.2016 r.

Do egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki przystąpiło 105 uczniów. Średni wynik uzyskany z języka polskiego wyniósł 55%, a z matematyki 41%. W porównaniu wyniki z egzaminu dla województwa warmińsko-mazurskiego – 60% z języka polskiego i 46% z matematyki.

Kapitał społeczny

Rozwój gminy Barczewo i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest najważniejszym celem samorządu gminnego. Dlatego też gmina podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi. W związku z powyższym gmina Barczewo opracowała **Roczny Program Współpracy Gminy Barczewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2016 rok**. Program jest propozycją dla osób wyrażających wolę współpracy na rzecz gminy Barczewo i jej mieszkańców. Efektem tej współpracy jest umacnianie w społecznej świadomości poczucia odpowiedzialności za siebie i swoje otoczenie oraz budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizację społeczności lokalnej.

Celem głównym programu jest *skuteczne działanie na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców gminy, wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi poprzez wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji zadań własnych Gminy Barczewo*. Natomiast celami szczegółowymi programu są m.in.:

- wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych a także polityki lokalnego rozwoju,

- podniesienie skuteczności i efektywności oraz jakości prowadzonych działań przez organizacje pozarządowe,
- poprawa jakości życia poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych,
- promocja gminy Barczewo poprzez działania organizacji pozarządowych.

Na terenie gminy Barczewo jest aktywnie działających 26 stowarzyszeń, związków i organizacji pozarządowych, klubów sportowych oraz ochotnicza straż pożarna¹²:

1. Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w Barczewie,
2. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Wipsowo,
3. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ramsowo i Okolic,
4. Stowarzyszenie „Przystanek Łęgajny”,
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Barczewie,
6. Stowarzyszenie Rolniczo-Kulturalno-Oświatowe Teleinfo w Niedźwiedziu,
7. Stowarzyszenie „Wspólne Wójtowo”,
8. Towarzystwo Przyjaciół Mokin,
9. Warmińsko Mazurskie Koło Kobiet Wiejskich w Mokinach,
10. Stowarzyszenie Na Rzecz Edukacji Dzieci i Rozwoju Obszarów Wiejskich WROTA w Lamkowie,
11. Stowarzyszenie Wiejskie, „Nasze Skajboty”,
12. Lokalna Grupa Działania „Południowa Warmia”,
13. Stowarzyszenie „Dwa Jeziora” w Tumianach,
14. Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej nr 1 w Barczewie,
15. Stowarzyszenie Jeziora Linowskiego w Łęgajnach,
16. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Nikielkowa,
17. Stowarzyszenie „Każdemu Dać Szansę”,
18. Stowarzyszenie Inicjatyw Regionalnych LEX,
19. Stowarzyszenie Pomocy Humanitarnej Lazarus w Ramsowie,
20. Gminny Klub Sportowy PISA Barczewo,
21. Uczniowski Klub Sportowy BUKS Barczewo,
22. Klub sportowy Tempo Ramsowo Wipsowo,
23. Stowarzyszenie sztuk Walki i Samoobrony AGATSU,
24. Uczniowski Klub Sportowy GALA Barczewo,
25. KS Egida Barczewo-Olsztynek,
26. Klub Sportowy Łęgajny.

¹² Dane Urzędu Miejskiego w Barczewie.

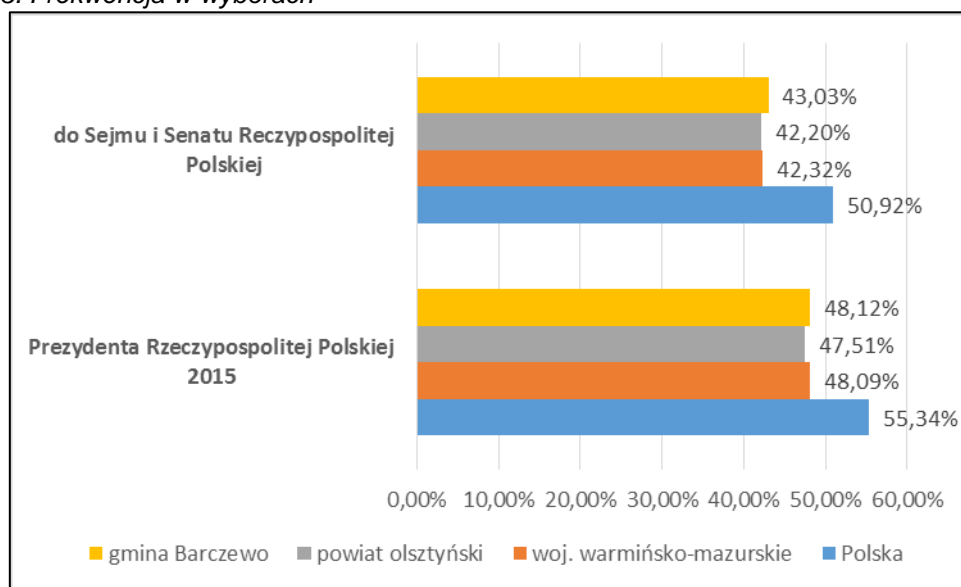
Wskaźnik fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców dla gminy Barczewo wyniósł w 2015 r. 34 i jest niższy od wartości tego wskaźnika dla województwa warmińsko-mazurskiego – 38 oraz dla Polski - 35¹³.

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym

Frekwencja w wyborach

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Poniżej przedstawiono frekwencję w wyborach w 2015 r. na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a także do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polski.

Wykres 13. Frekwencja w wyborach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (01.07.2016 r.).

Frekwencja w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w gminie Barczewo (48,12%) była nieznacznie wyższa od frekwencji wyborczej dla powiatu olsztyńskiego (47,51%), województwa warmińsko-mazurskiego (48,09%), ale niższa od frekwencji w Polsce (55,34%).

Frekwencja wyborcza do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w gminie Barczewo (43,03%) była również nieznacznie wyższa od frekwencji w powiecie olsztyńskim (42,20%) i województwie warmińsko-mazurskim (42,32%), ale niższa od frekwencji w Polsce (50,92%).

¹³ Dane Banku Danych Lokalnych, www.bdl.stat.gov.pl, 21.12.2016 r.

Budżet obywatelski

Budżet Obywatelski umożliwia mieszkańcom miasta decydowanie o tym, na co zostanie przeznaczona część środków z budżetu gminy. Zgodnie z Uchwałą Nr XIII/92/15 Rady Miejskiej w Barczewie z dnia 7 lipca 2015 r. przeprowadzono na terenie Miasta Barczewo konsultacje społeczne w sprawie Budżetu Obywatelskiego jako części budżetu Gminy Barczewo na 2016 r. Podczas konsultacji zostało zgłoszonych 9 projektów inwestycyjnych.

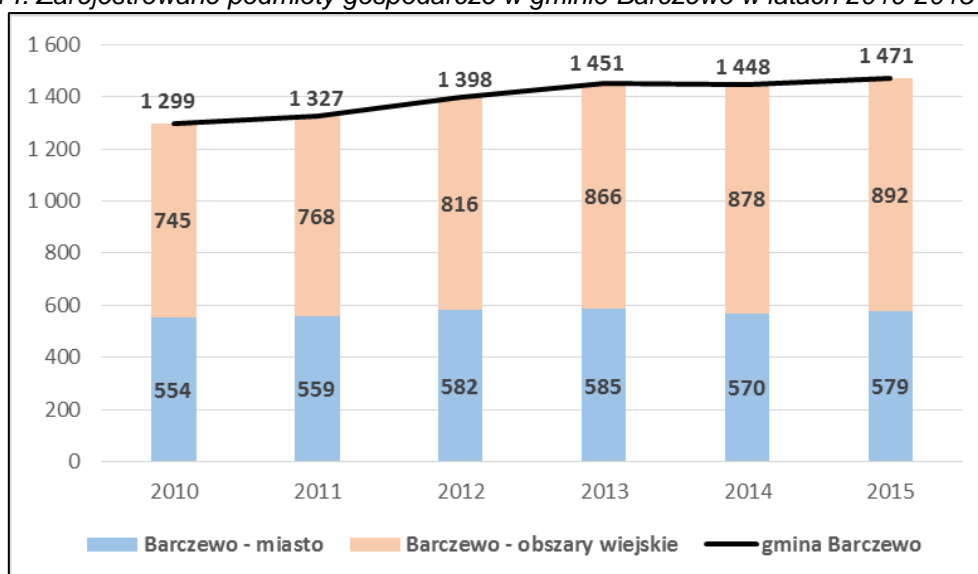
W głosowaniu powszechnym wzięło udział 1273 osoby, czyli ok. 21% uprawnionych osób do głosowania.

W 2016 r. odbyła się II edycja Budżetu Obywatelskiego, której celem był wybór projektów do realizacji w 2017 r. Zostało zgłoszonych 5 propozycji inwestycji na terenie miasta. Ze względu na wprowadzone zmiany w regulaminie wskazujące podział zgłaszanych projektów na osiedla oraz fakt, że jeden pomysłodawca wycofał swój pomysł głosowaniu podlegały jedynie dwa projekty, na które oddano łącznie 597 głosów.

2.3. Sfera gospodarcza

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych na koniec 2015 r. w gminie miejsko-wiejskiej Barczewo było zarejestrowanych 1471 podmiotów gospodarczych, w tym 579 (39,36%) w mieście Barczewo. Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 172.

Wykres 14. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Barczewo w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (04.07.2016 r.).

Według danych Banku Danych Lokalnych wskaźnik podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla gminy Barczewo w 2015 r. wyniósł 838 i był niższy zarówno od wskaźnika dla województwa warmińsko-mazurskiego – 860 oraz od wskaźnika dla Polski – 1089.

W gminie Barczewo działa około 13,72% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w powiecie olsztyńskim (10 722) i 1,19% w województwie (123 876). Najwięcej firm jest zarejestrowanych w sektorze prywatnym – 1 411 (95,92%). Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja, funkcjonują 52 podmioty gospodarcze, w tym 43 w mieście Barczewo.

Tabela 9. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych

Wyszczególnienie	Ogółem	sektor publiczny			sektor prywatny						
		Ogółem	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	spółki razem	Ogółem	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	spółki handlowe		spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
							razem	z udziałem kapitału zagranicznego			
województwo warmińsko-mazurskie	123 876	5 440	2 606	229	117 942	87 422	7 513	1 043	745	505	4 954
powiat olsztyński	10 722	359	192	17	10 327	8 074	613	82	70	40	481
gmina Barczewo	1 471	52	24	3	1 411	1 104	89	11	7	0	59
Barczewo - miasto	579	43	17	2	533	396	30	5	3	0	19
Barczewo - obszary wiejskie	892	9	7	1	878	708	59	6	4	0	40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (04.07.2016 r.).

Na terenie gminy w 2015 r. funkcjonowały 92 spółki handlowe (w tym 11 spółek kapitału zagranicznego), 60 spółek cywilnych, 7 spółdzielni. Najwięcej przedsiębiorstw w gminie należących do sektora prywatnego było prowadzonych przez osoby fizyczne (1 104, w tym 396 w mieście).

Tabela 10. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Barczewo według sekcji PKD 2007

Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	Gmina Barczewo	w tym m. Barczewo
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	50	3
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	2	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	131	59
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8	3

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

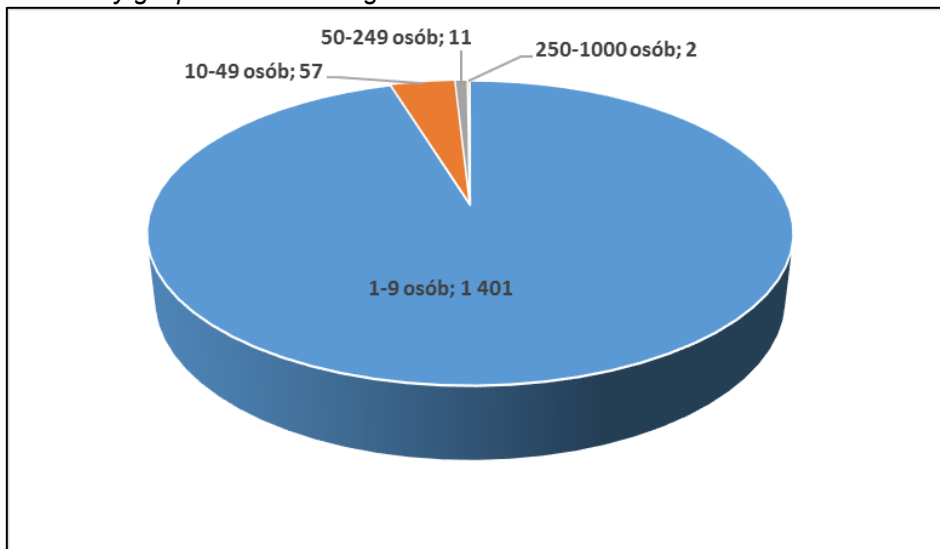
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	4
Sekcja F	Budownictwo	220	74
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	319	141
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	113	28
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	37	6
Sekcja J	Informacja i komunikacja	23	8
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	43	18
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	89	75
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	101	37
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	39	12
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	5
Sekcja P	Edukacja	53	12
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	76	28
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	29	13
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	12	5
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0
OGÓŁEM	_____	1 471	579

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (04.07.2016 r.).

Posługując się Polską Klasyfikacją Działalności można zauważyć, że trzema sekcjami, w których działa najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie Barczewo są:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 319 podmiotów, w tym 141 w mieście Barczewo;
- Budownictwo – 220 podmiotów gospodarczych, w tym 74 w mieście;
- Przetwórstwo przemysłowe – 131 podmiotów, w tym 59 w Barczewie.

Wykres 15. Podmioty gospodarcze według wielkości

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (04.07.2016 r.).

Analizując podmioty gospodarcze według klas wielkości, to 2015 r. w gminie Barczewo przeważały mikroprzedsiębiorstwa, tj. firmy zatrudniające do 9 osób (1 401 podmiotów gospodarczych, w tym 549 w mieście), 57 firm (w tym 21 w mieście) zatrudniało 10-49 osób, 11 przedsiębiorstw (7 w mieście) – 50-249 osób i 2 podmioty gospodarcze (w mieście) zatrudniały pracowników w przedziale 250-999 pracowników.

Rynek pracy

Łączna liczba osób pracujących w gminie Barczewo wyniosła na koniec 2014 r. 2 786 (1 579 w mieście), w tym 1166 kobiet (41,85% łącznej liczby osób pracujących). Na przestrzeni ostatnich lat liczba pracujących zmalała o 1176 osób. Szczegółowe dane dotyczące rynku pracy zawiera poniższa tabela.

Tabela 11. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Barczewo	2 284	2 458	2 574	2 630	2 786
Mężczyźni	1 336	1 457	1 496	1 555	1 620
Kobiety	948	1 001	1 078	1 075	1 166
Barczewo – miasto	1 321	1 454	1 464	1 542	1 579
Gmina Barczewo – obszar wiejski	963	1 004	1 110	1 088	1 207

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (04.07.2016 r.).

W gminie na 1000 mieszkańców pracuje 158 osób, w Barczewie – 216, a na obszarach wiejskich – 117. W porównaniu w powiecie olsztyńskim są zatrudnione 152 osoby, województwie warmińsko – mazurskim 189 osób, a w Polsce 230.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Barczewo wynosi 3 370,10 zł, co odpowiada 84,20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Barczewo 1 371 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 509 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -862.

24,1% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Barczewo pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 35,2% w przemyśle i budownictwie, 13% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja), a 2,3% w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)¹⁴.

Najwięksi pracodawcy w gminie:

- Zakład Karny w Barczewie,
- TEWES-BIS,
- Kamal sp. z o.o.,
- Primavera Furniture sp. z o. o.,
- Eco-Ter Sp. z o.o.,
- Tech-Bet sp. z o.o.

2.4. Sfera środowiskowa

Gmina Barczewo w całości jest położona na obszarze jednostki fizjograficznej zwanej Pojezierzem Olsztyńskim, które swym zasięgiem odpowiada zasięgowi wyodrębnionego w czasie ostatniego zlodowacenia płata lodowcowego tzw. lobu Łyny. Wysokości nad poziom morza moren czołowych osiągają przeciętnie 130-160 m. Obszar najniżej położony znajduje się na poziomie 122,6 m n.p.m. Jest to obniżenie terenu w okolicach miejscowości Kojtryny¹⁵.

Gleby

Na terenie całej gminy przeważają gleby płowe, brunatne wylugowane i odgórnie oglejone wytworzone najczęściej z piasków gliniastych, glin lekkich i pyłów (przepuszczalność średnia do małej) oraz z piasków gliniastych i pyłów (średnia przepuszczalność). W części gminy gleby te wykształciły się z glin zwałowych i iłów (bardzo mało przepuszczalne). W obniżeniach terenu, w miejscach wilgotnych powstały gleby hydrogeniczne: torfowe, mułowo-torfowe, murszowo-torfowe i murszowo-mineralne.

¹⁴ www.polskawliczbach.pl, 04.07.2016 r.

¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Barczewo na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, Barczewo, listopad 2015-luty 2016.

W dolinach większych rzek wykształciły się kompleksy gleb glejowych, a w okolicach jeziora Dadaj – gleby torfowisk niskich¹⁶.

Najważniejsze zagrożenia degradacji gleb to:

- procesy erozji wietrznej (deflacja),
- procesy erozji wodnej (wymywanie spłukiwanie),
- nadmierne używanie środków chemicznych do ochrony roślin i konserwowania zbiorów,
- nieracjonalne stosowanie nawozów sztucznych,
- niewłaściwe postępowanie ze środkami ropopochodnymi w obrębie gospodarstw rolnych,
- transport.

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują ok 5% powierzchni gminy. Składa się na nie 13 rzek (największe: Pisa, Kiermas i Dadaj), z których największą część obszaru swoją zlewnią obejmuje Pisa oraz kilkadziesiąt jezior, z których największe to: Wadąg, Dobrąg, Kierzlińskie, Orzyc, Tumiańskie i Umląg. Badania wód prowadzone są dla jeziora Wadąg (IV klasa czystości) oraz rzeki Kiermas (I klasa czystości w górnym biegu, IV klasa czystości przy ujściu do Pisy). Zgodnie z oceną stanu ekologicznego wód jezior badanych w latach 2010-2012, stan jezior na terenie gminy Barczewo oceniono jako słaby (Wadąg, Tumiańskie) oraz umiarkowany (Kiermas)¹⁷.

Wody podziemne

Część obszaru gminy Barczewo znajduje się w granicach udokumentowanego czwartorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Olsztyn (nr 213). W części północnozachodniej gminy znajduje się subzbiornik wód podziemnych „Warmia” nr 205 w obrębie utworów trzeciorzędowych. Jakość wód podziemnych piętra czwartorzędowego określono jako dobrą. GZWP Olsztyn 213 ma znaczenie perspektywiczne jako źródło zaopatrzenia w wodę aglomeracji olsztyńskiej, dlatego też bardzo istotna jest ochrona wód podziemnych w rejonie tego zbiornika.

Ze względu na niewielkie obciążenie terenu gminy inwestycjami mogącymi negatywnie oddziaływać na wody podziemne są one narażone na zanieczyszczenia w stopniu małym i średnim. Istotne negatywne oddziaływanie na zasoby wód podziemnych miało do 2014 r. składowisko w Łęgajnach. W odległości ok. 4 km na zachód od niego znajduje się duże ujęcie wód podziemnych „Wadąg” dla miasta Olsztyna. Odległość składowiska od granicy strefy ochronnej ujęcia wynosiła ok. 800 m. Zatwierdzone zasoby

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Barczewo, Barczewo 2016.

wód podziemnych dla tego ujęcia wynoszą 40 tys. m³/d przy depresji 5-10 m. Dotychczasowa eksploatacja ujęcia nie przekraczała wydajności 30 tys. m³/dobę. Jest to ujęcie bazujące głównie na czwartorzędowym poziomie wodonośnym o słabej i nieciągłej izolacji od powierzchni, podatnym na zanieczyszczenie. Nakładem ok. 8 milionów złotych w latach 2013-2014 przeprowadzono rekultywację składowiska Łęgajny, zabezpieczając przenikanie niebezpiecznych substancji z jego obszaru do wód podziemnych¹⁸.

Lasy

Zgodnie z danymi z GUS w 2015 r. powierzchnia gruntów leśnych w gminie Barczewo wynosiła 19 948,06 ha, w tym lasy zajmowały powierzchnię 10 803,75 ha, z czego 9 868,90 ha stanowiły lasy Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, 86,73 ha lasy Skarbu Państwa w zasobie własności Rolnej SP, 831,12 ha lasy prywatne. Lesistość gminy w 2014 r. wynosiła 33,8%.

Do podstawowych zagrożeń oddziałujących na lasy należą:

- zanieczyszczenia powietrza,
- zagrożenia pożarowe,
- obniżanie poziomu wód gruntowych,
- presja turystyczna.

Obiekty i obszary chronione

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651) do terenów prawnie chronionych zaliczamy parki narodowe, rezerваты i parki krajobrazowe wraz z ich otulinami oraz obszary chronionego krajobrazu. Formę przestrzenną podlegającą ochronie mogą mieć również niektóre pomniki przyrody, użytki ekologiczne, a zwłaszcza zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Na analizowanym terenie znajdują się następujące obszary przyrodniczo cenne:

- 2 obszary chronionego krajobrazu,
- 2 użytki ekologiczne
- 10 pomników przyrody.

Ogółem obszary prawnie chronione (wg metodologii GUS) w gminie Barczewo zajmują powierzchnię 12 835,20 ha. Cały teren gminy znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Celem istnienia ZPP jest promowanie rozwoju proekologicznego, utrzymanie zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego.

Obszary chronionego krajobrazu:

¹⁸ Program Ochrony Środowiska..., dz. cyt.

- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny” o powierzchni 15.307,8 ha, położony również w gminach Świątki, Dobre Miasto, Dywity, Jonkowo, Gierzwałd i miasto Olsztyn.
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego” o powierzchni 40.997,4 ha, położony również w gminach Pasym, Dźwierzuty, Szczytno, Purda, Biskupiec.

Użytki ekologiczne:

- Bogdany o powierzchni 196 ha – obszar mający na celu zachowanie bioróżnorodności ekosystemów wodno-błotnych stanowiących miejsca lęgowe i żerowiskowe ptaków (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009r., Nr 37, poz. 620),
- Łęgajny o powierzchni 1,05 ha – płazowizna stanowiąca śródpolną enklawę porośniętą sosną i świerkiem o zadrzewieniu 0,1 i bogatym podszyciu, ostoja zwierząt i ptaków oraz wodopój zwierząt (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1662).

Pomniki przyrody:

1. Dąb szypułkowy *Quercus robur* N-ctwo Wipsowo, L-ctwo Leszno oddz. 104 (1969), 50m S od pomnika Nr 383 Nr 346/68 20.11.1968 r.
2. Cis pospolity *Taxus baccata*-17 szt.+ ok. 500 podrostów N-ctwo Wipsowo, L-ctwo Leszno oddz. 84, 85, 89, 104,105,113,116(1969) Nr 355/70 26.10.1970 r.
3. Dąb szypułkowy *Quercus robur* N-ctwo Wipsowo, L-ctwo Leszno oddz. 104h, 50mN od dębu- nr 346 RGŻL-op-383/84 11.06.1984 r.
4. Cis pospolity *Taxus baccata*- 2 szt. dąb szypułkowy *Quercus robur*- 2 szt. m. Ramsowo, przy drodze polnej RGŻL-op-384/84 11.06.1984 r.
5. Stanowisko pióropusznika strusiego- ok. 2000 szt. wzdłuż rz. Orzechówki w km 2+200 Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 12 poz. 236 z 31.12.1986r.
6. Dąb szypułkowy *Quercus robur* Park podworski w folwarku Maruny Zarz. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z 11.02.1991 r.
7. stanowisko pełnika europejskiego (kilkaset szt.) 2,25 ha łąki śródleśnej NE od wsi Maruny Zarz. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z 11.02.1991 r.
8. Dąb szypułkowy *Quercus robur*- 2 szt. m. Skajboty, wł. p. M. Chrołowskiej Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1, poz. 4 z 15.01.1993 r.
9. Dąb szypułkowy *Quercus robur*- 4 szt.N-ctwo Olsztyn, L-ctwo Barczewko, oddz. 23 1m, k/Nikielkowa Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 z 08.09.1995 r.

10. Dąb szypułkowy *Quercus robur* „Anna” Wójtowo, przy ul. Modrzewiowej w Wójtowie, na pograniczu posesji Państwa Wojnowskich i drogi wewnętrznej należącej do Urzędu Miasta Barczewo Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz. 1153 z 23.05.2007 r.¹⁹

Do najważniejszych zagrożeń należą: zanieczyszczenia wód przez ścieki komunalne, zmiany stosunków wodnych, zaniechanie użytkowania rolniczego terenu, niekontrolowana turystyka i kłusownictwo.

Hałas

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Dominującymi źródłami *hałasu przemysłowego* są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające. Zagrożenie hałasem przemysłowym może być związane przede wszystkim z niewłaściwą lokalizacją zabudowy mieszkaniowej względem zakładów przemysłowych i usługowych.

Według informacji Starostwa Powiatowego w Olsztynie na obszarze gminy Barczewo w lata 2014-2015 nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych hałasu przemysłowego.

Natomiast rzeczywiste zagrożenie hałasem komunikacyjnym na terenie gminy jest umiarkowane. Według danych ostatniego Generalnego Pomiaru Ruchu natężeniu na drodze krajowej nr 16 wynosi około 7 tys. pojazdów na dobę, na pozostałych drogach w gminie jest on znacznie mniejszy (około 3 tys. pojazdów na dobę). Zasięg oddziaływania akustycznego w obrębie drogi nr 16 jest więc umiarkowany. Przyjmuje się, że przy natężeniu ruchu około 5-7 tys. samochodów na dobę strefa negatywnego oddziaływania akustycznego wynosi do 100 m. WIOŚ nie prowadziła jednak badań monitoringowych hałasu na wymienionym odcinku drogi znajdujących się na terenie gminy Barczewo, nie są więc znane dokładne dane liczby mieszkańców żyjących w zasięgu negatywnego oddziaływania hałasu drogi krajowej²⁰.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Tamże.

Gminne dokumenty związane z ochroną środowiska:

1. Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Barczewo na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, którego celami są:

- poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych, poprawa dostępności sieci wodnokanalizacyjnej;
- poprawa jakości powietrza;
- ograniczenie negatywnego hałasu komunikacyjnego;
- zwiększanie skuteczności segregacji odpadów;
- zwiększenie lesistości, ochrona, zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej, ochrona zadrzewień i zieleni, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, ochrona fauny i flory przed negatywnym wpływem zmian klimatu, ochrona siedlisk przyrodniczych i ekosystemów;
- integracja polityki środowiskowej z gminnymi planami zagospodarowania przestrzennego²¹.

2. Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Barczewo do 2020 roku, którego celem szczegółowym jest *Zrównoważony rozwój gminy Barczewo w oparciu o gospodarkę niskoemisyjną, podniesienie standardu jakości życia i zamieszkania w gminie poprzez lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów, rozwój infrastruktury i ograniczenie emisji zanieczyszczeń.* Cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- podniesienie efektywności wykorzystywania energii w budynkach;
- zwiększenie wykorzystania technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii;
- rozbudowę i modernizację infrastruktury transportowej;
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

3. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Barczewo na lata 2015-2030 – Aktualizacja, którego celem jest analiza aktualnych potrzeb energetycznych i sposobu ich zaspokajania na terenie gminy, określenie prognozy oraz wskazanie źródeł pokrycia zapotrzebowania energii do 2030 roku z uwzględnieniem planowanego rozwoju gminy.

4. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Barczewo, którego celem jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy Barczewo. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację niżej wymienionych zadań określonych w Programie:

- zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne

²¹ Program Ochrony Środowiska ..., dz. cyt., s. 65-66.

zachowania związane z azbestem – nieuprawniony demontaż i wyrzucanie odpadów);

- stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi;
- zachęcenie mieszkańców do udziału w Programie poprzez wykorzystanie potencjalnej możliwości uzyskania wsparcia finansowego ze środków pomocowych UE dzięki zapisom w RPO województwa warmińsko mazurskiego na lata 2014-2020;
- stworzenie sprzyjających warunków usuwania wyrobów azbestowych w całym okresie działania Programu;
- kompleksowe zorganizowanie usuwania azbestu i koordynacja robót budowlanych koniecznych do zakończenia procesu wymiany pokryć na bezazbestowe.

Według danych Bazy Azbestowej, narzędziem prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, na terenie gminy Barczewo zinwentaryzowanych wyrobów jest 1 003,4 ton, unieszkodliwionych 1,6 ton oraz pozostałe do unieszkodliwienia 1 001,8 ton.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Podstawowym dokumentem kreującym politykę przestrzenną gminy Barczewo jest **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Barczewo**, w którym określono podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy i dążenie do:

- zagęszczania zabudowy na terenach zurbanizowanych;
- powstrzymania przekształceń gruntów rolnych położonych w dużej odległości od istniejącej zabudowy i infrastruktury;
- uregulowania stanu prawnego dróg;
- urządzenia dróg komunikujących tereny inwestycyjne;
- rozwoju infrastruktury technicznej związanej z sieciami wodociągowymi i kanalizacyjnymi, w sposób odpowiadający zmianom w zagospodarowaniu przestrzennym.

Ponadto gmina Barczewo dysponuje 23 obowiązującymi **miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego** na terenie miasta i obszarów wiejskich.

Struktura gruntów w granicach administracyjnych gminy Barczewo

Powierzchnia gminy miejsko-wiejskiej Barczewo zajmuje 32 001 ha, w tym 458 ha to powierzchnia miasta Barczewo. Powierzchnia gminy stanowi 11,28% powierzchni powiatu olsztyńskiego oraz 1,32% powierzchni województwa warmińsko-mazurskiego. Zagospodarowanie gruntów znajdujących się na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

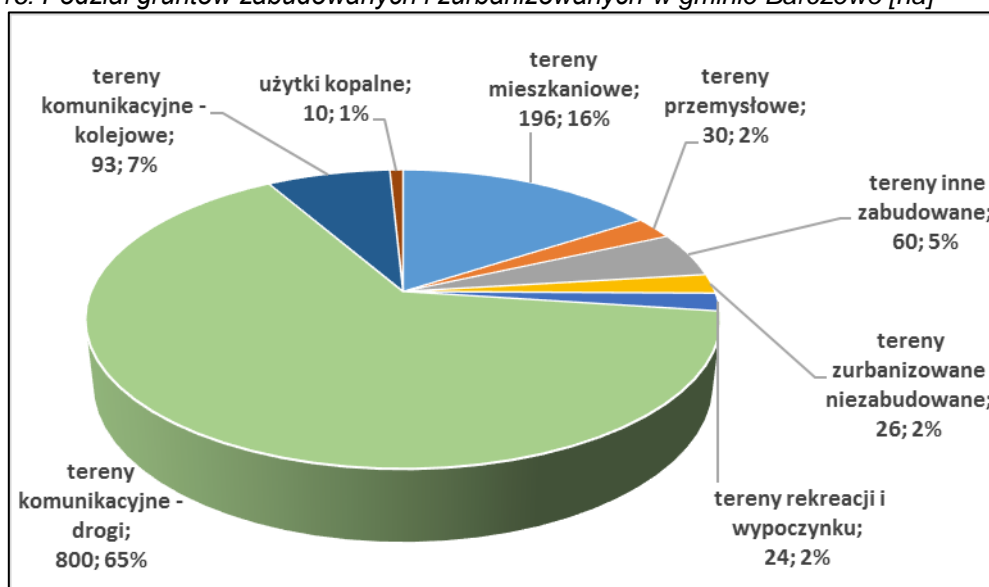
Tabela 12. Powierzchnia gruntów wg ich kategorii

Grunty i ich wykorzystanie	Gmina Barczewo (ha)	w tym miasto Barczewo
Użytki rolne	16 073	230
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	11 497	4
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 239	187
Grunty pod wodami	1 618	8
Nie użytki	1 560	29
Tereny różne	11	0
Razem	32 001	458

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (07.07.2016 r.).

Największy udział w powierzchni gminy mają grunty rolne 16 073 ha (50,27%). Drugą pozycję pod względem wielkości gruntów zajmują grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia 11 497 ha (35,93%). W dalszej kolejności grunty pod wodami 1 618 ha (5,06%) oraz grunty zabudowane i zurbanizowane 1 239 ha (3,74%). Natomiast w mieście Barczewo największy udział w powierzchni mają użytki rolne 230 ha (50,22%), oraz grunty zabudowane i zurbanizowane 187 ha (40,83%).

Wykres 16. Podział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Barczewo [ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (07.07.2016 r.).

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych największą część gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zajmują tereny komunikacyjne – drogi (800 ha; 65%) oraz tereny mieszkaniowe (196 ha; 16%). Natomiast najmniejszą powierzchnię gruntów zabudowanych (1%) stanowią użytki kopalne – 10 ha.

Oświata

Na terenie gminy Barczewo funkcjonują następujące placówki oświatowe²²:

1. Przedszkola:

- Przedszkole Miejskie w Barczewie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Łęgajnach,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Kronowie,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Lamkowie,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Ramsowie,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Wipsowie.

Do przedszkoli w gminie Barczewo uczęszczało w roku szkolnym 2014/2015 r. 470 dzieci w 23 oddziałach. Liczba dzieci przypadająca na 1 oddział przedszkolny wyniosła 20.

2. Szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie,
- Szkoła Podstawowa w Bartołtach Wielkich,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Łęgajnach,
- Szkoła Filialna w Barczewku,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Kronowie,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Lamkowie,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Ramsowie,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Wipsowie.

W 2015 r. liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy wyniosła 1 073 w 71 oddziałach. Liczba uczniów w szkołach przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych wyniosła 15.

3. Szkoły gimnazjalne:

- Zespół Szkół w Barczewie (m.in. Gimnazjum Nr 1 im. Ziemi Warmińskiej w Barczewie),
- Gimnazjum Nr 2 w Barczewie,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Lamkowie,

²² Wg stanu na koniec 2016 r.

- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Ramsowie,
- Niepubliczny Zespół Szkół i Placówek w Wipsowie.

W roku szkolnym 2014/2015, zgodnie z Systemem Informacji Oświatowej, w gimnazjach w gminie uczyło się 369 uczniów w 21 oddziałach. Liczba uczniów w gimnazjum przypadająca na 1 oddział wyniosła 17.

4. Szkoły ponadgimnazjalne:

- Zespół Szkół w Barczewie (m.in. Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum Ogólnokształcące w Barczewie, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Barczewie).

Rada Miejska w Barczewie Uchwałą nr XIII/80/96 z dnia 27 marca 1996 r. powołała z dniem 1 maja 1996 r. jednostkę budżetową o nazwie *Miejski Zespół Oświaty i Zdrowia w Barczewie*. Celem powołania *Miejskiego Zespołu Oświaty i Zdrowia w Barczewie* jest zapewnienie prawidłowego i sprawnego wykonywania zadań związanych z obsługą administracyjno-gospodarczą i finansowo-księgową placówek oświatowych oraz nadzoru merytorycznego nad placówkami służby zdrowia działającymi na terenie miasta i gminy Barczewo.

Służba zdrowia

Na terenie gminy Barczewo funkcjonują następujące *Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej*:

1. **Miejska Przychodnia Zdrowia w Barczewie** – w przychodni działają następujące poradnie specjalistyczne (w ramach kontraktu z NFZ):
 - Gabinet Położniczo-Ginekologiczny,
 - Gabinet Stomatologiczny,
 - Poradnia Otolaryngologiczna,
 - Gabinet Fizjoterapii i Odnowy Biologicznej,
 - oraz poradnia nie mająca kontraktu z NFZ: Gabinet Medycyny Pracy.

W skład organizacyjny Miejskiej Przychodni Zdrowia w Barczewie wchodzi: **Punkt Lekarski w Wipsowie i Punkt Lekarski w Lamkowie**.

2. **Powiatowy Szpital Pomocy Maltańskiej pw. bł. Gerarda Fundacji Polskich Kawalerów Maltańskich w Warszawie „Pomoc Maltańska” Oddział w Barczewie**. Podstawowym celem zakładu opiekuńczo-leczniczego jest udzielanie świadczeń z zakresu opieki długoterminowej osobom z terenu całego kraju, a w szczególności:
 - osobom przewlekle chorym i niepełnosprawnym, u których proces intensywnego leczenia został zakończony, ale wymagają stałego nadzoru lekarskiego,

- profesjonalnej pielęgnacji, kontynuacji leczenia farmakologicznego i dietetycznego, postępowania rehabilitacyjnego, u których istnieją przeciwwskazania do samotnego pozostania w domu,
- osobom chorującym na nieuleczalne, postępujące choroby w ich terminalnym okresie, poprawienie jakości życia chorych i ich rodzin w ostatnim okresie choroby i życia pacjenta,
 - obłożnie chorym z przewlekłą niewydolnością oddechową, wymagających ciągłej terapii oddechowej za pomocą respiratora,
 - świadczenie usług transportowych²³.

Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy Barczewo w 2015 r. wyniosła 61 449, w tym 58 624 w Barczewie. Natomiast porad lekarskich ambulatoryjnej opieki zdrowotnej – 67 716, w tym 64 891 w mieście.

Na terenie gminy znajduje się 3 apteki (wszystkie na terenie miasta). Ludność przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną wyniosła 5 850.

Infrastruktura kulturalna i sportowa

Na mocy art. 7 ust. 1 pkt 9 i 10 ustawy o samorządzie gminnym, gmina Barczewo prowadzi działania z zakresu kultury oraz kultury fizycznej i turystyki. Jednostkami realizującymi zadania w omawianym obszarze są:

1. Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie, którego celem zgodnie ze Statutem jest *prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców Gminy oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i zagranicą, a także pozyskiwanie i przygotowanie społeczeństwa do aktywnego uczestnictwa w kulturze i współtworzenia jej wartości*. Centrum realizuje zadania w dziedzinie upowszechniania kultury, wychowania i edukacji. Podstawowymi zadaniami Centrum są m.in. organizowanie imprez artystycznych i rozrywkowych, targów, przeglądów, wystaw, koncertów, konkursów, spektakli, bali i zabaw tanecznych; wspieranie imprez gminnych organizowanych przez inne podmioty i amatorskiego ruchu artystycznego; wspierania i promocja zespołów muzycznych, rodzimego rękodzieła, sztuki i folkloru.

Według danych GUS, w 2015 r. zostało zorganizowanych 75 imprez o łącznej liczbie uczestników 8190. W ramach CKB w 2014 r. działały 11 kół (klubów), do których zapisanych było 187 członków.

Centrum realizuje również zadania biblioteki, do których należą: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona księgozbioru bibliotecznego, ale również

²³ www.szpitalmaltanski.pl, 14.07.2015 r.

zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodziców małych dzieci, integrowanie i popularyzacja różnych form pracy z dzieckiem wykorzystującej literaturę dziecięcą poprzez organizację kąciaka dziecięcego dla grupy zabawowej – Klubu Malucha. Ponadto biblioteka współpracuje z przedstawicielami różnych grup społeczności lokalnej w procesie zapobiegania wykluczeniu osób starszych oraz upowszechnia styl uczenia się przez całe życie przez organizację Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Barczewie.

Według GUS księgozbiór w 2015 r. wynosił 30 242 wolumenów. Liczba czytelników w ciągu roku wyniosła 1315 osób.

1.1. W skład Centrum Kulturalno-Bibliotecznego wchodzi **światlice wiejskie z punktami bibliotecznymi znajdujące się: w Barczewku, Bartołtach Wielkich, Jedzbarku, Lamkowie, Nikielkowie, Ramsowie, Wipsowie.**

1.2. **Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego** mieści się w budynku, na miejscu którego znajdował się dom rodzinny kompozytora. Wcześniej istniało tu Muzeum Biograficzne. W Salonie zgromadzono pamiątki po Feliksie Nowowiejskim: fotografie, plansze, nuty, rękopisy utworów i utwory drukiem, dyplomy, rzeczy osobiste, m.in. frak, a także pianino i maskę pośmiertną kompozytora.

2. **Skarbiec Kultury Europejskiej** – neogotycki budynek z 1871 r., dawny kościół ewangelicki, który przeszedł gruntowną renowację i od 2014 r. pełni funkcję sali koncertowej, galerii sztuki, a także jest miejscem spotkań miłośników kultury.

3. **Galeria Sztuki „Synagoga”** jest prowadzona przez członków Stowarzyszenia „Pojezierze”. Organizowane są tam m.in. wystawy mające na celu promowanie lokalnej nieprofesjonalnej twórczości artystów ludowych i ginących rzemiosł.

4. **Dom Artysty w Lamkowie** powstał w 2003 r., a obecnie mieści wystawę malarstwa, rzeźby oraz przedmiotów używanych niegdyś w warmińskim gospodarstwie domowym. Z dzieł sztuki prezentowane jest tam m.in. malarstwo olejne, rysunki ołówkiem, rzeźby, haft obrazowy, gobeliny, wyklejanki, obrazy wykonane techniką kolażu.

5. **Obiekty sportowe i rekreacyjne:**

- Stadion Miejski,
- Orlik przy Szkole Podstawowej nr 1,
- Orlik przy Gimnazjum nr 1 w Barczewie,
- Orlik w Łęgajnach,
- Hala sportowa Gimnazjum nr 1 w Barczewie,
- Plaża Miejska w Zalesiu wraz z siłownią zewnętrzną,
- Minisiłownie na obszarach wiejskich,
- PZU Trasa Zdrowia w Wójtowie.

Dziedzictwo kulturowe

Barczewo jest położone na planie prostokąta z regularną siatką ulic o charakterystycznej zabudowie małomiasteczkowej. W centrum, na niewielkim rynku stoi neogotycki ratusz z XIX w., odbudowany po pożarze w 1980 r. Zachowały się fragmenty średniowiecznych murów obronnych z XIV i XV w. i baszty, najlepiej widoczne od strony więzienia. Pozostałe fragmenty znajdują się wzdłuż ulic Grunwaldzkiej i Traugutta oraz przy kościele św. Andrzeja Apostoła. Nieznaczące fragmenty gotyckiej bramy miejskiej z końca XIV w. zachowały przy ul. Mostowej. Na terenie miasta 231 obiektów zostało wpisanych do rejestru zabytków²⁴.

Najważniejsze zabytki znajdujące się na terenie gminy Barczewo to²⁵:

- Kościół p.w. św. Wawrzyńca w Barczewku – pierwsza świątynia powstała w Barczewku w II połowie XIV wieku, lecz wkrótce została zniszczona. Nowy kościół p.w. św. Katarzyny konsekrowano w XVI w., lecz i ten wraz z całą wsią spłonął podczas wojen szwedzkich. W latach 1782-1784 wzniesiono kolejną budowlę, którą konsekrował biskup Ignacy Krasicki. Z kolejnego pożaru pozostała tylko wieża i przednia część korpusu kościoła. Świątynię, którą dzisiaj możemy oglądać odbudowano w latach 1889-1893. Kościół w Barczewku to trójnawowa budowla halowa, murowana z cegły w stylu neoromańskim. We wnętrzu sklepienie krzyżowo-żebrowe wsparte na okrągłych kolumnach z kapitelami, na zewnątrz przylega do niego wysoka wieża o ściętych narożach, przykryta czterospadowym dachem. Na chorągiewce widnieje data odbudowy 1784.
- Kościół parafialny p.w. św. Anny i św. Szczepana w Barczewie wzniesiony w 3. ćwierci XIV w. w stylu gotyckim, salowy, murowany z cegły. Korpus oszkarpowany, przykryty dwuspadowym dachem pokrytym dachówką ceramiczną. Do ścian wzdłużnych korpusu dostawione kruchta i zakrystia przykryte dwuspadowymi dachami osłoniętymi uskokowymi attykami. Prezbiterium zamknięte płasko, oszkarpowane. Ściany prezbiterium zdobione tynkowanymi blendami zamkniętymi ostrołukowo, zwieńczonymi sterczynami. Otwory drzwiowe umieszczone w portalach uskokowych zamkniętych ostrołukowo. Do korpusu dostawiona ośmiokondygnacyjna, oszkarpowana wieża zdobiona tynkowanymi blendami zamkniętymi ostrołukowo. Wieżę przykrywa barokowy hełm z latarnią i sygnaturką.
- Kościół franciszkanów, ob. filialny p.w. św. Antoniego i św. Andrzeja w Barczewie. Franciszkanie zostali osadzeni w Barczewie tuż po lokacji miasta w 1364 r. W okresie reformacji konwent zakonny podupadł. W 1584 r. biskupem i władcą księstwa warmińskiego został bratanek Stefana Batorego, Andrzej Batory. Władca osadził w zrujnowanym klasztorze bernardynów. Kościół przykryto wówczas nowym sklepieniem,

²⁴ Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Barczewo

²⁵ Program Opieki nad Zabytkami Gminy Barczewo na lata 2016-2019.

zbudowano również boczną kaplicę św. Antoniego, w której Andrzej ufundował w 1598 r. nagrobek dla siebie i swojego brata, Baltazara.

- Kościół ewangelicki w Barczewie, obecnie Skarbiec Kultury Europejskiej. Budowę neogotyckiego kościoła ewangelicko-augsburskiego rozpoczęto w 1870 r. położeniem kamienia węgielnego. Kościół neogotycki, salowy, nieoszkarpowany, z wieżą dzwonniczą umieszczoną nad kruchtą i prezbiterium na planie czworoboku. Nakryty dachem dwuspadowym pokrytym dachówką ceramiczną. Szczyty dachu osłonięte uskokowymi attykami zdobionymi płycinami zamkniętymi ostrołukowo. Ściany zamknięte gzymsem wieńczącym. Korpus czteroosiowy, z otworami okiennymi zamkniętymi ostrołukowo. Otwory dzwonnicze wieży zamknięte analogicznie. W 1871 r. kościół został oddany do użytku.
- Murowana synagoga w Barczewie. Budynek wzniesiony w 1894 r., rozmieszczony na planie prostokąta, murowany z cegły, jednokondygnacyjny, otynkowany, dach osłonięty attyką. W pierwszej, cofniętej, dwukondygnacyjnej osi umieszczony portal zamknięty łukiem pełnym. Kondygnacja zwieńczona trójkątnym szczytem. Ściana frontowa zamknięta gzymsem wieńczącym, osie rozdzielone pilastrami. Otwory okienne umieszczone w płycinach zamkniętych łukiem pełnym. W trzeciej osi otwór okienny w formie biforium.
- Spichlerze przy ul. Klasztornej.
- Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego, wchodzący w skład Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w Barczewie, jest poświęcone postaci Feliksa Nowowiejskiego, kompozytora urodzonego w Barczewie. W jego domu rodzinnym przy ul. Mickiewicza 13 od 1961 r. mieściło się muzeum, które od 2007 r. nosi nazwę Salonu Muzycznego im. Feliksa Nowowiejskiego. W swoich zbiorach posiada wiele cennych, oryginalnych pamiątek z życia i twórczości Feliksa Nowowiejskiego, m.in.: fortepian, meble, rękopisy i wiele dokumentów. Salon prowadzi działalność kulturalno-edukacyjną oraz wystawienniczą. Odbywają się tu koncerty, spotkania, lekcje muzealne, warsztaty, lekcje gry na instrumentach, wystawy i inne inicjatywy. W 2016 r. Salon Muzyczny obchodził 55 lat istnienia.

Gmina Barczewo opracowała **Program Opieki nad Zabytkami Gminy Barczewo na lata 2016-2019**, którego celami są:

- rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych;
- tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki;
- włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań Rady Miejskiej w Barczewie;
- uwzględnianie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami.

Na terenie gminy Barczewo znajduje się 131 obiektów zabytkowych objętych ochroną prawną wynikającą z ujęcia ich w rejestrze zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w tym 93 obiekty na terenie miasta Barczewo oraz 38 obiektów na terenach wiejskich gminy²⁶.

Układ komunikacyjny

Drogi

Na terenie gminy Barczewo znajdują się następujące drogi:

1. Droga krajowa nr 16 przebiega z Dolnej Grupy k/Grudziądz do przejścia granicznego z Litwą w Ogrodnikach. Na terenie gminy Barczewo biegnie na długości 21,00 km, przez miejscowości: Wójtowo, Kaplityny, Łęgajny, Wróćkowo, Barczewo, Ruszajny, Kromerowo.
2. Droga wojewódzka nr 595, relacji Jeziorany – Barczewo, na terenie Gminy biegnie na odcinku długości 10,87 km, przez miejscowości: Barczewo, Ruszajny, Łapka, Kronowo, Kronówko, Stare Włóki.
3. Drogi powiatowe – łączna długość dróg powiatowych (wraz z ulicami m. Barczewo) wynosi 133,5 km.
4. Drogi gminne stanowią ciągi komunikacyjne pomiędzy miejscowościami położonymi na terenie gminy Barczewo. Łączą się również z drogami prowadzącymi do miejscowości sąsiednich gmin: m. Olsztyn, Purda, Dywity, Biskupiec, Jeziorany, Dźwierzuty. Łączna długość dróg gminnych wynosi 108,9 km.

Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 353 łącząca Olsztyn z Mrągowem przez Biskupiec oraz Olsztyn z Kętrzynem przez Korsze. Na terenie gminy Barczewo znajdują się 3 stacje kolejowe zlokalizowane w Barczewie, Łęgajnach i Wipsowie.

²⁶ Tamże, s. 61.

2.6. Sfera techniczna

Gospodarka wodno-ściekowa

Bardzo ważnym aspektem dotyczącym ochrony środowiska jest uregulowana gospodarka wodno-ściekowa, co minimalizuje zanieczyszczenia środowiska ściekami bytowymi.

Według stanu na 01.06.2016 r. (dane Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Barczewie) długość sieci wodociągowej na terenie Gminy Barczewo wynosi 208,7 km, a sieci kanalizacyjnej sanitarnej i deszczowej 73,6 km. Liczba przyłączy wodociągowych na terenie gminy to 3007 (17 448 osób korzystających), a kanalizacyjnych 1380 (10 120 osób korzystających). Sieć wodociągowa i kanalizacyjna powstała przed 2002 rokiem oparta jest na rurach wykonanych ze stali i żeliwa, natomiast odcinki powstałe po 2002 r. wykonane są w oparciu o rury PE w systemie VAVIN. W latach 2013-2014 na terenie gminy powstało 13,2 km sieci kanalizacyjnej oraz 8,9 km sieci wodociągowej.

Dostarczaniem wody na terenie gminy Barczewo zajmują się 4 przedsiębiorstwa które w 2014 roku dostarczyły jej 477,5 dam³ (źródło: sprawozdanie M06). Najważniejsze ujęcia wód podziemnych w gminie to ujęcia komunalne w: Bogdanach, Mokinach, Łęgajnach, Barczewie (2), Ramsowie, Wipsowie i Kronowie oraz własne ujęcie dla zakładu w Odrytach. Ścieki komunalne kierowane są do oczyszczalni ścieków komunalnych w Olsztynie oraz oczyszczane przez oczyszczalnię ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w Niedźwiedziu o wydajności 50 m³/dobę. W 2014 r. odprowadzono z obszaru gminy 367,1m³ ścieków. Część mieszkańców gminy korzysta ze zbiorników bezodpływowych (725 szt. w 2014 r.) oraz oczyszczalni przydomowych (15 szt. w 2014 r.). Na terenie gminy funkcjonuje 1 stacja zlewna.

Większość ścieków z gminy odprowadzanych jest do oczyszczalni ścieków w Olsztynie, poprzez kolektory biegnące z miasta Barczewa do Olsztyna wzdłuż drogi krajowej nr 16. Na terenie gminy zlokalizowano dwie oczyszczalnie ścieków – w Niedźwiedziu (obsługująca wieś Niedźwiedź i ubojnię zwierząt) oraz w Zalesiu (oczyszczalnia ośrodka wypoczynkowego). Skanalizowane są miejscowości: Barczewo, Barczewko, Łęgajny, Wójtowo, Niedźwiedź, Wrocikowo, Ruszajny oraz Kaplityny. Teren miasta jest skanalizowany w 97 %²⁷.

Zgodnie z GUS w 2014 r. zostało odprowadzonych ścieków 329 dam³ w gminie Barczewo, w tym 279 dam³ w mieście. W stosunku do 2010 r. nastąpił spadek odprowadzonych ścieków o 28 dam³, w tym 27 dam³ w mieście.

²⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania ..., dz. cyt.

Sieć energetyczna

Na terenie gminy istnieje rozbudowany układ sieci elektroenergetycznych wysokiego, średniego i niskiego napięcia. Elementami systemu są:

- linia 220 kV Olsztyn 1 – Ostrołęka,
- linia 110 kV Olsztyn 1 – Szczytno,
- linia 110 kV Olsztyn 1 – Biskupiec,
- linie 15 kV,
- linie 0,4 kV.

Aktualnie, od czerwca 2015 r., trwają prace budowy dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV Ostrołęka – Olsztyn Mątki, która przebiega także przez teren gminy Barczewo, przy jej południowej granicy²⁸.

Właścicielem sieci wysokiego napięcia (220 kV) są Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA, natomiast pozostałych Koncern Energetyczny ENERGA S.A. Oddział w Olsztynie. Tereny miasta i gminy zasilane są ze stacji GPZ Barczewo zasilaną z istniejącej linii 110 kV Olsztyn 1 – Biskupiec.

Na terenie miejscowości Łęgajny istnieje mała elektrownia wytwarzająca energię elektryczną z gazu składowiskowego²⁹.

Liczba odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu w 2014 r. wyniosła 780. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w 2014 r. wyniosło 1 467 MWh.

Gospodarka odpadami

Do 31.12.2016 r. odbiorem i utylizacją z terenu miasta Barczewo oraz m. Łęgajny, Wróćkowo i Niedźwiedz zajmuje się konsorcjum KOMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i Spółka komandytowa Artur Artysiewicz Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Artysiewicz, a na pozostałym obszarze gminy, jako podwykonawca KOMY, Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Barczewo. Na terenie miasta Barczewo działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany w siedzibie ZUK-u, do którego transport odpadów mieszkańcy zapewniają we własnym zakresie.

W 2014 r. gmina Barczewo uzyskała następujące poziomy gospodarowania odpadami:

- 35,44% masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- przekazano do recyklingu i ponownego użycia 26,32% odpadów komunalnych (papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło),

²⁸ <http://www.liniaolsztynostroleka.pl>, 30.03.2017 r.

²⁹ Tamże.

- 100% odpadów budowlanych i rozbiórkowych odebranych z terenu gminy poddano recyklingowi i przygotowaniu do ponownego użycia³⁰.

Według danych GUS w 2014 r. w gminie Barczewo zebrano 3 393,54 t (w tym 1 908,35 t w mieście) zmieszanych odpadów. W stosunku do 2010 r. nastąpił spadek o 129,42 t, w tym spadek o 219,16 t w mieście. Liczba zebranych zmieszanych odpadów na 1 mieszkańca gminy wyniosła 194,6 kg, w tym 262,2 kg/1 mieszkańca miasta Barczewo.

Ciepłownictwo

Na terenie gminy Barczewo nie ma centralnego systemu ciepłowniczego. Budynki mieszkalne, usługowe i publiczne ogrzewane są z indywidualnych źródeł ciepła i kotłowni lokalnych.

Gazownictwo

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Polską Spółkę Gazownictwa Oddział w Gdańsku gmina Barczewo jest częściowo zgazyfikowana (miejscowości: Barczewo, Nikielkowo, Wójtowo, Wróćkowo, Łęgajny). Na terenie gminy przesyłany jest gaz ziemny wysokometanowy typu E.

Przez teren gminy Barczewo przebiegają gazociągi:

- wysokiego ciśnienia DN 150 Pn 6,3 MPa relacji Grądek-Wadąg (obwodnica Olsztyna) wybudowany w 1984 r.
- wysokiego ciśnienia DN 150 PN 6,3 MPa relacji Grądek-Łęgajny wybudowany w 2005 r.
- średniego ciśnienia w miejscowości Barczewo, Bark, Wójtowo.

Właścicielem i eksploratorem urządzeń gazowniczych na terenie gminy jest Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie.³¹

Zgodnie z danymi GUS, długość czynnej sieci gazowej w 2014 r. wyniosła 57,63 km, w tym 11,1 km w mieście. Liczba czynnych przyłączy do budynków (mieszkalnych i niemieszkalnych) wyniosła 520 szt., w tym 173 szt. w mieście.

W gminie Barczewo w 2014 r. było 732 (w tym 289) odbiorców gazu. W stosunku do roku 2010 nastąpił wzrost odbiorców gazu o 527, w tym o 209 w mieście. Natomiast liczba osób korzystających z sieci gazowej wyniosła 2 304 osób, w tym mieście 855. W stosunku do roku 2010 liczba ludności korzystającej z sieci gazowej wzrosła o 1 144 osób w gminie, w tym 134 w mieście.

³⁰ Program Ochrony Środowiska..., dz. cyt.

³¹ Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Barczewo na lata 2015-2030 – Aktualizacja.

Budownictwo mieszkalne

Charakter zabudowy mieszkaniowej jest niejednorodny. W ogólnej strukturze osadnictwa na terenie gminy Barczewo dominują następujące typy zabudowań:

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (miasto Barczewo, osiedle w Łęgajnach, Niedźwiedź, Odryty),
- intensywna zabudowa jednorodzinna (m.in. Łęgajny, Wójtowo, Nikielkowo),
- zabudowa jednorodzinna rozproszona.

Stan zabudowy jest różny, budynki wielorodzinne w mieście Barczewo (poza centrum miasta) oraz Łęgajnach zostały w ostatnich latach poddane termomodernizacji i znajdują się ogólnie w dobrym stanie technicznym. Budynki wielorodzinne w centrum miasta, w Niedźwiedziu i Odrytach zostały tylko w nieznacznym stopniu zmodernizowane.

Budynki jednorodzinne w mieście Barczewo charakteryzują się średnim stanem technicznym, wiele budynków zostało poddanych modernizacji i usprawnieniom, jednak wciąż duża grupa wymaga dalszych prac. W miejscowościach Łęgajny, Wójtowo i Nikielkowo w ubiegłych latach rozwinęła się znacznie zabudowa jednorodzinna, nowe budynki są budowane zgodnie z aktualnymi normami określającymi energochłonność, a częściowe je przewyższają. Budynki jednorodzinne w pozostałych miejscowościach są zróżnicowane pod względem stanu technicznego. Część budynków została poddana częściowej lub pełnej termomodernizacji. Szacuje się (na podstawie ankietyzacji pośredniej i bezpośredniej), że w budynkach jednorodzinnych powstałych przed 2005 rokiem termomodernizacji podlegało:

- 75% - w zakresie wymiany stolarki okiennej i drzwiowej,
- 50% - w zakresie ścian,
- 35% - w zakresie stropów i stropodachów,
- 65% w zakresie wymiany systemów ogrzewania (bądź budowy instalacji).³²

Według danych GUS w roku 2014 na terenie gminy Barczewo znajdowało się 2 977 budynków mieszkalnych. Zasoby mieszkaniowe, czyli liczba mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych w 2014 r. wyniosły 5 568 o łącznej powierzchni 455 628 m². Najwięcej mieszkań było w budynkach wybudowanych w latach 1918-1944 – 21,21%. Liczba mieszkań znajdujących się w budynkach wybudowanych przed 1989 r. wyniosła 3936.

Natomiast w mieście Barczewo, liczba mieszkań wyniosła 2 457 o łącznej powierzchni 156 375 m². Liczba mieszkań w budynkach wybudowanych przed 1989 r. wyniosła 1 998 (81,32%).

³² Plan gospodarki niskoemisyjnej gminy Barczewo do 2020 roku.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe w gminie Barczewo

Budynki wybudowane w latach	Liczba mieszkań		Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	
	Gmina	w tym miasto	Gmina	w tym miasto
przed 1918	753	385	51 895	21 554
1918-1944	1 181	299	89 340	19 895
1945-1970	639	309	36 263	15 097
1971-1978	598	441	34 910	24 154
1979-1988	765	564	53 408	36 234
1989-2002	452	188	48 725	15 835
2003-2014	1 180	271	140 987	23 606
RAZEM	5 568	2 457	455 628	156 375

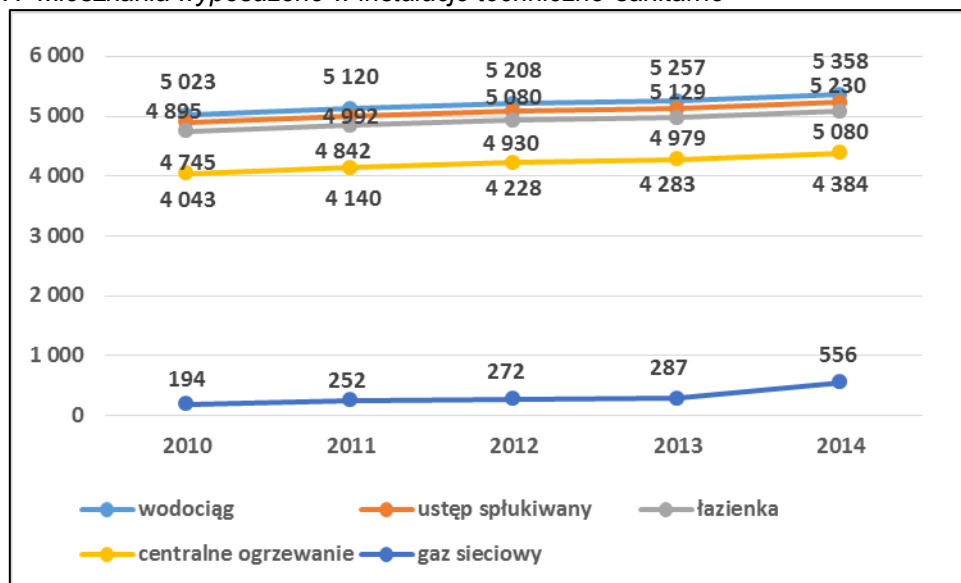
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (08.07.2016 r.).

W gminie Barczewo znajdowało się 22 786 izb, w tym 8 991 na terenie miasta.

W 2014 r. liczba mieszkań w gminie na 1000 mieszkańców wyniosła 318,8, a przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania – 81,8 m². Natomiast te same wskaźniki badane dla miasta Barczewo wyniosły odpowiednio 337,5 i 63,6 m².

W gminie Barczewo w wodociąg wyposażonych jest 99,7% mieszkań (5358), w ustęp splukiwany 93,93% (5230), w łazienkę 96% (5080), a w centralne ogrzewanie 83,8% (4384).

Wykres 17. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (08.07.2016 r.).

Gmina Barczewo opracowała **Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Barczewo na lata 2016 – 2020**, którego celami są:

- 1) zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców Gminy,
- 2) poprawa warunków zamieszkiwania najemców mieszkaniowego zasobu Gminy,

3) racjonalne gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Gminy.

Tabela 14. Liczba mieszkań gminnych i mieszkań socjalnych

Rok	Liczba mieszkań gminnych ogółem (szt.)	Powierzchnia użytkowa (m ²)	w tym liczba lokali socjalnych (szt.)	Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych (m ²)
2010	416	18 713,79	35	1 101,10
2011	403	17 920,60	52	1 824,90
2012	357	15 973,59	52	1 824,90
2013	348	15 803,45	48	1 741,43
2014	358	15 938,04	66	2 416,63
2015	340	15 163,94	66	2 416,63

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie.

Zgodnie z powyższą tabelą, Gmina Barczewo w 2015 r. posiadała 340 mieszkań, w tym 66 mieszkań socjalnych. W okresie 2010-2015 liczba mieszkań gminnych zmalała o 76, natomiast liczba lokali socjalnych wzrosła o 31.

Lokale i budynki wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy zarządzane są w przeważającej części przez Zakład Budynków Komunalnych w Barczewie oraz przez działających na rynku Zarządców nieruchomości.

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zgodnie z *Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, rewitalizacja może być prowadzona wyłącznie na obszarze zdegradowanym, znajdującym się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Część analityczna dokonana została na podstawie danych z 2014 r. pochodzących z Urzędu Miejskiego w Barczewie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Barczewie, Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie, Centrum Kulturalno-Bibliotecznego oraz z Komisariatu Policji w Barczewie.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w oparciu o zebrane dane statystyczne od powyższych jednostek wyliczono 7 wskaźników społecznych:

- wskaźnik obciążenia demograficznego - Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru,
- wskaźnik poziomu ubóstwa - Udział gospodarstw domowych korzystających z zasiłków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
- wskaźnik bezrobocia – Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem osób bezrobotnych na danym obszarze,
- wskaźnik poziomu przemocy w rodzinie³³ - Liczba wydanych niebieskich kart na 100 mieszkańców obszaru,
- wskaźnik poziomu edukacji – Udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych danego obszaru,
- wskaźnik poziomu w życiu publicznym - Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców obszaru,
- wskaźnik poziomu w życiu kulturowym - Liczba osób zapisanych do CKB na 100 mieszkańców obszaru.

³³ Ze względu na brak możliwości pozyskania danych dotyczących przestępczości w gminie Barczewo z uwzględnieniem ich dokładnej lokalizacji (ulica, nr domu) do analizy wzięto pod uwagę wydane Niebieskie Karty, które są narzędziem do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona została dla jednostek analitycznych, którymi są wszystkie ulice i sołectwa w gminie miejsko-wiejskiej Barczewo. Do wyznaczenia obszarów zdegradowanych wybrano metodę standaryzacji. Dla każdej jednostki analitycznej zostały obliczone wartości wskaźników wskazanych powyżej, które następnie wystandaryzowano w celu dalszego porównywania. Standaryzacja wskaźnika polega na odjęciu od rzeczywistej wartości wskaźnika średniej wartości obliczonej dla gminy i podzielenie otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe.

Należy zaznaczyć, że wartości wystandaryzowanych wskaźników oznaczają odchylenia od normy, którą stanowi średnia dla gminy. Wystandaryzowane wskaźniki przyjmują wartości ujemne oraz dodatnie, przy czym wartości dodatnie oznaczają występowanie większego stanu kryzysowego niż obliczona średnia dla gminy.

Następnym etapem analizy było obliczenie wskaźnika sumarycznego, czyli zsumowanie wszystkich wartości wystandaryzowanych wartości dla każdej jednostki analitycznej. W celu prawidłowego zsumowania, w przypadku wskaźników o charakterze pozytywnym, nadano im wartość ujemną poprzez pomnożenie przez -1.

Na podstawie obliczonych wartości sumarycznych wybrano tylko te jednostki analityczne, gdzie sytuacja jest gorsza niż średnia dla gminy (wartości większe od zera). Jednostki analityczne, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, czyli stan kryzysowy przedstawione są w poniższej tabeli.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Tabela 15. Wyliczenie wskaźnika sumarycznego w sferze społecznej

Wyszczególnienie	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru	Udział gospodarstw domowych korzystających z zasiłków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem osób bezrobotnych na danym obszarze	Liczba wydanych niebieskich kart na 100 mieszkańców w obszarze	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych danego obszaru	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców obszaru	Liczba osób zapisanych do CKB na 100 mieszkańców w danego obszaru	Wskaźnik sumaryczny
Adama Asnyka	2,29	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	2,19
Adama Mickiewicza	-0,49	0,25	2,15	0,45	2,28	-0,46	0,09	4,27
Armii Krajowej	0,14	0,20	2,20	-0,31	2,47	0,18	0,78	5,66
Cicha	0,24	0,40	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	1,18
Cypriana Kamila Norwida	-0,68	-0,64	3,30	-0,31	3,76	0,18	0,78	6,39
Elizy Orzeszkowej	0,35	-0,36	1,09	-0,31	-0,09	0,18	0,31	1,17
Feliksa Nowomiejskiego	0,75	-0,38	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	0,92
Grottgera	0,09	-0,53	1,64	4,71	-0,09	0,18	0,78	6,78
Grunwaldzka	0,53	-0,42	0,81	-0,31	0,87	0,18	-1,48	0,18
Jana Długosza	2,29	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	2,19
Janusza Korczaka	1,61	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	1,51
Józefa Ignacego Kraszewskiego	1,19	0,66	1,92	-0,31	1,19	0,18	0,63	5,46
Juliusza Słowackiego	0,26	-0,37	2,06	-0,31	0,39	-1,85	0,42	0,59
Klasztorna	0,35	-0,12	2,47	-0,31	1,83	0,18	0,78	5,18
Konstantego I.Gałczyńskiego	-0,53	-0,64	3,30	-0,31	-0,09	0,18	0,78	2,69
Kornela Makuszyńskiego	0,24	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	0,14
Krótką	0,82	-0,64	3,30	-0,31	3,76	0,18	0,15	7,26
Lipowa	0,41	0,17	1,31	-0,31	0,68	0,18	-0,21	2,22
Mazurska	-1,81	1,61	3,30	-0,31	1,83	0,18	0,78	5,58
Michała Kajki	0,41	-0,64	1,09	-0,31	1,19	0,18	0,07	1,99

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Mikołaja Kopernika	-0,32	0,02	1,41	-0,31	2,11	0,18	0,78	3,87
Miła	0,23	-0,34	1,75	-0,31	0,42	0,18	0,65	2,58
Mostowa	-2,48	0,98	-0,02	-0,31	1,19	0,18	0,78	0,32
Nadrzeczna	0,72	-0,24	1,64	-0,31	-0,09	0,18	0,78	2,68
Narbutta	2,29	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	2,19
Niepodległości	0,50	0,66	1,98	-0,31	2,22	0,18	0,78	6,00
Nowodworcowa	0,00	-0,40	2,20	-0,31	-0,09	0,18	0,51	2,09
Obrońców Warszawy	0,44	1,32	2,64	-0,31	1,45	0,18	-1,86	3,85
Ogrodowa	2,29	5,62	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	8,45
Olsztyńska	-0,83	5,34	3,30	-0,31	2,47	-1,57	-1,11	7,29
Osiedle Słoneczne	0,55	-0,23	1,91	-0,31	1,09	0,18	-0,70	2,49
Osiedlowa	2,29	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	2,19
Plac Pocztowy	-0,79	1,49	2,47	-0,31	2,79	0,18	0,78	6,62
Plac Stefana Batorego	0,24	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	0,14
Prosta	2,29	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	2,19
Pułaskiego	1,51	0,15	0,65	-0,31	1,45	0,18	0,78	4,41
Romualda Traugutta	0,07	0,64	1,64	-0,31	1,83	0,18	0,78	4,84
Smętka	-1,07	0,78	1,64	6,07	0,87	0,18	-0,18	8,30
Szczepańskiego	-0,37	-0,12	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	0,04
Tadeusza Kościuszki	-0,18	-0,02	2,05	0,20	1,68	0,18	0,32	4,22
Targowa	0,24	-0,64	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,78	0,14
Warmińska	0,34	-0,25	1,73	0,62	1,53	0,18	0,22	4,37
Wiejska	0,22	-0,36	-0,02	-0,31	-0,09	0,18	0,41	0,03
Wiśniowa	0,17	0,83	2,20	-0,31	2,47	0,18	0,12	5,66
Wojska Polskiego	0,23	-0,15	1,83	-0,31	1,05	-0,07	0,29	2,87
Wschodnia	0,13	-0,42	2,20	-0,31	-0,09	0,18	0,78	2,47
Zielona	-0,11	-0,25	2,47	-0,31	0,87	0,18	0,78	3,64
Barczewko	0,01	-0,15	1,75	0,20	1,32	0,18	-2,29	1,02
Bark	0,57	-0,06	1,64	-0,31	1,83	0,18	0,78	4,64
Biedowo	-0,09	0,10	0,81	-0,31	1,83	0,18	0,78	3,30

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Bogdany	0,48	-0,64	0,81	-0,31	0,87	0,18	0,78	2,17
Jedzbank	-0,25	-0,42	1,64	-0,31	0,68	0,18	0,78	2,30
Kaplityny	-0,42	-0,50	1,31	1,72	0,68	0,18	0,78	3,75
Kierzliny	-0,21	-0,17	1,23	-0,31	2,31	0,18	-0,38	2,65
Kromerowo	0,08	-0,06	2,10	-0,31	2,15	0,18	0,78	4,93
Kronowo	-0,27	0,20	1,00	-0,31	2,57	0,18	0,78	4,16
Krupoliny	-0,37	0,15	1,55	0,30	1,83	-0,08	-0,59	2,78
Lamkowo	-0,38	1,61	2,78	3,73	1,93	0,18	0,78	10,64
Leszno	-0,54	0,99	1,52	-0,31	2,28	0,18	0,78	4,89
Łapka	-0,61	-0,01	1,59	-0,31	1,04	-0,08	-0,82	0,79
Łęgajny	-0,17	0,99	0,86	1,51	1,53	0,18	0,78	5,67
Maruny	-1,07	0,35	2,31	-0,31	1,83	-1,77	0,78	2,13
Mokiny	0,44	-0,21	0,75	0,23	0,80	-0,05	0,78	2,75
Nikielkowo	-0,51	-0,13	1,85	0,89	1,83	-0,32	-0,48	3,13
Niedźwiedź	0,66	0,30	2,64	-0,31	2,02	0,18	0,78	6,28
Odryty	0,32	0,44	1,64	-0,31	1,59	0,18	0,33	4,19
Radosty	-0,29	0,52	2,45	0,34	1,78	-0,63	-2,06	2,11
Ramsowo	-0,07	0,14	1,64	-0,31	1,06	0,18	-1,25	1,39
Ramsówko	-0,20	-0,11	2,20	-0,31	1,62	-0,24	0,48	3,45
Ruszajny	-0,24	0,16	1,98	0,89	1,06	-0,32	0,42	3,95
Skajboty	-0,02	1,13	1,64	0,73	1,95	0,18	0,78	6,39
Szynowo	-1,19	0,66	2,20	1,27	2,05	0,18	0,78	5,94
Stare Włóki	0,15	-0,51	2,03	-0,31	2,28	-0,65	0,78	3,76
Tumiany	-0,24	-0,06	1,53	-0,31	1,58	0,02	0,78	3,30
Wipsowo	0,13	-0,05	1,53	-0,31	1,19	0,18	0,61	3,28
Wrócikowo	-0,08	-0,45	1,23	-0,31	0,49	0,08	0,78	1,73
Wójtowo	-0,04	-0,31	1,09	-0,31	2,47	0,18	0,78	3,86

Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo, zgodnie z *Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* diagnozuje się, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występuje co najmniej jedno negatywne zjawisko z sfery:

- 1) gospodarczej – niski stopień przedsiębiorczości,
- 2) technicznej – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- 3) środowiskowej – przekroczenie standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska,
- 4) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniającej się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobory lub niska jakość terenów publicznych.

Do dalszej analizy wybrano sferę gospodarczą i techniczną:

- 1) sfera gospodarcza: *Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2014 r. na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych;*
- 2) sfera techniczna: *Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. do liczby budynków ogółem.*

Analogicznym sposobem, jak w przypadku obliczenia wartości sumarycznej sfery społecznej, obliczono wartości sumaryczne sfery gospodarczej i technicznej dla każdej jednostki analitycznej, w której występuje stan kryzysowy w sferze społecznej.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Tabela 16. Wyliczenie wskaźnika sumarycznego w sferze gospodarczej i technicznej

Wyszczególnienie	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2014 na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych	Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. do liczby budynków ogółem
Adama Asnyka	0,66	-1,79
Adama Mickiewicza	-0,12	1,15
Armii Krajowej	-0,21	1,15
Cicha	0,66	1,15
Cypriana Kamila Norwida	0,66	-1,79
Elizy Orzeszkowej	0,66	1,03
Feliksa Nowomiejskiego	0,66	0,42
Grottgera	0,66	1,15
Grunwaldzka	0,66	1,15
Jana Długosza	0,66	1,15
Janusza Korczaka	0,66	-1,79
Józefa Ignacego Kraszewskiego	0,66	0,93
Juliusza Słowackiego	0,66	0,85
Klasztorna	-0,86	1,15
Kornela Makuszyńskiego	0,66	-1,79
Krótka	0,66	1,15
Lipowa	-0,10	1,15
Mazurska	0,66	1,15
Michała Kajki	0,66	0,29
Mikołaja Kopernika	0,66	1,15
Miła	0,66	0,42
Mostowa	0,66	1,15
Nadrzeczna	0,66	1,15
Narbutta	0,66	1,15
Niepodległości	0,66	1,15
Nowodworcowa	-0,10	1,07
Obrońców Warszawy	0,66	1,15
Ogrodowa	0,66	1,15
Olsztyńska	0,66	1,15
Osiedle Słoneczne	-0,25	1,15
Osiedlowa	0,66	1,15
Plac Pocztowy	0,66	1,15
Plac Stefana Batorego	0,66	1,15
Prosta	0,66	1,15
Pułaskiego	0,66	0,82

Wyszczególnienie	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2014 na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych	Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. do liczby budynków ogółem
Romualda Traugutta	-1,07	1,15
Smętka	0,66	1,15
Szczepańskiego	0,66	-0,20
Tadeusza Kościuszki	-0,13	0,88
Targowa	0,66	1,15
Warmińska	-0,10	0,86
Wiejska	0,66	1,15
Wiśniowa	0,66	0,71
Wojska Polskiego	0,23	0,34
Wschodnia	-1,36	1,04
Zielona	-5,41	1,15
Barczewko	0,23	0,30
Bark	0,66	0,17
Biedowo	0,66	-0,19
Bogdany	0,66	-0,88
Jedzbark	-0,55	0,98
Kapłityny	0,05	-0,99
Kierzliny	-0,01	0,06
Kromerowo	-0,86	0,71
Kronowo	0,30	0,30
Krupoliny	0,66	0,08
Lamkowo	-0,10	0,93
Leszno	-0,86	1,15
Łapka	-0,69	0,29
Łęgajny	0,01	-0,35
Mokiny	0,05	0,48
Niedźwiedź	-0,35	1,15
Odryty	0,66	1,04
Radosty	-0,86	0,94
Ramsowo	0,38	0,81
Ramsówko	0,66	1,03
Ruszajny	0,08	-0,34
Skajboty	-0,69	0,80
Szynowo	0,66	0,59
Stare Włóki	-0,10	1,00
Wipsowo	-0,21	0,51
Wróćkowo	0,66	0,73
Wójtowo	0,10	-1,45

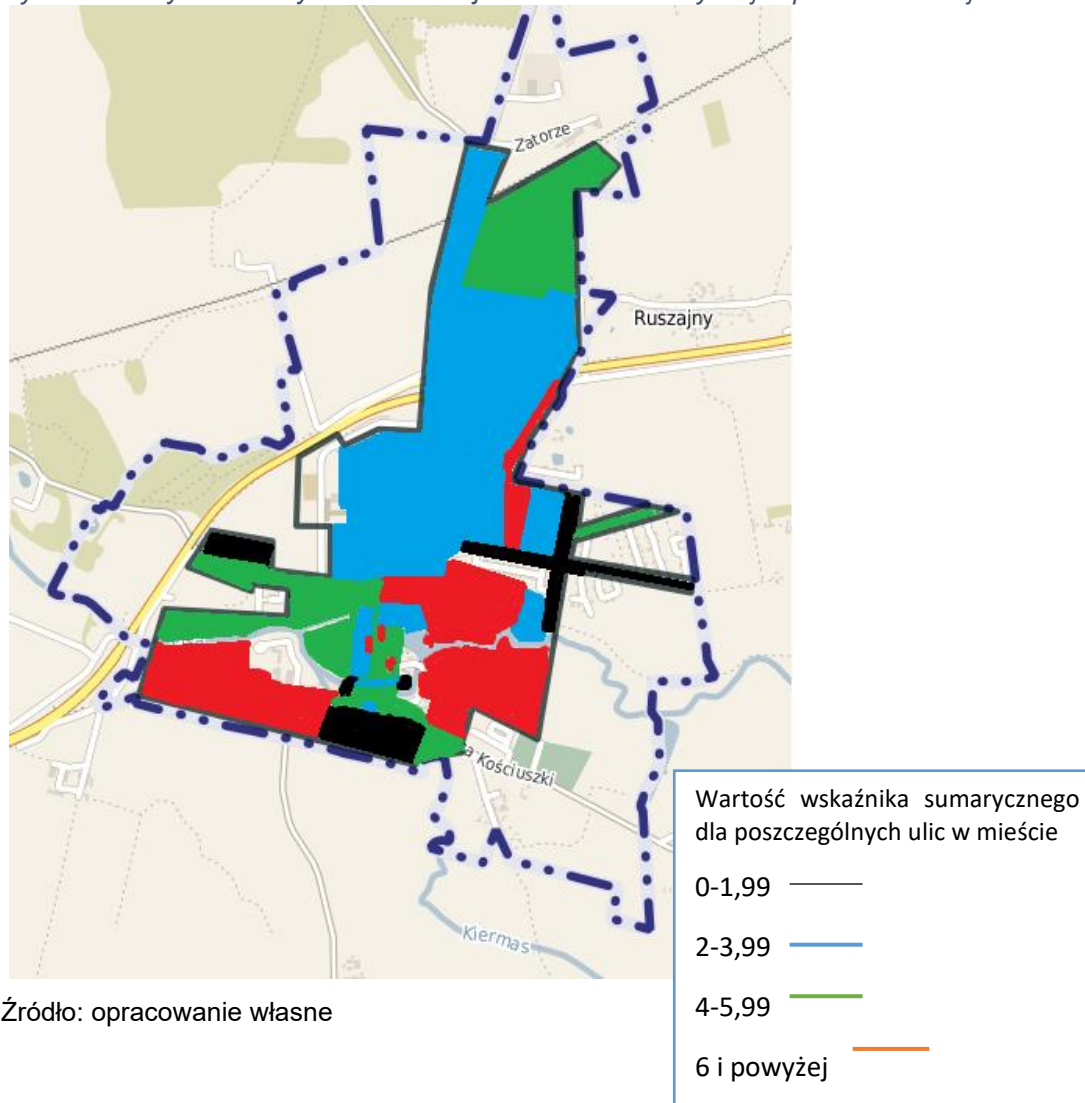
Źródło: opracowanie własne

W celu dokonania wyboru obszarów problemowych, przeanalizowano sytuację w mieście i sołectwach gminy Barczewo poprzez badanie wskaźników i porównanie ich ze sobą. Analiza dotyczyła przede wszystkim problemów społecznych takich jak: obciążenie demograficzne, ubóstwo, bezrobocie, przestępczość, niski poziom edukacji, niski poziom w życiu publicznym i kulturalnym oraz sferę gospodarczą i techniczną. Porównanie sytuacji pomiędzy jednostkami analitycznymi pozwoliło określić, na jakich obszarach występuje najwięcej problemów i z jakim natężeniem.

Jak wynika z przeprowadzonej delimitacji jednostek analitycznych rozkład przestrzenny diagnozowanych problemów jest nierównomierny.

Na poniższych mapach zaznaczono jednostki analityczne, na których występuje stan kryzysowy w przynajmniej dwóch sferach: społecznej oraz gospodarczej i/lub technicznej. Ze względu na obszar zdegradowany występujący nie tylko w mieście Barczewo, ale również na obszarach wiejskich, pokazano stan kryzysowy na dwóch oddzielnych mapach z podziałem na: podobszar miejski i wiejski. Poniższe kolory na mapie przedstawiają sumę wartości wskaźnika sumarycznego sfery społecznej oraz gospodarczej i technicznej poszczególnych jednostek analitycznych. Im wyższy wskaźnik sumaryczny, tym większy stan kryzysowy.

Rysunek 2. Wyniki analizy wskaźnikowej – metoda standaryzacji – podobszar miejski

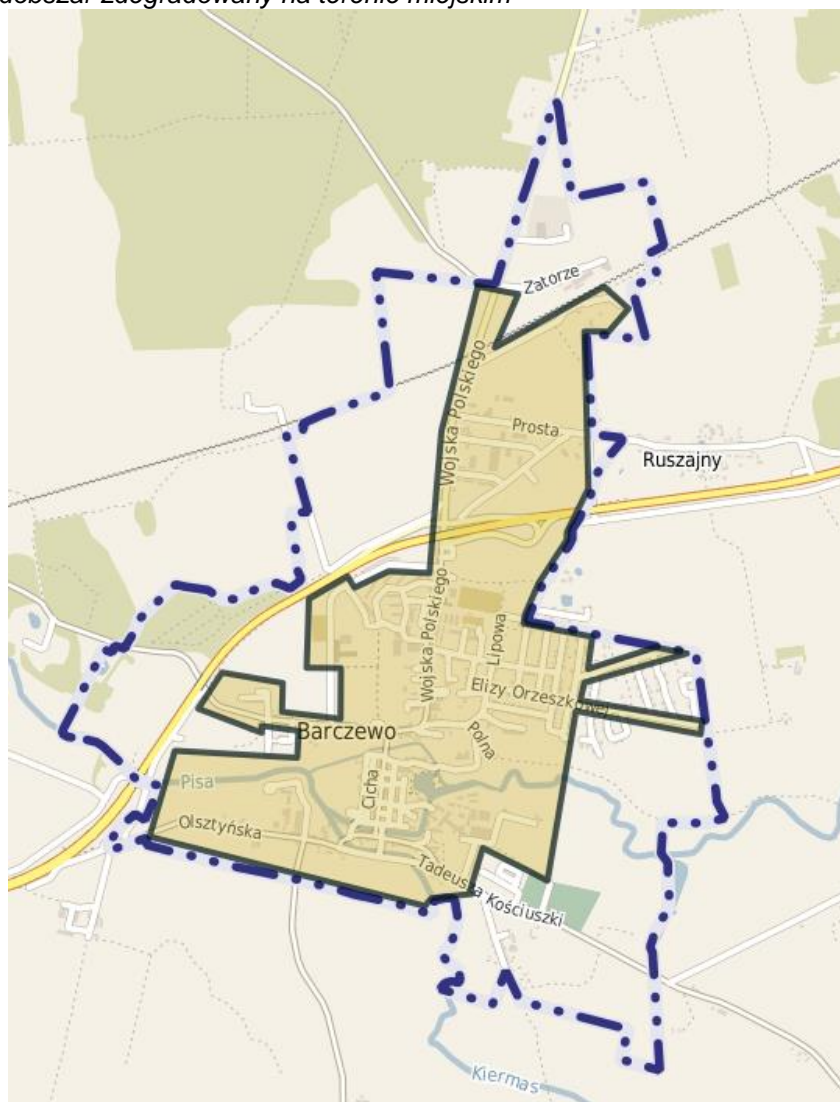

Źródło: opracowanie własne

Na powyższej mapie zaznaczono podobszar zdegradowany na terenie miejskim (Rysunek 2). Występują tu ulice o najwyższej w mieście wartości wskaźników sumarycznych dla zjawisk kryzysowych przez co mające bezpośredni negatywny wpływ na sytuację na ulicach sąsiednich. Wskazany podobszar jest spójny pod względem urbanistycznym

i funkcjonalnym, obejmuje on strefę usług, w tym usług publicznych, handlu oraz budownictwa wielorodzinnego.

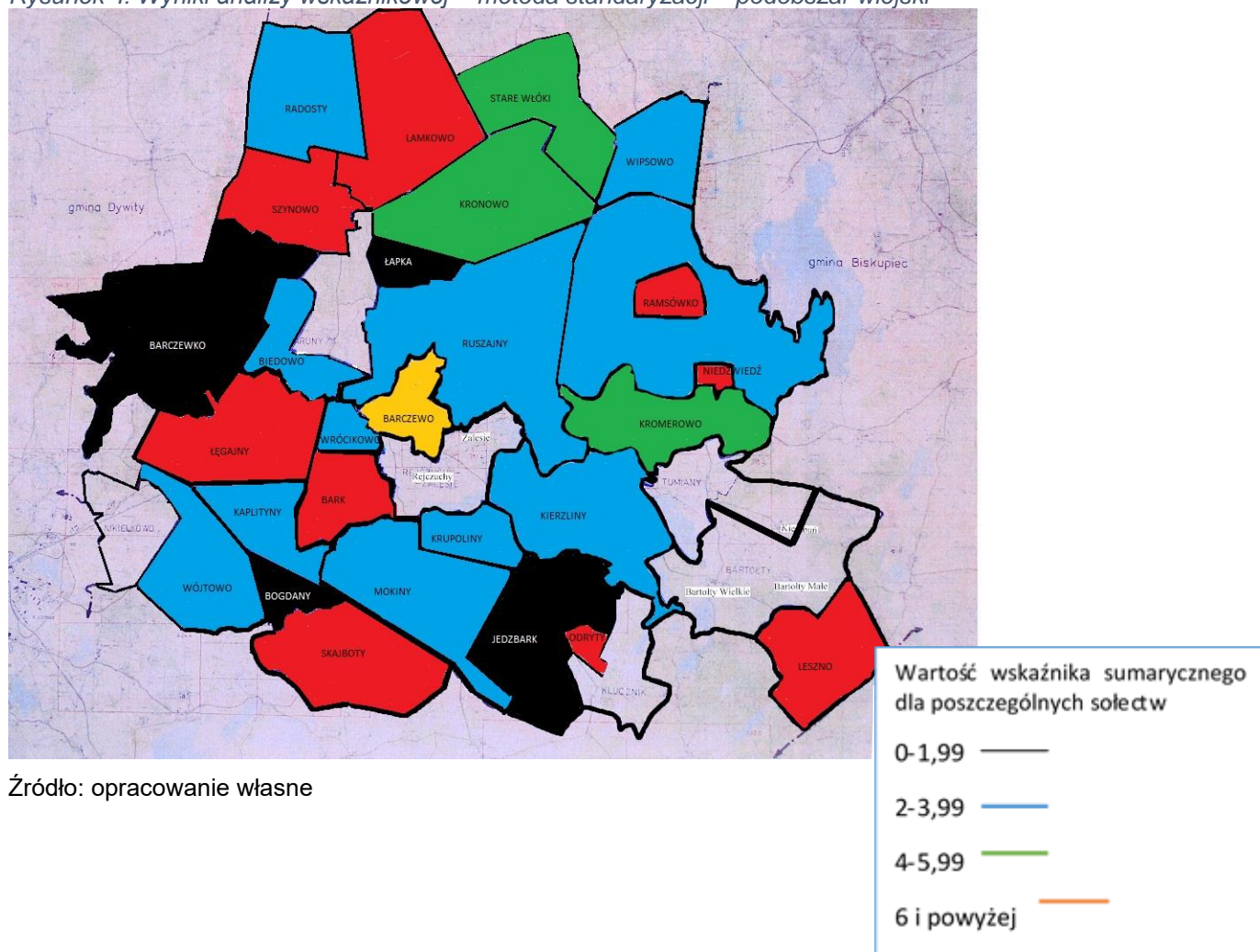
Rysunek 3. Podobszar zdegradowany na terenie miejskim

Źródło: opracowanie własne

Natomiast na obszarze wiejskim występuje kilka podobszarów, na których występują stany kryzysowe. Obszary te są podobszarami zdegradowanymi na terenach wiejskich, które są równe powierzchni poszczególnych sołectw (Rysunek 4).

Rysunek 4. Wyniki analizy wskaźnikowej – metoda standaryzacji – podobszar wiejski

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z powyższymi wyliczeniami, obszar zdegradowany występujący w gminie Barczewo zamieszkiwany jest przez 15 648 osób (w tym 6 789 osób w mieście), co stanowi 91,10% ludności gminy Barczewo.

Delimitacja obszaru rewitalizacji

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami wynikającymi z *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*:

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Ponadto, zgodnie z interpretacją ówczesnego Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju³⁴ obszar rewitalizacji nie powinien być wyznaczany jedynie na podstawie danych ilościowych pokazujących najbardziej intensywną degradację. Obszar rewitalizacji powinien zostać wyznaczony w taki sposób, aby umożliwić obszarowi rewitalizacji rozwój z wykorzystaniem lokalnych czynników.

W związku z powyższym zdiagnozowano lokalne czynniki rozwoju na obszarze miejskim i wiejskim, które potencjalnie mogłyby wspierać działania na obszarze rewitalizowanym. Czynnikiem rozwoju jest ład przestrzenny zabudowy, tereny zieleni i rekreacji, obiekty sportowe i handlowe. Ważnymi elementami rozwoju są również usługi w sferze zdrowia, opieki społecznej, oświaty i kultury. Natomiast z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości – możliwość pozyskania pracy.

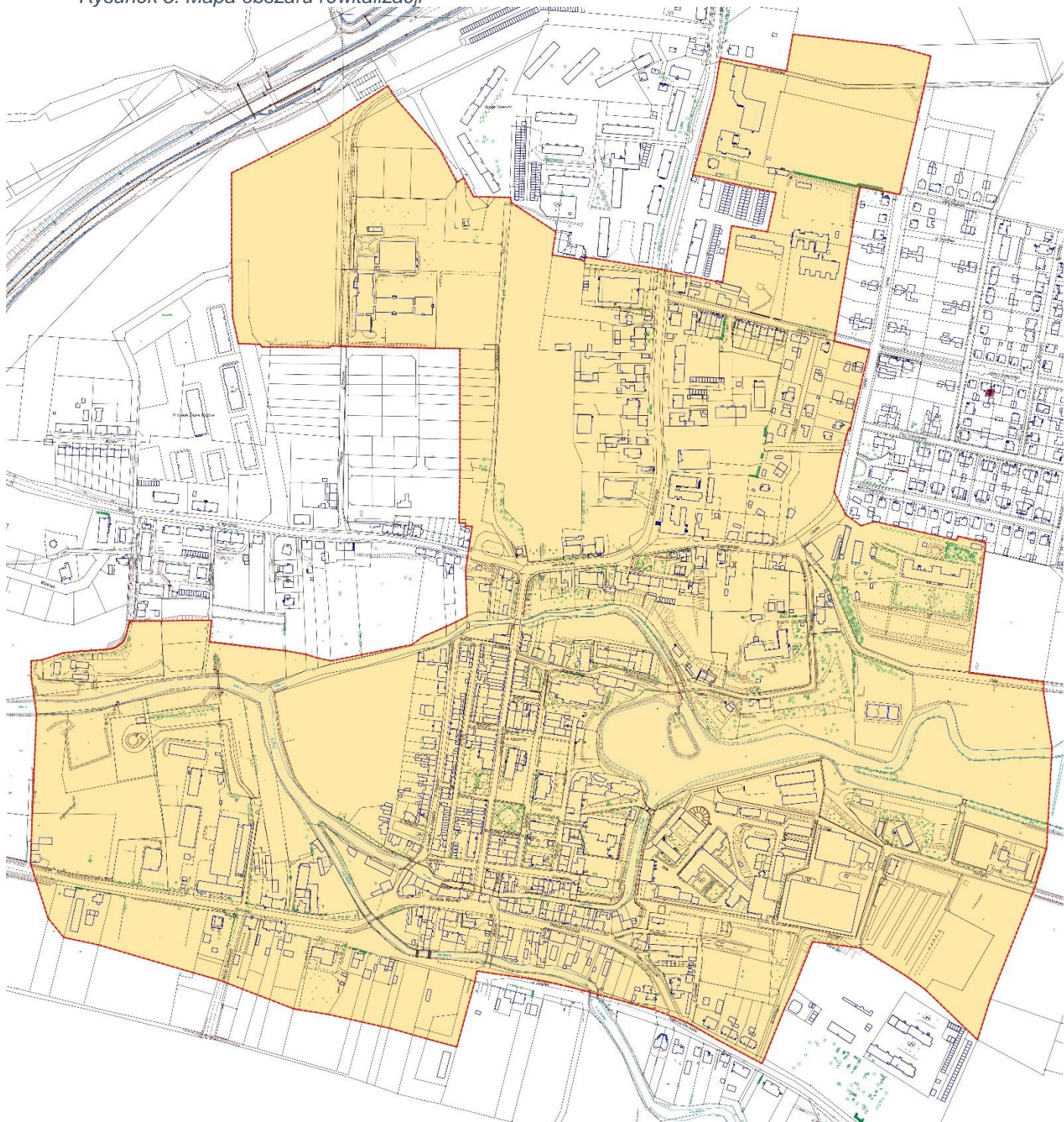
Zrezygnowano z wyznaczenia obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich ze względu na niski stopień wpływu na lokalny rozwój gminy oraz z powodu braku infrastruktury społecznej, która mogłaby taki rozwój społeczny wspierać.

Ze względu na fakt, że wyznaczony obszar zdegradowany przekraczał limity wskazane w ostatniej przesłance *Wytucznych* wymienionej powyżej, wybrano obszar rewitalizacji, który cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk (w sferze społecznej oraz gospodarczej i/lub technicznej) oraz ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego pod względem nie tylko społecznym, ale również gospodarczym. Zaniechanie jakichkolwiek działań spowoduje zahamowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, obniżenie jakości estetyki przestrzeni miasta, jak również pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Zgodnie z powyższymi zapisami wyznaczono obszar rewitalizacji obejmujący część obszaru zdegradowanego o powierzchni 89,84 ha, co stanowi 0,28% powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Barczewo, zamieszkany przez 2 422 osoby, co stanowi 14,10% mieszkańców gminy.

³⁴ Zob. www.popt.gov.pl/strony/o-programie/wydarzenia/konkurs-dla-samorzadow-modelowa-rewitalizacja-miast/

Rysunek 5. Mapa obszaru rewitalizacji

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Uzasadnienie wyboru wyznaczonego obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany wyznaczony do rewitalizacji jest usytuowany w centralnej części miasta Barczewo i obejmuje swym zasięgiem ulice wskazane na Rysunku 5. Pod względem **przestrzenno-funkcyjnym** jest jednym z najważniejszych obszarów w Barczewie, gdyż pełni następujące funkcje:

1. Administracyjną: Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
2. Społeczną:
 - służba zdrowia i usługi społeczne: Miejska Przychodnia Zdrowia w Barczewie, Powiatowy Szpital Pomocy Maltańskiej pw. bł. Gerarda Fundacji Polskich Kawalerów Maltańskich w Warszawie „Pomoc Maltańska” Oddział w Barczewie, Dom Pomocy Społecznej, Zakład Poprawczy;
 - oświata: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie, Przedszkole Miejskie w Barczewie, Żłobek Miejski w Barczewie, Zespół Szkół w Barczewie (m.in. Gimnazjum nr 1 im. Ziemi Warmińskiej w Barczewie, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum Ogólnokształcące w Barczewie, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Barczewie), Gimnazjum nr 2 w Barczewie;
 - religia: Kościół pw. św. Anny i św. Szczepana, Kościół pw. św. Andrzeja Apostoła,
 - infrastruktura kulturalna: Centrum Kulturalno-Biblioteczne (w tym m.in. Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego), Galeria Sztuki „Synagoga”, Skarbiec Kultury Europejskiej,
 - sport i rekreacja: stadion miejski, boiska „Orlik” przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum nr 1;
 - bezpieczeństwo: Komisariat Policji;
 - inne: Zakład Karny, Urząd Pocztowy
3. Usługową: banki, sklepy, apteki, punkty gastronomiczne, małe rzemiosło.
4. Mieszkaniową.

Ze względu na lokalizację obszaru oraz funkcje, jakie pełni, teren ten charakteryzuje się **zanieczyszczeniem środowiska**, przede wszystkim dotyczącym:

1. zanieczyszczenia powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów,
2. używania nieekologicznych paliw w lokalnych piecach i kotłowniach,
3. hałasu towarzyszącego w związku z dużym natężeniem komunikacyjnym,
4. niskiej efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Natomiast problemy **w sferze technicznej** są następujące:

1. wysoki stopień zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego infrastruktury,
2. niski poziom efektywności energetycznej budynków,
3. postępująca degradacja zabudowy mieszkaniowej wskutek braku środków finansowych.

Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji dokonane zostało poprzez przeprowadzenie analizy wskaźnikowej dla wskazanego obszaru.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Tabela 17. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru rewitalizowanego – sfera społeczna

Wskaźniki	Liczba mieszkańców	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Gospodarstwa domowe korzystające z zasiłków pomocy społecznej	Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej	Liczba bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba wydanych Niebieskich kart	Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	Liczba organizacji społecznych	Liczba osób zapisanych do CKB	Liczba mieszkańców zapisanych do Miejskiej Biblioteki Publicznej
Obszar rewitalizowany	2 422	448	1 528	446	195	417	147	91	5	73	7	13	152
Gmina Barczewo	17 175	3 196	11 173	2 806	802	1 756	1 006	538	19	401	26	318	1 066

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18. Stan kryzysowy w sferze społecznej

Kryterium	Obciążenie demograficzne			Ubóstwo		Bezrobocie		Przestępczość/ przemoc w rodzinie	Edukacja	Udział w życiu publicznym	Udział w życiu kulturalnym
	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru	Liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców obszaru	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru	Udział gospodarstw domowych korzystających z zasiłków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców obszaru	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców danego obszaru	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba wydanych Niebieskich Kart na 100 mieszkańców danego obszaru	Procentowy udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych obszaru	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców obszaru	Liczba osób zapisanych do CKB na 100 mieszkańców obszaru
Obszar rewitalizowany	18,50	63,09	18,41	8,05%	17,22	6,07	5,96%	0,21	49,66%	0,29	0,54
Gmina Barczewo	18,61	65,05	16,34	4,67%	10,22	5,86	4,82%	0,11	39,86%	0,15	1,85
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne

W 2014 r. **liczba mieszkańców** badanego obszaru rewitalizacji wyniosła 2422 osób, co stanowiło 14,10% mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Barczewo. Na powyższym terenie mieszkało 18,50% osób w wieku przedprodukcyjnym, 63,09% osób w wieku produkcyjnym oraz 18,41% w wieku poprodukcyjnym w stosunku do mieszkańców danego obszaru.

Na podstawie Tabeli 17 obliczono wskaźniki obciążenia demograficznego dla obszaru rewitalizowanego, który przedstawiono w Tabeli 18:

- Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru – 18,5,
- Liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców obszaru – 63,09
- Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru – 18,41,
- Udział ludności w wieku nieprodukcyjnych względem ludności w wieku produkcyjnym – 58,5%.

Natomiast powyższe wskaźniki dla gminy są następujące: 18,61, 65,05, 16,34 i 53,7%. Kryterium obciążenia demograficznego zostało spełnione dla wymogu obszaru zdegradowanego, gdyż zgodnie z Tabelą 18 obliczone wskaźniki dla obszaru ukazują niekorzystną sytuację demograficzną w porównaniu z wynikami wyliczonymi dla gminy Barczewo.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem w sferze społecznej jest **ubóstwo**. Liczba rodzin zamieszkałych na obszarze rewitalizacji i korzystających z pomocy społecznej wyniosła w 2014 r. 195 rodzin, co stanowiło 24,31% ogólnej liczby rodzin (802) korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Barczewie. Natomiast liczba osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła 417, co stanowiło 23,75% (1756 osoby) łącznej liczby korzystającej z pomocy społecznej, 17,22% mieszkańców wyznaczonego obszaru oraz 2,43% mieszkańców gminy Barczewo.

Zgodnie z Tabelą 18 wskaźniki dla kryterium ubóstwa są następujące:

- Udział gospodarstw domowych korzystających z zasiłków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – 8,05%,
- Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców obszaru – 17,22,

Obliczone wskaźniki dla kryterium ubóstwa dla gminy wyniosły odpowiednio: 4,67% oraz 10,22. Porównując obliczone wartości poszczególnych wskaźników dla wyznaczonego obszaru oraz dla gminy należy zaznaczyć, że został spełniony wymóg obszaru zdegradowanego.

Jednym z negatywnych zjawisk społecznych, jakie analizowano na badanym terenie jest **bezrobocie**. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie w 2014 r. teren obszaru rewitalizowanego zamieszkiwało 147 osób bezrobotnych, co stanowiło 14,61% ogólnej liczby bezrobotnych (1006 osób) zamieszkujących gminę Barczewo. Liczba osób długotrwale bezrobotnych³⁵ wyniosła 91 osób, co stanowiło 16,91% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych w gminie (538 osób).

Wskaźniki dla kryterium poziomu bezrobocia:

- Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców danego obszaru – 6,07,
- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – 9,62%,
- Udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – 5,96%.

Natomiast powyższe wskaźniki dla gminy przedstawiają się następująco: 5,86, 9% i 4,82%. Porównując wyniki dla wyznaczonego terenu i gminy należy wskazać na występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji pod względem bezrobocia, ponieważ wszystkie wyliczone wartości spełniają wymóg obszaru zdegradowanego.

Ze względu na brak możliwości pozyskania danych o przestępczości występującej na terenie całej gminy miejsko-wiejskiej Barczewo z uwzględnieniem jej dokładnej lokalizacji (ulica, nr domu), w niniejszej analizie wzięto pod uwagę kryterium – **przemoc w rodzinie** badane na podstawie liczby wydanych Niebieskich Kart. Na terenie obszaru rewitalizowanego wydano 5 Niebieskich Kart, co stanowi 26,32% ogólnej liczby wydanych kart w gminie w 2014 r. (19).

Wskaźniki dla kryterium poziomu przemocy w rodzinie:

- Liczba wydanych niebieskich Kart na 100 mieszkańców danego obszaru – 0,21.

Porównując powyższy wskaźnik z uzyskanym wskaźnikiem dla całej gminy (0,11) należy stwierdzić, że na obszarze rewitalizowanym występuje stan kryzysowy z powodu występowania przemocy w rodzinie.

Wskaźnik dla kryterium **poziomu edukacji i kapitału społecznego**, tj. liczba osób bezrobotnych posiadająca wykształcenie gimnazjalne i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze wyniósł 49,66% i jest wyższy od wyliczonej wartości dla gminy Barczewo (39,86%). Należy uznać, że na wyznaczonym obszarze występuje stan kryzysowy pod względem edukacji.

³⁵ Osoba długotrwale bezrobotna – osoba poszukująca pracy powyżej 12 miesięcy.

W ramach sfery społecznej zbadano również **poziom uczestnictwa w życiu publicznym**, wskazując aktywność organizacji pozarządowych działających na danym obszarze. Na wyznaczonym terenie zarejestrowanych jest 7 organizacji pozarządowych, co stanowi 26,92% wszystkich organizacji działających na terenie gminy (26). Wskaźnik liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców danego obszaru wyniósł 0,29, a dla gminy Barczewo 0,15. Zgodnie z Tabelą 18 nie został spełniony wymóg dla obszaru zdegradowanego.

Natomiast **poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym** obliczono za pomocą następujących wskaźników:

- Liczba osób zapisanych na zajęcia w Centrum Kulturalno-Bibliotecznym na 100 mieszkańców obszaru – 0,54,

Uzyskany wskaźnik dla gminy Barczewo w zakresie udziału w życiu kulturalnym wyniósł 1,85. Zgodnie z Tabelą 18 został spełniony wymóg obszaru zdegradowanego ze względu na niekorzystną sytuację pod względem aktywności społeczeństwa w kulturze (liczba osób zapisanych na zajęcia w CKB).

Ponadto zgodnie z *Wytocznymi* na obszarze rewitalizacji musi występować stan kryzysowy w sferze społecznej i co najmniej w jednej ze sfer: gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Do dalszej analizy wybrano sferę gospodarczą i techniczną.

Tabela 19. Dane wyjściowe do wyznaczania obszaru rewitalizacji – sfera gospodarcza i techniczna

Wskaźniki	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w CEIDG w 2014 r.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów w CEIDG w 2014 r.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba budynków	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 r.
Obszar rewitalizowany	16	15	161	244	242
Gmina Barczewo	107	66	984	3242	1972

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20. Stan kryzysowy w sferze gospodarczej i technicznej

Kryterium	Przedsiębiorczość lokalna	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych
Wskaźniki	Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG w 2014 na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych	Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. do liczby budynków ogółem
Obszar rewitalizowany	9,32%	99%
Gmina Barczewo	6,71%	61%
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne

Na badanym terenie w 2014 r. zarejestrowanych było 161 podmiotów gospodarczych wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, co stanowi 16,36% wszystkich firm zarejestrowanych w CEIDG na terenie gminy.

Kryterium gospodarcze określone jest na podstawie następującego wskaźnika:

- *Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG w 2014 r. na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych – 9,32%.*

Natomiast wyliczony wskaźnik dla gminy Barczewo wyniósł 6,71%. Porównując powyższy wskaźnik należy uznać wyznaczony obszar za zdegradowany, na którym występują niekorzystne zmiany związane z przedsiębiorczością mieszkańców.

Dodatkowo analizowano **sferę techniczną** – degradację stanu technicznego obiektów budowlanych. Na terenie obszaru rewitalizowanego znajduje się 244 budynków, z czego aż 242 zostało wybudowanych przed 1989 r., co stanowi 99% budynków ogółem. Natomiast udział budynków wybudowanych przed 1989 r. dla gminy wyniósł 61%. Analizując powyższe wskaźniki należy uznać na występowanie stanu kryzysowego w sferze technicznej.

Należy podkreślić, że wyznaczony obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju całego miasta z względu na fakt lokalizacji kluczowych obiektów użyteczności publicznej, świadczących różnorodne usługi na rzecz mieszkańców miasta i gminy Barczewo, co szczegółowo opisano powyżej.

Analizując powyższe kryteria należy przyjąć wyznaczony obszar jako teren, na którym koncentrują się negatywne zjawiska, i który powinien zostać objęty procesami rewitalizacyjnymi.

W toku prac nad dokumentem zdiagnozowano następujące potrzeby w zakresie rewitalizacji na wyznaczonym obszarze:

- pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji, umiejętności i wiedzy;
- poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwa w życiu publicznym,
- adaptacja i przystosowanie obiektów do pełnienia nowych funkcji,
- zachowanie i podniesienie atrakcyjności lokalnych zasobów przyrodniczych;
- zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego;
- nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni rewitalizowanej;
- poprawa dostępu do usług publicznych;
- poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej;
- poprawa dostępności miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych dla mieszkańców.

4. Wizja i cele rewitalizacji

Odpowiedzią na zidentyfikowane problemy wskazane w poprzednich rozdziałach dokumentu, a przede wszystkim skumulowane problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji, została zdefiniowana wizja, cel główny, cele szczegółowe oraz kierunki działań procesów rewitalizacyjnych.

Wizja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Barczewo

Obszar rewitalizowany w Barczewie w 2024 r. to teren aktywnych społecznie i gospodarczo mieszkańców, charakteryzujący się funkcjonalną i estetyczną przestrzenią. Realizacja działań przyczyni się do wzrostu aktywności i integracji społecznej poprzez udostępnienie infrastruktury i poprawę estetyki przestrzennej miasta.

Nadrzędnym celem opisanych działań rewitalizacyjnych jest: **wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, lepsza jakość życia społeczności zamieszkującej obszary problemowe.**

Ponadto określono cele szczegółowe:

1. Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta

- 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta.
- 1.3. Wzrost kompetencji społecznych mieszkańców.
- 1.4. Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców.
- 1.5. Budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców w oparciu o historię i regionalne tradycje.
- 1.6. Wzrost zaangażowania społeczeństwa w inicjatywy obywatelskie.
- 1.7. Poprawa stanu zdrowia.

2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji

- 2.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru.

- 2.2. Stworzenie efektywnego systemu zarządzania w celu realizacji procesu rewitalizacji.

3. Ochrona dziedzictwa kulturowego

- 3.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego.

4. Poprawa jakości środowiska naturalnego

- 4.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków.
- 4.2. Poprawa świadomości ekologicznej i proekologicznych postaw mieszkańców.

5. Wzmocnienie lokalnej gospodarki

- 5.1. Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju funkcji handlowo-usługowych.
- 5.2. Poprawa warunków dla rozwoju turystyki, lokalnego handlu detalicznego i gastronomii poprzez rewitalizację przestrzeni publicznej.
- 5.3. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej

- 6.1. Przewyciężenie „stanu kryzysowego” występującego na obszarze poprzez ograniczenie oraz niwelowanie negatywnych zjawisk społecznych.
- 6.2. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne.
- 6.3. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców.
- 6.4. Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa.
- 6.5. Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej.
- 6.6. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup marginalizowanych, a przez to zwiększanie kreatywności mieszkańców, ich zdolności do innowacji.
- 6.7. Rozwój zdolności adaptacyjnych w kontaktach społecznych i gospodarczych, poprzez odpowiedni system opiekuńczy i edukacyjny oraz mobilizację i aktywizację ludności obszarów zdegradowanych.
- 6.8. Wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej oraz tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy.
- 6.9. Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej.
- 6.10. Zachowanie i rewitalizacja budynków oraz obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych.
- 6.11. Poprawa bezpieczeństwa i zmniejszenie przestępczości.
- 6.12. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych.
- 6.13. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów.

- 6.14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta.
- 6.15. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych.
- 6.16. Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych i sportowych.
- 6.17. Rewitalizacja i modernizacja obiektów użyteczności publicznej.

7. Renowacja i modernizacja substancji budowlanej oraz wzmocnienie funkcji mieszkaniowej

- 7.1. Zachowanie, rewaloryzacja i modernizacja substancji budowlanej, w szczególności budynków o wartościach i znaczeniu historycznym, architektonicznym, artystycznym lub przestrzenno-funkcjonalnym.
- 7.2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego i zgodnego współistnienia funkcji użytkowych obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy.
- 7.3. Poprawa jakości i dostępności obiektów mieszkalnych oraz otoczenia mieszkaniowego.

8. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury

- 8.1. Rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą.
- 8.2. Dostosowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów.
- 8.3. Poprawa dostępności obiektów służących rozwojowi edukacji.
- 8.4. Wspieranie współpracy między podmiotami edukacyjnymi a podmiotami gospodarczymi poprzez transfer wiedzy i doświadczeń.
- 8.5. Dostosowanie obiektów do standardów umożliwiających realizację zadań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- 8.6. Wspieranie i animowanie inicjatyw służących wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych, dzięki którym mieszkańcy miast objętych programem będą mogli stać się bardziej konkurencyjni na rynku pracy.

9. Poprawa infrastruktury socjalnej

- 9.1. Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych.
- 9.2. Poprawa warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu poprzez wspieranie inicjatyw dla dzieci, młodzieży i seniorów.
- 9.3. Modernizacja i rozbudowa placówek socjalnych i obiektów użyteczności publicznej.

10. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych

- 10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu.
- 10.2. Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
- 10.3. Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).

Wizja obszaru po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych

1. Obszar społeczny

- ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych, w tym bezrobocia i ubóstwa,
- poprawa poziomu edukacji i wykształcenia,
- wzrost aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców,
- poprawa integracji społeczeństwa,
- podniesienie samooceny i poczucia własnej wartości,
- angażowanie się różnych grup społecznych w wdrażanie i realizację LPR, co pozwoli na kreowanie postaw obywatelskich, które przyczynią się do realizacji **priorytetu strategicznego regionu Otwarte Społeczeństwo**³⁶.

2. Obszar gospodarczy

- wzrost kompetencji mieszkańców w zakresie funkcjonowania na rynku pracy,
- rozwój przedsiębiorczości lokalnej,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- zmniejszenie bezrobocia,
- ożywienie gospodarcze na terenach rewitalizowanych wpłynie na realizację **priorytetu strategicznego regionu Konkurencyjna Gospodarka**³⁷,
- efekty współpracy Barczewa z pozostałymi miastami *Międzynarodowego Stowarzyszenia Cittaslow* będą impulsem do dalszego rozwoju sieci i popularyzacji idei zrównoważonego rozwoju, co jest zgodne z założeniami **priorytetu strategicznego regionu Nowoczesne Sieci**³⁸.

3. Obszar przestrzenno-funkcjonalny

- poprawa dostępności i jakości infrastruktury publicznej dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, jak również dla pozostałych mieszkańców gminy,
- realizacja projektu *Zagospodarowanie brzegów rzeki Pisy* przyczyni się do wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych poprzez zagospodarowanie przestrzeni na cele turystyczno-rekreacyjne i sportowe,

³⁶ Priorytet strategiczny określony w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*.

³⁷ Tamże.

³⁸ Tamże.

- wzrost integracji wśród dzieci i młodzieży w wyniku zagospodarowania terenów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

4. Obszar środowiskowy

- w wyniku realizacji projektów dotyczących termomodernizacji obiektów publicznych obniżeniu ulegnie zużycie energii pierwotnej w budynku użyteczności publicznej i zmniejszy się zapotrzebowanie na energię cieplną, a tym samym nastąpi zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

5. Obszar techniczny

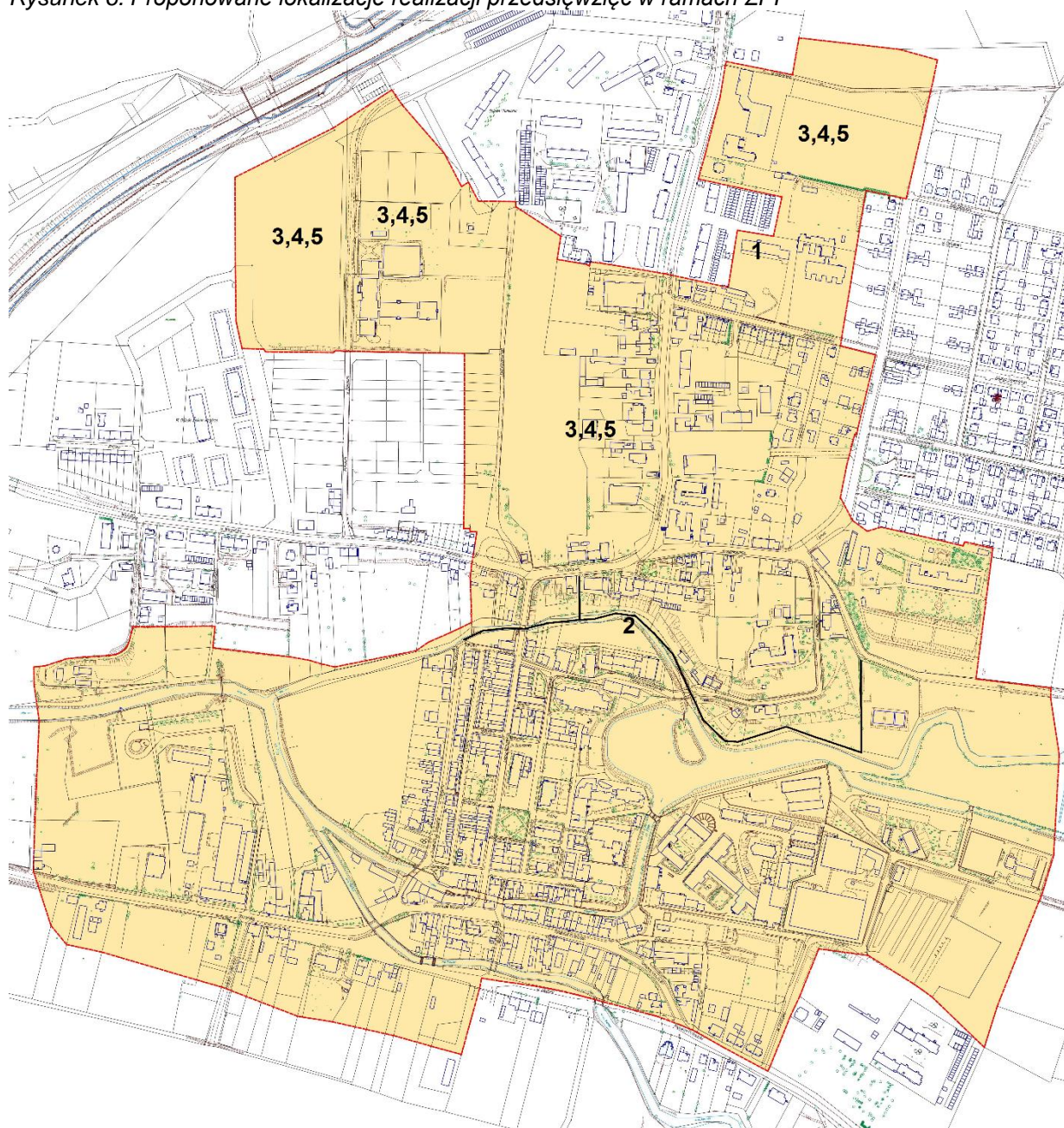
- poprzez kompleksową termomodernizację nastąpi poprawa zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym.

5. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zasadniczym celem działań Programu Rewitalizacji jest ożywienie społeczne i gospodarcze, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego (w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społecznych oraz gospodarczych), a także powiązane z nimi działania związane rozwiązywaniem problemów społecznych oraz podniesieniem atrakcyjności gospodarczej terenów rewitalizowanych. Oznacza to, iż projekty realizowane w ramach LPR powinny przyczyniać się do rozwoju gospodarczego, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców.

5.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć

Rysunek 6. Proponowane lokalizacje realizacji przedsięwzięć w ramach ZPI

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Tabela 21. Zintegrowane przedsięwzięcie

Tytuł projektu 1.	Utworzenie Centrum Wielu Kultur
Podmioty realizujące	Gmina Barczewo
Zakres zadań	<p>Celem głównym projektu jest dostosowanie instytucji kultury – Centrum Kulturalno-Bibliotecznego (CKB) do prowadzenia nowoczesnej działalności kulturalnej oraz stworzenie miejsca, które pozwoli na zachowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego Barczewa, w którym przed laty współistnieli przedstawiciele różnych wyznań i religii.</p> <p>Projekt będzie polegał na modernizacji i rozbudowie budynku znajdującego się na terenie objętym rewitalizacją w Barczewie wraz z zakupem wyposażenia, by włączyć instytucję kultury w tworzenie produktów turystycznych oraz dostosować ją do nowoczesnej działalności kulturalnej, w tym zwłaszcza budującej lokalne więzi międzyludzkie i lokalną tożsamość, z wykorzystaniem aplikacji i usług teleinformatycznych.</p> <p>W części budynku zostanie utworzone Centrum Wielu Kultur – nowoczesny obiekt nawiązujący do historii Barczewa, gdzie mieszkali żydzi, ewangelicy, katolicy i wyznawcy prawosławia. Szczególne „miejsce” będzie miała kultura warmińska. Zakłada się stworzenie izb poświęconych kulturom, z zachowanymi i odrestaurowanymi elementami tradycyjnymi dla tych kultur, z publikacjami, muzealiami, „multimedialnymi wędrówkami” itp. W każdej izbie staną także przestrzenne rzeźby charakterystycznych budowli sakralnych, co będzie także udogodnieniem dla osób niewidomych. Zostaną odtworzone m.in. tradycyjne ubiory czy atrybuty każdej kultury. W wyniku realizacji projektu zostanie poszerzona oferta kulturalna CKB, a posiadane/zgromadzone zbiory będą prezentowane w innowacyjny, niestosowany dotychczas sposób, w szczególności wykorzystujący nowoczesne, cyfrowe rozwiązania.</p> <p>W zmodernizowanych pomieszczeniach będą się także odbywały warsztaty kreatywne, przygotowane w oparciu o tradycje kultury i rzemiosła, np. warsztaty gwary warmińskiej, przygotowania</p>

	<p>posiłków.</p> <p>Centrum będzie ważnym obiektem na turystycznej mapie regionu, ale także będzie miejscem otwartym dla mieszkańców. Będą się tu odbywały wykłady, spotkania, warsztaty edukacyjne, integracyjne, budujące tożsamość lokalną i pozwalające ocalić od zapomnienia. W oparciu o stworzone miejsce i zgromadzone artefakty jest planowane organizowanie w przyszłości cyklicznej imprezy, która mogłaby stać się ważnym wydarzeniem w kalendarzu imprez kulturalnych regionu – jeden z pomysłów – inscenizacja wesela zorganizowanego zgodnie z obrządkiem danej religii (wesele żydowskie, wesele prawosławne itd.).</p> <p>Celem głównym projektu jest stworzenie miejsca, które pozwoli zachować niematerialne dziedzictwo kulturowe Barczewa, w którym przed laty współistnieli przedstawiciele różnych wyznań oraz religii. Projekt nawiązuje także do haseł promocyjnych: Barczewo łączy kultury, Barczewo – miasto wielu kultur.</p> <p>Konieczność realizacji powyższego projektu wynika ze zdiagnozowanych potrzeb przeprowadzenia procesu rewitalizacji, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none">- zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego,- poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwa w życiu publicznym,- adaptacja i przystosowanie obiektów do pełnienia nowych funkcji,- poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej. <p>Konieczność realizacji projektu wynika także ze zdiagnozowanego stanu kryzysowego w sferze społecznej. Jego realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji osób bezrobotnych oraz ubogich i zagrożonych ubóstwem (brak środków finansowych uniemożliwia korzystanie z obiektów komercyjnych lub oferty kulturalnej; brak środków finansowych na dojazdy w znacznym stopniu ogranicza możliwość korzystania nawet z nieodpłatnej oferty kulturalnej znajdującej się poza obszarem gminy).</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się ponadto do ograniczenia zjawiska</p>
--	---

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

	przestępczości, poprzez wskazanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, a także zagospodarowanie czasu wolnego.
Lokalizacja	Barczewo, budynek Centrum Kulturalno-Bibliotecznego
Wartość projektu (PLN)	2 350 000,00
Okres realizacji	2018-2019
Priorytet inwestycyjny	6c – Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby obiektów kulturalnych, - poprawa integracji społeczeństwa, - poprawa stanu zagospodarowania terenu, - poprawa estetyki przestrzeni publicznej.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z obiektów/zasobów kultury objętych wsparciem [osoby/rok] – 800
Wskaźniki produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [odwiedzin/rok] – 800 2. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [szt.] – 1
Źródło danych	Dokumentacja techniczna, sprawozdania.
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring bieżący, raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta; - Wzrost kompetencji społecznej mieszkańców; <p>Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru; <p>Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;

	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej; - Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych; - Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów; - Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych; - Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcyjnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych <p>Poprawa infrastruktury socjalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych.
--	---

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Tytuł projektu 2.	Zagospodarowanie brzegów rzeki Pisy
Podmioty realizujące	Gmina Barczewo
Zakres zadań	<p>W ramach projektu planuje się zagospodarowanie brzegów rzeki Pisy, a tym samym wykorzystanie naturalnych zasobów Barczewa, jakim są malownicze tereny nadrzeczne. Znajdujący się w centrum miasta teren wzdłuż rzeki Pisy jest obecnie obszarem zdegradowanym, wymagającym pilnej interwencji – stanowi on bowiem niezwykle atrakcyjną lokalizację dla społecznego, kulturalnego i sportowego rozwoju mieszkańców. Planowane do zagospodarowania obszary są położone w bezpośrednim sąsiedztwie Amfiteatru Miejskiego, Stawu Młyńskiego i kluczowego skrzyżowania w mieście, a ich zagospodarowanie pozwoli na stworzenie z nich wizytówki Barczewa. W wyniku realizacji projektu powstanie, w bezpośredniej bliskości od kompleksu zabytków, atrakcyjne miejsce wypoczynku zarówno dla mieszkańców jak i turystów.</p> <p>W ramach projektu zostaną wykonane m.in. ścieżki spacerowe i dydaktyczne, przystań kajakowa, miejsca rekreacyjne przeznaczone dla różnych grup wiekowych, place zabaw, ciąg</p>

	<p>pieszo-jezdny (ścieżka piesza z wyznaczonym miejscem dla rolkarzy, deskorolkarzy itp.), umocnienia brzegów rzeki narzutem faszynowo-kamiennym, odwodnienie terenu, miejsca do wypoczynku oraz aktywnego spędzania czasu podczas spacerów, mała architektura, nasadzenia, infrastruktura towarzysząca (np. oświetlenie, monitoring).</p> <p>W celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej zagospodarowywanego miejsca powstaną także tablice z informacjami o historii miasta, tradycjach i zwyczajach jego mieszkańców, mające charakter edukacyjny.</p> <p>Projektowane działania wzmocnią funkcję rekreacyjno-turystyczną miasta, wpłyną na poprawę walorów krajobrazowych przedmiotowego odcinka rzeki Pisy, a także będą sprzyjały prozdrowotnym aktywnościom mieszkańców. Realizacja inwestycji przyczyni się do ochrony terenów przybrzeżnych, zwiększy ich dostępność dla mieszkańców oraz poszerzy rolę rzeki jako atrakcji turystycznej z jednoczesną ochroną walorów przyrodniczych i wartości dziedzictwa kulturowego (m.in. teren dawnego cmentarza ewangelickiego). Budowa terenu rekreacyjnego jest komplementarna z działaniami rewitalizacyjnymi dla wyznaczonego obszaru poprzez wykreowanie nowych miejsc społecznej integracji.</p> <p>Konieczność realizacji powyższego projektu wynika ze zdiagnozowanych potrzeb przeprowadzenia procesu rewitalizacji, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none">- adaptacja i przystosowanie obiektów do pełnienia nowych funkcji,- zachowanie i podniesienie atrakcyjności lokalnych zasobów przyrodniczych,- zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego;- nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni rewitalizowanej;- poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej;- poprawa dostępności miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych dla mieszkańców.
--	--

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

	Konieczność realizacji projektu wynika także ze zdiagnozowanego stanu kryzysowego w sferze społecznej. Jego realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji osób bezrobotnych oraz ubogich i zagrożonych ubóstwem (brak środków finansowych uniemożliwia korzystanie z obiektów komercyjnych). Przyczyni się ponadto do ograniczenia zjawiska przestępczości, poprzez wskazanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, a także zagospodarowanie czasu wolnego.
Lokalizacja	Nad rzeką Pisą, od ul. Polnej do mostu na ul. Mickiewicza, ul. Traugutta
Wartość projektu (PLN)	3 000 000,00
Okres realizacji	2018-2019
Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby obiektów rekreacyjnych, - poprawa integracji społeczeństwa, - poprawa stanu zagospodarowania terenu, - poprawa estetyki przestrzeni publicznej.
Wskaźniki rezultatu	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [odwiedziny/rok] – 1000
Wskaźniki produktu	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby/rok] – 1000
Źródło danych	Dokumentacja techniczna, sprawozdania.
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring bieżący, raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta; <p>Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;

	<p>Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne; - Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców; - Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej; - Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych; - Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów; - Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych; - Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych <p>Poprawa infrastruktury socjalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych.
--	---

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Tytuł projektu 3.	Utworzenie Centrum Aktywizacji
Podmioty realizujące	Gmina Barczewo
Zakres zadań	<p>Centrum Aktywizacji będzie zlokalizowane w zaadaptowanym budynku na obszarze rewitalizowanym miasta Barczewa. Elementem Centrum będzie także infrastruktura towarzysząca, znajdująca się na obszarze rewitalizowanym, tj. boisko lekkoatletyczne, skatepark, lodowisko.</p> <p>W ramach Centrum Aktywizacji planuje się realizację następujących przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adaptacja zdegradowanego budynku zlokalizowanego na obszarze rewitalizowanym: działania inwestycyjne polegające na zaprojektowaniu, rewaloryzacji, adaptacji oraz wyposażeniu budynku na potrzeby Centrum Aktywizacji. Powierzchnia budynku wynosi ok. 900 m².

	<p>W budynku będzie funkcjonowało Centrum Aktywizacji, w którym planuje się przede wszystkim utworzenie sal wykładowych do prowadzenia warsztatów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Uzupełnieniem działań prowadzonych wewnątrz budynku będzie infrastruktura rekreacyjna dla beneficjentów zlokalizowana na obszarze rewitalizowanym.</p> <p>Centrum Aktywizacji oprócz swoich walorów aktywizacyjnych, edukacyjno-wychowawczych, ma również w swoich założeniach stanowić miejsce spotkań i integracji, także dla dzieci i młodzieży w celu przeciwdziałania powielaniu negatywnych wzorców, ograniczeniu zjawisku powielania biedy. Planuje się także utworzenie pomieszczeń przeznaczonych dla organizacji pozarządowych działających m.in. w obszarze włączenia społecznego.</p> <p>- infrastruktura rekreacyjna na potrzeby działań aktywizacyjno-integracyjnych prowadzonych na zewnątrz w ramach Centrum Aktywizacji. W ramach tego działania planuje się m.in. przywrócenie funkcji zdegradowanemu boisku lekkoatletycznemu, stworzenie miejsc do ćwiczeń w przestrzeni miejskiej (skatepark, street workout) wraz z podstawową infrastrukturą towarzyszącą (ławki, śmietniki, oświetlenie, nasadzenia, infrastruktura techniczna niezbędna do obsługi projektu), a także zaadoptowanie w okresie zimowym istniejącego boiska Orlik na lodowisko (rozszerzenie funkcjonalności boiska poprzez zainstalowanie nakładki sztucznego lodowiska) oraz stworzenie miejsc do rekreacyjnego uprawiania sportu np. skocznia w dal, miejsce do pchnięcia kulą.</p> <p>Powstała infrastruktura będzie stanowić ważny element uzupełniający ofertę Centrum Aktywizacji w zakresie zajęć z osobami wykluczonymi i/lub zagrożonymi ubóstwem. Brak placów rekreacyjnych, miejsc aktywnych spotkań mieszkańców to od dłuższego czasu główne problemy wynikające z rozmów z mieszkańcami obszaru rewitalizowanego. Potrzeba realizacji tego przedsięwzięcia wynika bezpośrednio z potrzeb mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zostały zdefiniowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Barczewie. Warsztaty i zajęcia na świeżym powietrzu w oparciu o stworzoną</p>
--	--

	<p>infrastrukturę, są kluczowe w budowaniu postaw społecznie pożądanych, zwłaszcza u dzieci i młodzieży, i mają także na celu przeciwdziałanie powielaniu negatywnych wzorców oraz ograniczeniu zjawiska powielania biedy.</p> <p>- modernizacja ciągów pieszych na obszarze rewitalizowanym wraz z infrastrukturą towarzyszącą (ławeczki, kosze na śmieci, niezbędne oświetlenie, ewentualnie monitoring). Modernizacji zostaną poddane zwłaszcza ciągi piesze w najbardziej zdegradowanych częściach obszaru rewitalizowanego, prowadzące do/lub będące w sąsiedztwie rewitalizowanej infrastruktury. Ta część inwestycji poprawi dostępność komunikacyjną najważniejszych obiektów leżących w obszarze rewitalizowanym (szkół, infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej), a także obiektów będących przedmiotem projektu (Centrum Aktywizacji, boisko, lodowisko). Proponowane działanie poprawi walory funkcjonalne i estetyczne, bezpieczeństwo obszaru, a przede wszystkim jego atrakcyjność społeczną (aktualnie niektóre przestrzenie nie są wykorzystywane po zmroku z obawy na osoby „zawłaszczające tę przestrzeń”, działające niezgodnie z prawem: spożywanie alkoholu, akty wandalizmu, zakłócanie spokoju i porządku publicznego). Pozwoli to na swobodne przemieszczanie się po mieście (bez konieczności nakładania drogi i wybierania oświetlonych dróg głównych) i korzystanie ze zrewitalizowanej infrastruktury i proponowanych działań miękkich wszystkim, bez względu na wiek (rodzice będą mogli bez obaw wysłać dzieci na zajęcia do Centrum Aktywizacji, na lodowisko czy boisko).</p> <p>Konieczność realizacji powyższego projektu wynika ze zdiagnozowanych potrzeb przeprowadzenia procesu rewitalizacji, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none">- pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;- stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji, umiejętności i wiedzy;- poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwa w życiu publicznym,
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – adaptacja i przystosowanie obiektów do pełnienia nowych funkcji, – nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni rewitalizowanej; – poprawa dostępu do usług publicznych; – poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej; – poprawa dostępności miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych dla mieszkańców. <p>Konieczność realizacji projektu wynika także ze zdiagnozowanego stanu kryzysowego w sferze społecznej. Jego realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji osób bezrobotnych oraz ubogich i zagrożonych ubóstwem (brak środków finansowych uniemożliwia korzystanie z obiektów komercyjnych). Przyczyni się ponadto do ograniczenia zjawiska przestępczości, poprzez wskazanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, a także zagospodarowanie czasu wolnego.</p>
Lokalizacja	Budynek zlokalizowany na rewitalizowanym obszarze Barczewa – ul. Wojska Polskiego, obiekty sportowe/rekreacyjne przy ul. Wojska Polskiego, ul. Północnej.
Wartość projektu (PLN)	6 500 000,00
Okres realizacji	2018-2020
Priorytet inwestycyjny	9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby nowych /przebudowanych, odtworzonych, przekształconych/ obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach, - zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu programu.
Wskaźniki rezultatu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich [osoby] – 80 2. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/ rekultywowanej przestrzeni w miastach [osoby] – 1 000
Wskaźniki	1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha] – 1,5

produktu	<p>2. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich [m2] – 14 880</p> <p>3. Budynek publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich [m2] – 900</p> <p>4. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] – 1</p> <p>5. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.] – 1</p>
Źródło danych	Dokumentacja techniczna, sprawozdania.
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring bieżący, raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru; <p>Wzmocnienie lokalnej gospodarki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych; <p>Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne; - Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej; - Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych; - Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych; <p>Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Tytuł projektu 4.	Aktywni dzięki Klubowi Aktywności Lokalnej
Podmioty realizujące	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Barczewie
Zakres zadań	<p>Projekt skierowany będzie do 20 osób, zagrożonych ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9, stworzoną na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu), w tym osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w trzeciej grupie osób (tzw. oddalonych od rynku pracy), z terenu miasta Barczewo objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji.</p> <p>W ramach zadania odbędzie się m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. cykl warsztatów motywacyjno-aktywizujących, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a) warsztaty motywacyjne b) warsztaty psychoedukacyjne: w trakcie zajęć uczestnicy poprawią swoją komunikację, poznają sposoby rozwiązywanie konfliktów, współdziałania, cierpliwości, planowania, współpracy w grupie c) warsztaty rozwoju kreatywności i aktywnego spędzania czasu wolnego d) warsztaty z trenerem pracy: zajęcia z trenerem pracy będą miały na celu przekazanie informacji, jak przygotować dokumenty zawodowe, w jaki sposób samodzielnie poszukiwać pracy, jak poruszać się po rynku pracy, w jaki sposób założyć własną firmę. e) stałe doradztwo trenera pracy, mające na celu wspieranie uczestników oraz w procesie zdobywania i utrzymywania zatrudnienia. Trener pracy za pomocą testów ustalić także predyspozycje zawodowe każdego uczestnika, ich atuty. Opracowana zostanie także indywidualna ścieżka reintegracji, na bazie której uczestnicy wdrażać będą założenia rozwoju swej kariery zawodowej.

	<p>Celem zadania jest integracja uczestników projektu, dokonanie zmiany w ich myśleniu poprzez zajęcia warsztatowe ze specjalistami.</p> <p>2. Aktywizacja zawodowo-edukacyjna (w tym uczestnictwo w kursach zawodowych)</p> <p>Realizacja projektu i zajęć w ramach Klubowi Aktywności Lokalnej będzie miała wpływ na wzrost aktywności uczestników, zmianę myślenia o sobie, integrację ze środowiskiem lokalnym, a przede wszystkim poprawi ich sytuację na rynku pracy.</p> <p>Cel główny projektu: Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej 20 osób, zagrożonych wykluczeniem społecznym, zamieszkujących rewitalizowany obszar Miasta Barczewa, w okresie 24 m-cy, poprzez działalność Klubowi Aktywności Lokalnej.</p> <p>Konieczność realizacji powyższego projektu wynika ze zdiagnozowanych potrzeb przeprowadzenia procesu rewitalizacji, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none">- pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;- stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji, umiejętności i wiedzy;- poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwa w życiu publicznym,- poprawa dostępu do usług publicznych. <p>Konieczność realizacji projektu wynika także ze zdiagnozowanego stanu kryzysowego w sferze społecznej. Jego realizacja przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none">- poprawy sytuacji osób bezrobotnych oraz ubogich i zagrożonych ubóstwem (brak środków finansowych uniemożliwia korzystanie z działań komercyjnych),- poprawy sytuacji osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej oraz bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej poprzez podniesienie lub dostosowanie kwalifikacji do oczekiwań rynku pracy, m.in. dzięki udziałowi w szkoleniach zawodowych,
--	---

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa sytuacji osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia i ubóstwa, poprzez poprawę sytuacji na rynku pracy i zwiększenie szans na zatrudnienie, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym, - zmniejszenie liczby przestępstw na obszarze rewitalizowanym poprzez zmianę postaw uczestników projektu, zaoferowanie im alternatywnych form spędzania wolnego czasu.
Lokalizacja	Budynek Centrum Aktywizacji, obiekty sportowe/rekreacyjne przy ul. Wojska Polskiego, ul. Północnej.
Wartość projektu (PLN)	360 000,00
Okres realizacji	2020-2022
Priorytet inwestycyjny	9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - włączenie społeczne osób wykluczonych, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - wzrost przedsiębiorczości, - spadek bezrobocia.
Wskaźniki rezultatu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) [osoby] – 5; 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby] – 12.
Wskaźniki produktu	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 20
Źródło danych	Sprawozdania, listy obecności, ankiety uczestników, wywiady z uczestnikami, umowy, opinie.
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring bieżący, raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym; - Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;

	<ul style="list-style-type: none">- Wzrost kompetencji społecznej mieszkańców; <p>Wzmocnienie lokalnej gospodarki:</p> <ul style="list-style-type: none">- Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych; <p>Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <ul style="list-style-type: none">- Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa,- Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej;- Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup marginalizowanych, a przez to zwiększanie kreatywności mieszkańców, ich zdolności do innowacji;- Rozwój zdolności adaptacyjnych w kontaktach społecznych i gospodarczych, poprzez odpowiedni system opiekuńczy i edukacyjny oraz mobilizację i aktywizację ludności obszarów zdegradowanych;- Wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej oraz tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy; <p>Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wspieranie i animowanie inicjatyw służących wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych, dzięki którym mieszkańcy miast objętych programem będą mogli stać się bardziej konkurencyjni na rynku pracy. <p>Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none">- Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;- Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;- Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).
--	--

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Tytuł projektu 5.	Usługi społeczne dla osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie
Podmioty realizujące	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Barczewie
Zakres zadań	<p>Projekt będzie skierowany do 60 osób (a także ich otoczenia-rodzin), zagrożonych ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9, stworzoną na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu), w tym osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w trzeciej grupie osób (tzw. oddalonych od rynku pracy), z terenu miasta Barczewo objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji.</p> <p>W ramach projektu realizowane będą m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> – usługi wspierające prawidłowe funkcjonowanie rodziny, w tym: wsparcie w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, wsparcie w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, poradnictwo specjalistyczne (indywidualne i grupowe); – środowiskowe formy wsparcia, w tym m.in. opieka asystenta rodziny; – usługi wzmacniające więzi rodzinne i kształtujące właściwe postawy oraz wsparcie umiejętności społ., w tym m.in. warsztaty mające na celu tworzenie przyjaznych warunków dla życia i rozwoju rodziny, niesienie pomocy rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz reintegracja rodzin, warsztaty rozwijania umiejętności społecznych, wspólne wyjazdy rodzinne. <p>Cel główny projektu: wsparcie w zakresie kształtowania postaw prospołecznych oraz aktywnego udziału w życiu społecznym 60 osób z terenu miasta Barczewo objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie oraz ich otoczenia, poprzez realizację</p>

	<p>zintegrowanych usług aktywizacyjno- integracyjnych na rzecz rodzin.</p> <p>Konieczność realizacji powyższego projektu wynika ze zdiagnozowanych potrzeb przeprowadzenia procesu rewitalizacji, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym; - stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji, umiejętności i wiedzy; - poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwa w życiu publicznym, - poprawa dostępu do usług publicznych. <p>Konieczność realizacji projektu wynika także ze zdiagnozowanego stanu kryzysowego w sferze społecznej. Jego realizacja przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawy sytuacji osób bezrobotnych oraz ubogich i zagrożonych ubóstwem (brak środków finansowych uniemożliwia korzystanie z działań komercyjnych), - poprawa sytuacji osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia i ubóstwa, poprzez poprawę sytuacji na rynku pracy i zwiększenie szans na zatrudnienie, - zmniejszenie liczby przestępstw na obszarze rewitalizowanym poprzez zmianę postaw uczestników projektu, zaoferowanie im alternatywnych form spędzania wolnego czasu.
Lokalizacja	Budynek Centrum Aktywizacji, obiekty sportowe/rekreacyjne przy ul. Wojska Polskiego, ul. Północnej.
Wartość projektu (PLN)	600 000,00
Okres realizacji	2020-2022
Priorytet inwestycyjny	9iv – Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - włączenie społeczne osób wykluczonych, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - wzrost liczby miejsc świadczących usługi społeczne, - spadek bezrobocia.

Wskaźniki rezultatu	<p>1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu programu [szt.] – 1</p> <p>2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek po opuszczeniu programu) [osoby] – 9</p>
Wskaźniki produktu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie [osoby] – 60
Źródło danych	Sprawozdania, listy obecności, ankiety uczestników, wywiady z uczestnikami, umowy, opinie.
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring bieżący, raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym; - Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta; - Wzrost kompetencji społecznej mieszkańców; <p>Wzmocnienie lokalnej gospodarki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych; <p>Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa, - Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej; - Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup marginalizowanych, a przez to zwiększanie kreatywności mieszkańców, ich zdolności do innowacji; - Rozwój zdolności adaptacyjnych w kontaktach społecznych i gospodarczych, poprzez odpowiedni system opiekuńczy i edukacyjny oraz mobilizację i aktywizację ludności obszarów

	<p>zdegradowanych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej oraz tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy; <p>Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie i animowanie inicjatyw służących wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych, dzięki którym mieszkańcy miast objętych programem będą mogli stać się bardziej konkurencyjni na rynku pracy. <p>Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu; - Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; - Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).
--	--

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

5.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć

Tabela 22. Projekty uzupełniające

L.p.	Podmiot realizujący	Tytuł projekty	Uzasadnienie
Aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, edukacja, integracja społeczna			
1.	Gmina Barczewo/Szkoła Podstawowa nr 1	Szkoła dostępna po lekcjach	<p>Szkoła nie organizuje zajęć pozalekcyjnych ze względu na brak środków na wyposażenie pracowni tematycznych oraz na zatrudnienie nauczycieli po zakończonych zajęciach. W szkole uczą się dzieci z różnych środowisk, w związku z czym występuje wiele trudności wychowawczych, na które mogłyby pozytywnie wpłynąć działania wynikające z projektu. Problemem są m.in. pojawiające się u uczniów trudności i problemy wychowawcze jak: nieodpowiednie zachowanie, brak dostosowania się do zasad, brak współpracy wynikające często z zaburzonej sytuacji społecznej i ekonomicznej rodziny.</p> <p>Utworzenie pracowni komputerowej, pracowni teatralnej, pracowni muzycznej oraz pracowni sztuki. W ramach utworzonych pracowni będą prowadzone zajęcia pozalekcyjne. Projekt dotyczy promowania aktywności uczniów, a jego celem jest kształtowanie w uczniach aktywnej, otwartej, prospołecznej postawy,</p>

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

			<p>zwiększenia otwartości na współpracy z otoczeniem. Projekt jest skierowany bezpośrednio do wszystkich uczniów szkoły ok. 630 os., pośrednio do rodziców uczniów (ok. 1200 osób), nauczycieli (ok. 50 osób). Projekt skierowany będzie przede wszystkim do uczniów objętych pomocą MOPSu-, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.</p> <p>Projekt będzie kontynuacją dotychczasowej pracy szkoły, a udział wszystkich uczniów szkoły w zajęciach pozalekcyjnych pozwoli na to, że przychodzący do szkoły młodsi uczniowie będą uczyli się nawyków od starszych. Wypracowane kodeksy i zasady na spędzanie wolnego czasu oraz utworzone pracownie dostępne będą uczniom, nauczycielom i rodzicom. Utworzone miejsca zagwarantują kontynuację działań i zapewnią rozwijanie pomysłów na spędzanie czasu wolnego oraz wyrównanie szans uczniom posiadającym trudności wychowawcze.</p>
2.	Gmina Barczewo/ Szkoła Podstawowa nr 1	Szkoła dostępna dla wszystkich	<p>Głównym problemem szkoły jest bardzo zaniedbana posesja wokół szkoły (nierówne, wyboiste, kruszące się podłoże wokół szkoły). Dodatkowo nie jesteśmy przystosowani do możliwości poruszania się osób niepełnosprawnych na terenie posesji, wejść do szkół a zarazem poruszania się po szkole. Niezbędnym jest, aby szkoła była otwarta na całą społeczność. Szczególnie ważną formą wspomagania osób niepełnosprawnych ruchowo w ich codziennym funkcjonowaniu jest dostosowanie przestrzeni publicznej do ich potrzeb, czyli likwidacja barier architektonicznych. Osoby niepełnosprawne ruchowo, a szczególnie te poruszające się na wózkach inwalidzkich, nie mogą czasami dostać się do budynków ani poruszać się swobodnie poza nimi ze względu na obecność schodów, ostrych pochyłości i wysokich krawężników.</p> <p>Projekt „Szkoła dostępna dla wszystkich” jest to przede wszystkim likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych, przede wszystkim infrastruktura dostosowana dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Projekt skierowany do uczniów, rodziców oraz mieszkańców Barczewa. Głównie odnowienie posesji szkoły, utworzenie podjazdów (przy łączniku od zewnątrz i dwa podjazdy wewnętrzne przy schodach). Dodatkowo dostosowanie łazienek toalet oraz poszerzenie otworów drzwiowych oraz likwidacja progów. Projekt dotyczy zwiększenia otwartości na współpracy z otoczeniem. Projekt jest skierowany bezpośrednio do wszystkich uczniów szkoły ok. 630, pośrednio do rodziców uczniów ok. 1200 osób oraz mieszkańców Barczewa.</p> <p>Projekt pozwoli zlikwidować główne bariery osobom niepełnosprawnym oraz umożliwi kompleksowe rozwiązywanie problemów, z którymi zmagają się osoby z niepełno sprawnościami ruchowymi. Aby zwiększyć możliwość wspierania przede wszystkim uczniów z niepełnosprawnościami oprócz kwestii edukacyjnych, należy stworzyć odpowiednie warunki dla integracji społecznej. Osoby niepełnosprawne ruchowo, a szczególnie te poruszające się na wózkach</p>

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

			inwalidzkich będą mogły dostać się do budynków oraz poruszać się swobodnie poza nimi ze względu na obecność podjazdów przy schodach, brakiem ostrych pochyłości i wysokich krawężników.
3.	Centrum Kulturalno-Biblioteczne	SLOW CITY FESTIVAL – Festiwal dobrej muzyki, jedzenia i życia	W ramach wydarzenia będzie organizowany 2-3 dniowy festiwal. Zaplanowano poniższe działania: - koncerty gwiazd muzyki alternatywnej - festiwal food- trucków – zaproszeni zostaną producenci oraz dostawcy zdrowej żywności, a także certyfikowane food trucki i lokale gastronomiczne - organizowane warsztaty nt. ekologii, zdrowego stylu życia
4	Centrum Kulturalno-Biblioteczne	„Warmia artystycznie” – międzynarodowy plener rzeźbiarsko-malarski	„Warmia Artystycznie” – plener malarsko-rzeźbiarski połączony z warsztatami dla młodzieży i dorosłych artystów amatorów. Projekt przyczyni się do kształtowania u uczestników wielostronnego obrazu małej ojczyzny oraz poczucie tożsamości regionalnej, integracji społeczeństwa, promocja miast i gminy w regionie.
5	Centrum Kulturalno-Biblioteczne	Regionalny przegląd teatrów	W ramach projektu planuje się: - korowód uczestników przeglądu ulicami miasta, - przeprowadzenie konkursu i warsztatów dla instruktorów, - promocja imprezy w mediach.
6	Centrum Kulturalno-Biblioteczne	Noc Świętojańska	W ramach projektu planuje się organizację: - koncertów zespołów, kapel ludowych, - konkursy związane z nocą świętojańską, - Gminny konkurs na najładniejszy wianek Świętojański. Poprzez realizację projektu zwiększa się odpowiedzialność mieszkańców sołectw i zaangażowanie w propagowaniu kultu regionalnego i ogólnopolskiego
7	Centrum Kulturalno-Biblioteczne	Dni rodziny	W ramach projektu zostaną zorganizowane spotkania rodzinne połączone z grami i zabawami ruchowymi. Poprzez realizację projektu wzmocniony zostanie fundament rodziny oraz wzmocniona zostanie samoocena uczestników.
8	OSP Barczewo	Szkolenia z pierwszej pomocy	Projekt będzie polegał na zakupie sprzętu szkoleniowego do nauki pierwszej pomocy, takiego jak fantomy, zestawy pozoracji ran, defibrylator treningowy AED, zestawy opatrunkowe. Następnie zorganizowane i przeprowadzone zostaną 8. i 16. godzinne szkolenia dla mieszkańców miasta Barczewo z zakresu pierwszej pomocy. Promocja projektu będzie prowadzona za pomocą FB, plakatów, banerów, itp. Dodatkowo zakupione zostanie urządzenie AED – defibrylator zewnętrzny, który będzie umieszczony w centrum Barczewa. Dzięki realizacji projektu znaczna ilość mieszkańców miasta, gminy, powiatu pozna zasady ratowania życia i zdrowia. Każda inicjatywa dająca szansę na zakup sprzętu szkoleniowego oraz przeprowadzenie szkoleń ratowniczych jest warta poparcia, tym bardziej, że znacznie taniej jest zapobiegać niż leczyć. Według wielu badań w naszym społeczeństwie panuje analfabetyzm ratowniczy, więc realizacja tego projektu wpłynęła by na jego zmniejszenie. Zakup sprzętu szkoleniowego pozwoli realizować szkolenia zarówno dla ludności jak i dla lokalnych służb ratowniczych. Zakup ogólnie dostępnego AED wpłynie na

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

			zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i dostęp do sprzętu ratującego życie, co w przypadku wyjazdu karetki pogotowia do innego zdarzenia będzie miało realny wpływ na ratowanie ludzkiego życia.
Dziedzictwo kulturowe, kultura			
9.	Centrum Kulturalno-Biblioteczne	Ocalić od zapomnienia	Celem projektu jest integracja społeczności lokalnej i poszerzenie wiedzy historycznej wśród mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży. W ramach projektu przewiduje się: - zbiórka starych fotografii i dokumentów z życia społeczności lokalnej (stworzenie strony internetowej), - cykl warsztatów: historycznych, literackich itp. - konkurs historyczny – adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, - imprezy okolicznościowe, wystawa.
Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, zagospodarowanie terenu			
10.	Gmina Barczewo	Infrastruktura sportowa przy Szkole Podstawowej oraz Zespole Szkół w Barczewie	W Barczewie znajduje się niewielka liczba infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. W ramach projektu planuje się budowę lodowiska, basenu, bieżni lekkoatletycznej, plac zabaw, pump track, skatepark. Realizacja projektu zwiększy dostęp do nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, co bezpośrednio przyczyni się do poprawy zdrowia mieszkańców.
11.	Gmina Barczewo	Rewitalizacja cmentarza przy ul. Armii Krajowej	Zagospodarowanie terenu starego cmentarza i przeznaczenie części na infrastrukturę wypoczynkową (park). Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia dostępności miejsc do wypoczynku mieszkańców.
12.	Gmina Barczewo	Modernizacja bieżni przy Szkole Podstawowej nr 1 w Barczewie	Bieżnia wymaga modernizacji wokół stadionu miejskiego w Barczewie. Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia aktywności fizycznej mieszkańców oraz poprawi integrację społeczną mieszkańców.
13.	Gmina Barczewo	Ścieżki rowerowe w mieście	W Barczewie nie ma ścieżek rowerowych. Istnieje problem przemieszczania się po terenie miasta rowerem zwłaszcza z dziećmi. W ramach projektu zakłada się wykonanie bezpiecznych ścieżek rowerowych na terenie Miasta Barczewo. Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa na terenie miasta i poprawy stanu zdrowia mieszkańców.
14.	Gmina Barczewo/Szkoła Podstawowa nr 1	Przyjazne otoczenie szkoły	Utworzenie minisiłowni, doposażenie placu zabaw, modernizacja placu manewrowego Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz utworzenie ogrodu ekspresji dziecięcej. W ramach utworzonych miejsc uczniowie będą mogli aktywnie spędzać czas wolny oraz podczas przerw. Projekt dotyczy promowania aktywności uczniów, a jego celem jest kształtowanie w uczniach aktywnej, otwartej, prospołecznej postawy, zwiększenia otwartości na współpracę z otoczeniem. Projekt jest skierowany bezpośrednio do wszystkich uczniów szkoły ok. 630, pośrednio do rodziców uczniów ok. 1200 osób, nauczycieli ok. 50 osób. Projekt zwrócony będzie przede wszystkim do uczniów objętych pomocą MOPSu, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Projekt będzie kontynuacją dotychczasowej pracy szkoły. Diagnoza w zakresie zachowań uczniów była

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

			przeprowadzana od 1 września 2014 r. do 30 września 2015 r. przez wychowawców w poszczególnych klasach, przez nauczycieli dyżurujących na przerwach, w formie obserwacji, badania ankietowego i rozmów z uczniami, nauczycielami i rodzicami. W wyniku diagnozy stwierdzono, że zdarzają się niebezpieczne zachowania uczniów: przepychanki, słowne utarczki, niebezpieczne bieganie. Uczniowie chętnie korzystają z dostępnych zabawek na placu zabaw, jednakże z uwagi na zbyt małe zaplecze niewielu może z nich korzystać. Kolejnym problemem jest to, że niewielu uczniów jeździ rowerem. Z przeprowadzonej ankiety wynika, że uczniowie rzadko jeżdżą rowerami, jeśli już to najczęściej w okolicy domu. Czas wolny spędzają przy komputerze. Rzadko bawią się w sposób aktywny i zorganizowany. Rodzice czasem skarżą się, że pomiędzy uczniami po południu dochodzi do konfliktów. a udział wszystkich uczniów szkoły w zajęciach pozalekcyjnych pozwoli na to, że przychodzący do szkoły, młodsi uczniowie będą uczyli się nawyków od starszych. Wypracowane kodeksy i zasady na spędzanie wolnego czasu oraz utworzone pracownie dostępne będą uczniom, nauczycielom i rodzicom. Utworzone miejsca zagwarantują kontynuację działań i zapewnią rozwijanie pomysłów na spędzanie czasu wolnego oraz wyrównanie szans uczniom posiadającym trudności wychowawcze.
15.	Gmina Barczewo	Wytyczenie ścieżek rowerowych i miejsc postojowych dla rowerów	W celu zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów niezbędne jest wytyczenie ścieżek rowerowych i miejsc postojowych zwłaszcza w okolicy przystanków autobusowych i dworca PKP.
16.	Gmina Barczewo	Modernizacja Stadionu Miejskiego	W ramach projektu przewiduje się modernizację Stadionu Miejskiego. Dzięki realizacji projektu obiekt będzie bezpieczniejszy dla jego użytkowników oraz nastąpi poprawa dostępu przez zawodników do lepszej infrastruktury.
17.	Gmina Barczewo	Zagospodarowanie targowiska miejskiego	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie placu wykorzystywanego jako targowisko miejskie: wykonanie odpowiedniego podłoża, wiat/stoisk wykorzystywanych przez osoby korzystające, infrastruktury dodatkowej. Dzięki realizacji projektu znacząco poprawi się estetyka miasta.
Efektywność energetyczna, ochrona środowiska, remont budynków			
18.	Gmina Barczewo	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	W ramach projektu planuje się termomodernizację: - Budynku przedszkola wymaga gruntownego remontu z wymiana ogrzewania, remontu piwnic. W ramach projektu planuje się termomodernizację budynku przedszkola oraz modernizację terenu wraz z zagospodarowaniem terenu poprzez budowę placu zabaw. Realizacja projektu wpłynie na jakość kształcenia oraz zwiększenie oferty, - Budynku Szkoły Podstawowej nr 1 (wszystkich brył) znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga gruntownego remontu. W ramach projektu przewiduje się termomodernizację budynków szkoły, modernizację terenu szkoły oraz doposażenie i adaptację terenów na place zabaw i rekreację. Realizacja projektu przyczyni

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

			<p>się poprawy warunków kształcenia oraz zwiększy dostępność do nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ratusza, - Zakładu Budynków Komunalnych.
19.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Barczewie	Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie Starego Miasta w Barczewie	<p>Z uwagi na ponad stuletni okres użytkowania sieci i przyłączy wod-kan wykonanych w latach około 1910 – 1920 na terenie miasta Barczewo zasadna jest ich wymiana (przebudowa), z uwagi na występujące nieszczelności oraz trudności w eksploatacji tj. awarie sieci. Awaryje powstają w wyniku zmian cech wytrzymałościowych materiału oraz nieodwracalnych zmian ich właściwości w wyniku zużycia technicznego. Pracujące sieci wod-kan są układami hydraulicznymi i dynamicznymi o ciągle zmieniających się parametrach ciśnienia i natężenia przepływu. Powoduje to zmęczenie materiału rur i armatury, a także obniżenie i utratę ich wytrzymałości.</p> <p>Najczęstszą przyczyną awarii są braki szczelności i przepustowości rur oraz uszkodzenia uzbrojenia, wymagające naprawy, związanej z zamknięciem przepływu wody w sieci wodociągowej.</p> <p>Przebudowa istniejącej sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z przyłączami do budynków na terenie Starego Miasta w Barczewie.</p> <p>Zakłada się wymianę infrastruktury technicznej j.w. przy założeniu przebudowy (wymiany) nawierzchni ulic drogowych w ramach projektu rewitalizacji sieci miast Cittaslow Województwa Warmińsko-Mazurskiego dla Barczewa.</p> <p>Efektem realizacji planowanej inwestycji będzie poprawa stanu środowiska naturalnego, czystości wód i gleby oraz dostosowanie gospodarki wodno-ściekowej Miasta Barczewo do wymagań Polski i Unii Europejskiej. A tym samym przyczynienie się do realizacji celów polityki ekologicznej Unii Europejskiej, tj. ochrony, zachowania i poprawy jakości środowiska, ochrony zdrowia ludzkiego oraz oszczędnego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.</p>
20.	OSP Barczewo	Remont remizy OSP Barczewo	<p>Projekt będzie polegał na wykonaniu termomodernizacji i remontu garażu w remizie OSP Barczewo, polegającego na dociepleniu podłóg oraz położeniu nowej nawierzchni oraz wymianę drzwi wejściowych i garażowych. Dzięki wykonaniu remontu i wymianie drzwi znacznie zmniejszy się utrata ciepła, co wpłynie na ochronę środowiska. Strażacy będą poruszać się po nowej podłodze, co wpłynie na wzrost ich bezpieczeństwa oraz dłuższą żywotność sprzętu ratowniczo-gaśniczego.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych

6. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Prace nad „*Ponadlokalnym programem rewitalizacji sieci miast Cittaslow*” rozpoczęły się w lipcu 2013 roku. Udział w programie zadeklarowały wszystkie miasta województwa warmińsko-mazurskiego, będące członkami sieci Cittaslow. Początkowo były to władze 9 miast: Biskupca, Bisztyнка, Gołdapi, Lidzbarka Warmińskiego, Lubawy, Nowego Miasta Lubawskiego, Olsztynka, Reszla i Rynu. Po otrzymaniu 9 listopada 2013 r. członkostwa w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Cittaslow przez Barczewo i Dobre Miasto oraz 5 kwietnia 2014 r. przez Pasym, Górowo Iławeckie i Nidzicę liczba miast biorących udział w programie zwiększyła się do 14.

Współpraca przedstawicieli miast sieci odbywała się w formie spotkań i konsultacji, które miały miejsce w Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie oraz w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W celu zapewnienia współpracy pomiędzy władzami poszczególnych gmin i społeczeństwem zostały powołane na poziomie poszczególnych gmin grupy robocze do spraw rewitalizacji. Z każdej grupy wyłoniono przedstawiciela do grupy roboczej na poziomie sieci Cittaslow. Efektem prac grup roboczych było wypracowanie zintegrowanych projektów inwestycyjnych.

Partycypacja społeczna stanowi niezbędny element w tworzeniu programów rewitalizacji dla problemowych i często zdegradowanych obszarów miast, ponieważ zmiany, jakie na nich zachodzą, dotyczą bezpośrednio zamieszkałą na ich terenach społeczność. Bezpośrednie włączenie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji stwarza możliwość dyskusji na otwartym forum, wymianę poglądów czy zaproponowanie rozwiązań dla obszarów kryzysowych każdego programu. Warunkiem dobrej dyskusji jest jednak świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, o jego znaczeniu i skutkach, jakie za sobą niesie. Odnowione obszary powinny być „żywe”, tzn. społeczność lokalna na tych obszarach musi akceptować przeprowadzane zmiany, powinna tworzyć pewną wspólnotę i to zarówno podczas przeprowadzania operacji rewitalizacyjnej (jako najważniejszy, podmiot w prowadzonych procesach), jak i po zakończeniu takich działań. Dlatego tak istotna jest rola jednostek samorządów jako realizatorów i częściowo wykonawców programów rewitalizacji, które zapewniają mieszkańcom odpowiednią informację o działaniach i krokach, jakie zamierzają podjąć w stosunku do obszarów kryzysowych.

Interesariuszami rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wiczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- pozostali mieszkańcy gminy;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji (lub innego podmiotu o podobnym charakterze). W 2015 r. Burmistrz Barczewa powołał Grupę Roboczą ds. Rewitalizacji miasta Barczewo w pespektywie programowo-finansowej Unii Europejskiej 2014-2020. Zadaniem Grupy Roboczej jest współpraca przy opracowaniu programu rewitalizacji jak i jego zmian, wyznaczaniu kierunków rewitalizacji, monitorowanie działań podczas jego realizacji oraz koordynacja przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizowanym przez wszystkie zainteresowane podmioty. W trosce o zapewnienie udziału szerokiego grona interesariuszy w procesie opracowania, aktualizacji i wdrażania programu ustalono następujący skład Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji miasta Barczewo:

1. Przewodniczący Komisji Finansów Publicznych Rady Miejskiej w Barczewie,
2. Przewodniczący Komisji ds. Gospodarczych i Mieszkaniowych Rady Miejskiej w Barczewie,
3. Przewodniczący Komisji Sportu, Turystyki, Kultury i Promocji Gminy Rady Miejskiej w Barczewie,
4. Przewodniczący Komisji Oświaty, Zdrowia i Spraw Społecznych Rady Miejskiej w Barczewie,
5. Przedstawiciel Rady Miejskiej w Barczewie ds. związanych z przynależnością Barczewa do sieci miast „Cittaslow”,
6. Przewodniczący Rady Osiedla Stare Miasto,
7. Przewodniczący Rady Osiedla Domków Jednorodzinnych,
8. Przewodniczący Rady Osiedla Nowe Miasto,

9. Pełnomocnik Burmistrza ds. Cittaslow,
10. Kierownik Wydziału Informacji Turystycznej Urzędu Miejskiego w Barczewie,
11. Kierownik lub Zastępca Kierownika Wydziału Budownictwa, Inwestycji i Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Barczewie;
12. Kierownik Wydziału Gospodarki Nieruchomości i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Barczewie;
13. Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Barczewie;
14. Dyrektor Miejskiego Zespołu Oświaty i Zdrowia w Barczewie;
15. Dyrektor Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w Barczewie;
16. Dyrektor Zakładu Budynków Komunalnych w Barczewie;
17. Komendant Komisariatu Policji w Barczewie;
18. Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Barczewie;
19. Przedstawiciel/e organizacji pozarządowych;
20. Przedstawiciel/e przedsiębiorców.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa w procesie rewitalizacji, w kwietniu 2015 r. odbyły się konsultacje społeczne ***Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Barczewo***. Celem konsultacji było przedstawienie głównych założeń konsultowanego dokumentu oraz zebranie opinii na jego temat.

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Barczewo został uchwalony Uchwałą Nr XII(85)15 Rady Miejskiej w Barczewie z dnia 3 lipca 2015 r. w sprawie przyjęcia planu „Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow Województwa Warmińsko-Mazurskiego” w części dotyczącej Barczewa.

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow został udostępniony wszystkim zainteresowanym w formie elektronicznej na stronie internetowej www.cittaslowpolska.pl oraz na stronach internetowych gmin będących członkami Sieci, w tym na stronach internetowych Gminy Barczewo.

W czerwcu 2016 r. Gmina Barczewo przystąpiła do aktualizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Barczewo* na wniosek podmiotów, którzy chcieliby ująć swoje *zaplanowane inwestycje* w LPR oraz ze względu na dostosowanie elementów programu do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. O rozpoczęciu konsultacji społecznych w ramach aktualizacji dokumentu zawiadomiono społeczeństwo poprzez ogłoszenie na oficjalnej stronie internetowej Barczewo www.barczewo.pl, na tablicy ogłoszeń oraz na www.facebook.com/gminabarczewo. Ponadto zostały wysłane zaproszenia drogą elektroniczną do radnych, sołtysów, przedstawicieli NGO, instytucji, a także jednostek

podległych gminie. Dodatkowo wiadomość o spotkaniu konsultacyjnym była transmitowana w regionalnej telewizji Macrosat. Wraz z informacją o aktualizacji dokumentu i rozpoczętych konsultacjach zamieszczono również zaproszenie do składania fiszek projektowych do programu oraz zaproszono interesariuszy na spotkanie informacyjne w dniu 16 czerwca 2016 r.

W spotkaniu informacyjnym wzięło udział 18 osób (zgodnie z listą obecności), którzy reprezentowali różne instytucje publiczne w gminie. Spotkanie prowadził ekspert zewnątrz z Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie, który wyjaśnił nową definicję rewitalizacji zgodnie z *Wytycznymi* w zakresie rewitalizacji i Ustawą o rewitalizacji, a następnie odpowiadał na zadawane pytania. Przedstawiono proponowany obszar rewitalizacji wraz z zaplanowanymi projektami Gminy Barczewo. Podczas konsultacji społecznych uwzględniono wnioski o poszerzeniu obszaru rewitalizacji. Ponadto zgłoszono do 21 czerwca 2016 r. kilkanaście projektów komplementarnych do zintegrowanego przedsięwzięcia inwestycyjnego programu rewitalizacji.

Podczas aktualizacji dokumentu współpracowano z Urzędem Miejskim, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Komisariatem Policji, Centrum Kulturalno-Bibliotecznym. Dzięki udziałowi tych podmiotów pozyskano rzetelne i prawdziwe dane dotyczące sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i technicznej gminy i wyznaczono obszar rewitalizowany (poszerzony).

Proces przygotowania (diagnozowanie i programowanie) programu rewitalizacji kończy się uchwałą o przyjęciu poniższego dokumentu.

Partycypacja społeczna będzie występować również w fazie wdrożeniowej: w miarę potrzeb planuje się spotkanie z interesariuszami, na których będą omawiane działania w realizacji, przedstawianie osiągniętych wskaźników oraz informowanie o problemach podczas wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto Gmina Barczewo umożliwi społeczeństwu współdziałanie i kontrolę obywatelską. Grupa Robocza ds. Rewitalizacji będzie aktualizowała katalog fiszek projektowych w miarę pojawiania się nowych propozycji.

7. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Każdy projekt rewitalizacyjny wymaga finansowania, dlatego też należy przeanalizować wszystkie możliwości finansowania wykazanych inicjatyw. Podstawowe źródła finansowania projektów to:

1. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki pochodzące z funduszy unijnych w nowym okresie programowania na lata 2014-2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny),
 - inne zagraniczne środki finansowe,
 - krajowe środki finansowe (np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).
2. Środki własne budżetowe na realizację zadań własnych gminy, w tym:
 - dotacje realizowane na podstawie zawartych umów i porozumień,
 - subwencja ogólna (część oświatowa),
 - dochody własne.
3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe,
 - poręczenia,
 - gwarancja.
4. Środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania programu rewitalizacyjnego, w tym sektora prywatnego.

Najważniejszym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze unijne zapisane w dokumencie: *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 - Umowa Partnerstwa* (dot. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Działania rewitalizacyjne mogą być finansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020, jak również z krajowych środków operacyjnych (KPO): Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (2014-2020), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020.

Istotnym elementem, który należy także uwzględnić w strukturze finansowania rewitalizacji, są środki na działania społeczne, którymi dysponują urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej, centra oraz instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej i in. Podobnie należy postrzegać instytucje rządowe i samorządowe oraz ich oddziały,

dysponujące instrumentami i środkami mogącymi stanowić ważny komponent w finansowaniu rewitalizacji (np. Fundusz Termomodernizacji i Remontów, Fundusz Dopłat, program Mieszkanie dla Młodych, program społecznego budownictwa mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu, rządowy program wsparcia budownictwa socjalnego, programy typu: LEMUR, KAWKA, BOCIAN, SOWA, środki wspierające przedsiębiorczość, Program „Świetlica-Dzieci-Praca”, projekty pilotażowe „Aktywny samorząd” itd.)³⁹.

Tabela 23. Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Barczewo

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu [PLN]	Źródła finansowania
Projekty podstawowe			
1.	Utworzenie Centrum Wielu Kultur	2 350 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2.	Zagospodarowanie brzegów rzeki Pisy	3 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
3.	Utworzenie Centrum Aktywizacji	6 500 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
4	Aktywni dzięki Klubowi Aktywności Lokalnej	3 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
Projekty uzupełniające			
1.	Szkoła dostępna po lekcjach	75 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2.	Szkoła dostępna dla wszystkich	750 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
3.	SLOW CITY FESTIVAL – Festiwal dobrej muzyki, jedzenia i życia	100 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

³⁹ Krajowa Polityka Miejska 2023.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

4.	„Warmia artystycznie” – międzynarodowy plener rzeźbiarsko-malarski	15 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
5.	Regionalny przegląd teatrów	40 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
6.	Noc Świętojańska	15 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
7.	Dni rodziny	10 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
8.	Szkolenia z pierwszej pomocy	250 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
9.	Ocalić od zapomnienia	50 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
10.	Infrastruktura sportowa przy Szkole Podstawowej oraz Zespole Szkół w Barczewie	2 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
11.	Rewitalizacja cmentarza przy ul. Armii Krajowej	1 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
12.	Modernizacja bieżni przy Szkole Podstawowej nr 1 w Barczewie	1 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
13.	Ścieżki rowerowe w mieście	1 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
14.	Przyjazne otoczenie szkoły	45 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
15.	Wytyczenie ścieżek rowerowych i miejsc postojowych dla rowerów	brak danych	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow
Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

16.	Modernizacja Stadionu Miejskiego	brak danych	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
17.	Zagospodarowanie targowiska miejskiego	brak danych	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
18.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	9 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
19.	Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie Starego Miasta w Barczewie	2 398 500,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
20.	Remont remizy OSP Barczewo	120 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

Źródło: opracowanie własne

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Jednym z ważnych aspektów wdrażania programu rewitalizacji jest jego komplementarność. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Zasada komplementarności pomiędzy różnymi projektami rewitalizacyjnymi jest realizowana przy użyciu różnych mechanizmów (narzędzi), odpowiednio do konkretnego wymiaru komplementarności.

Komplementarność przestrzenna

Większość projektów wskazanych w rozdziale 5 niniejszego opracowania będzie realizowana na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, na którym zdiagnozowano stany kryzysowe. Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia w ramach niniejszego Programu są odpowiedzią na zidentyfikowane problemy.

Efekty realizacji będą odczuwalne nie tylko na danym obszarze, ale również dla mieszkańców niezamieszkałych na obszarach rewitalizowanych i tym samym nie będą pogłębiać się stany kryzysowe w innych częściach gminy. Projekty infrastrukturalne będą dostępne nie tylko dla mieszkańców z obszaru rewitalizowanego, ale również dla pozostałej społeczności gminy Barczewo. Ponadto projekt z Wykazu przedsięwzięć podstawowych tj. *Zagospodarowanie brzegów rzeki Pisy* poprawi integrację społeczeństwa oraz zwiększy potencjał turystyczny Barczewa.

Realizacja zaplanowanych projektów w ramach LPR będzie skutkować wykonaniem określonej wizji obszaru rewitalizowanego w Barczewie w 2024 r., wskazanej w Rozdziale 3 niniejszego dokumentu.

Biorąc pod uwagę wskazane projekty został spełniony wymóg zapewnienia komplementarności.

Mechanizmy komplementarności przestrzennej to: schematy ideowe organizacji przestrzennej projektów, koncepcje zagospodarowania przestrzennego, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Komplementarność problemowa

Zintegrowane przedsięwzięcia wzajemnie się dopełniają tematycznie, sprawiając, że *Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo* będzie oddziaływać na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

Kompleksowy charakter planowanych działań polega na połączeniu wszystkich powyższych aspektów w łańcuch przyczynowo - skutkowy, gdzie prowadzone równoległe prace z mieszkańcami wyznaczonego obszaru zagrożonymi wykluczeniem lub wykluczonymi oraz prace remontowo-budowlane w rezultacie spowodują zahamowanie sytuacji kryzysowej, nadadzą nowy ład i jakość w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, zlikwidują zaniedbania i degradację sfery technicznej tym samym poprawiając stan środowiska (zmniejszona emisja gazów i pyłów, termomodernizacja).

Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów występujących na obszarze zdegradowanym bądź znaczącym zmniejszeniem ich skali.

Realizacja dopiero wszystkich projektów w ramach Zintegrowanego przedsięwzięcia pozwoli w pełni osiągnąć zakładane cele Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W aspekcie komplementarności problemowej istotne jest określenie efektów rewitalizacji. Dlatego też w niniejszym dokumencie wskazano do każdego projektu pożądane rezultaty wynikające z jego realizacji, które ułatwiają wybór odpowiednich wskaźników osiągnięcia celów.

Dodatkowo istnieją powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy wpisanych w inne dokumenty gminy Barczewo (np. *Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025*, *Strategia rozwiązywania problemów społecznych*, *Plan zagospodarowania przestrzennego*).

Mechanizm komplementarności problemowej zastosowany w LPR określa powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy oraz zwiększa dopasowanie tematyczne projektów realizowanych przez inne podmioty.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalnej

W ramach Programu zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który został osadzony w systemie zarządzania rozwojem gminy. Główną instytucją odpowiedzialną za wdrażanie LPR jest Urząd Miejski w Barczewie. W ramach jego struktury organizacyjnej zostanie wyodrębniony *Zespół ds. rewitalizacji*. Ponadto powołano Grupę roboczą ds. rewitalizacji, która pełni rolę forum dialogu i współpracy i jest odpowiedzialna m.in. za aktualizowanie katalogu projektów i monitorowanie przebiegu procesu rewitalizowanego.

Szczegółowa procedura wdrażania LPR znajduje się w dalszej części niniejszego opracowania.

Komplementarność międzyokresowa

Proces rewitalizacyjny w gminie Barczewo trwa już od kilku lat. Dowodem na to są liczne przedsięwzięcia realizowane w poprzedniej perspektywie finansowej w okresie 2007-2013. Zintegrowane przedsięwzięcia oraz uzupełniające projekty są komplementarne do już zrealizowanych projektów współfinansowanych z unijnych środków m.in.:

- „Rewitalizacja wschodniej części Starego Miasta w Barczewie”,
- „Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy Barczewo poprzez renowację kluczowych obiektów dziedzictwa kulturowego”,
- „I TY POTRAFISZ - wyrównywanie szans edukacyjnych w gminie Barczewo”,
- „Zakup specjalistycznego samochodu ratowniczo-gaśniczego na potrzeby Ochotniczej Straży Pożarnej w Barczewie”,
- „Zdolne dzieciaki!”,
- „Innowacje w naszej szkole”,
- „Akademia wiedzy”,
- „Kompleksowe wsparcie polityki społecznej w Gminie Barczewo”

Powyższe projekty były realizowane m.in. z działania 4.2. *Rewitalizacja miast* oraz 2.1.5 *Dziedzictwo kulturowe* w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007 – 2013*. Projekty tzw. miękkie były realizowane m.in. w ramach działania 7.2.1 *Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*, 9.1.2 *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych* w ramach *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*.

Realizacja wskazanych przedsięwzięć przyczyni się nie tylko do dalszego rozwoju gminy Barczewo, ale przede wszystkim zminimalizuje występujące stany kryzysowe na obszarze rewitalizowanym.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Barczewo* będą finansowane z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS, pod warunkiem otrzymania dofinansowania), bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Innym źródłem finansowania rewitalizacji jest budżet gminy lub środki własne innych podmiotów realizujących przedsięwzięcia, jak również środki zewnętrzne z innych źródeł.

9. System wdrażania programu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo jest częścią *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*, który jest dokumentem określającym cele i programy działań na kilka lat i w związku z tym wymaga systematycznej pracy nad jakością i spójnością realizowanych zadań. Realizacja głównego programu obejmującego 14 miast wymaga określenia zasad wdrażania wynikających z niego projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych.

Proces wdrażania programu jest zadaniem złożonym, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z interesariuszami. Wdrożeniu *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Rolę Koordynatora programu pełni Stowarzyszenie „Polskie Miasta Cittaslow”, które może zlecić wykonywanie określonych obowiązków podmiotom zewnętrznym.

Koordynator odpowiada za wdrożenie całego programu. Do zadań Koordynatora należy w szczególności:

- zatwierdzenie *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* po zatwierdzeniu jego części składowych przez gminy;
- podpisanie umowy z Instytucją Zarządzającą na realizację *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*;
- w przypadku konieczności - dokonywanie okresowej aktualizacji programu;
- co najmniej raz na pół roku zebranie od gmin informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych Zintegrowanych Przedsięwzięć Inwestycyjnych i sporządzenie raportu z realizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*, a następnie przekazanie go do Instytucji Zarządzającej.

Za realizację zadań w zakresie poszczególnych miast sieci Cittaslow odpowiedzialne będą gminy. Do zadań poszczególnych gmin będzie należało w szczególności:

- zatwierdzenie *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* w zakresie danego miasta;
- zapewnienie udziału społeczeństwa na każdym etapie wdrażania zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Właściwy proces wdrażania programu wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. *Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow* jest "własnością" społeczności lokalnej, ponieważ dla niej przede wszystkim był budowany. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne;

- zgłaszanie do koordynatora programu konieczności aktualizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*;
- bieżąca analiza stopnia realizacji zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych;
- przekazywanie raz na pół roku do koordynatora programu informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych projektów wchodzących w skład zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Barczewo to dokument strategiczny, który diagnozuje sytuację obecną w gminie oraz określa obszary, w których koncentrują się negatywne zjawiska w aspekcie społecznym, środowiskowym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym oraz technicznym. Zadaniem *Lokalnego Programu Rewitalizacji* jest przeprowadzenie zaplanowanych zadań naprawczych, które ożywią zdegradowany obszar pod względem wyżej wymienionych aspektów.

W celu prawidłowego wdrożenia zadań i realizacji celów zapisanych w dokumencie, proponuje się, aby zarządzanie Programem odbywało się zgodnie ze Schematem 1.

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Barczewo

Źródło: opracowanie własne

Za wdrażanie LPR odpowiedzialny jest **Burmistrz**, który, po uzyskaniu pozytywnej opinii **Rady Miejskiej**, zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym i organizacyjnym gminy w ramach każdego celu strategicznego.

Natomiast za koordynację przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizacji zapisanych w Programie odpowiada **Grupa Robocza ds. Rewitalizacji miasta Barczewo** powołana Zarządzeniem Burmistrza Barczewa nr 0050.21.2015 z dnia 23 lutego 2015 r.⁴⁰ Grupa sprawuje funkcję podstawowego forum dialogu i współpracy, wspierającego proces rewitalizacji na wszystkich etapach. Prace i wybór Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji będą się opierały na Regulaminie Pracy Grupy Roboczej, który zostanie przedłożony Radzie Miejskiej do zatwierdzenia.

Zadania Grupy:

1. Przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu;
2. Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Programu;
3. Rozpatrywanie wniosków zmian do Programu;
4. Aktualizacja katalogu projektów;
5. Hierarchizacja gminnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
6. Przedkładanie Burmistrzowi projektów aktualizacji Programu.

Grupa Robocza ds. Rewitalizacji przedkłada raporty okresowe i raport końcowy z realizacji Programu Burmistrzowi, a Burmistrz Radzie Miejskiej.

Z ramienia Urzędu Miejskiego w Barczewie zostanie powołany w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia Programu dodatkowo **Zespół ds. rewitalizacji** składający się z pracowników urzędu, którzy będą odpowiedzialni za zbieranie informacji od podmiotów (kierowników projektów) realizujących projekty rewitalizacyjne w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Barczewo*. Ponadto Zespół ds. rewitalizacji powinien przygotowywać raporty okresowe i raport końcowy z realizacji Programu. Podmioty zgłaszające swoją chęć przystąpienia do procesu rewitalizacji wyznaczonych obszarów, powinni swoje projekty zgłaszać Zespołowi, który następnie wnioskuje o aktualizację Programu do Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji.

Za prawidłową realizację poszczególnych projektów odpowiadają **Kierownicy projektów**. Do zadań Kierowników projektu należy:

- opracowywanie i składanie wniosków;
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów;
- zlecanie zadań projektowych;
- kontrolowanie postępu prac w projekcie w celu utrzymania zgodności projektu z założonym planem;

⁴⁰ Na mocy kolejnych Zarządzeń Burmistrza Barczewa skład Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji ulegał zmianie. Zob. Zarządzenia nr: 0050.76.2016 z dn. 7 lipca 2016 r., 0050.129.2016 z dn. 29 września 2016 r., 0050.17.2017 z 25 stycznia 2017 r.

- informowanie Zespołu ds. rewitalizacji o ew. problemach w realizacji projektów i propozycjach ich rozwiązania,
- sporządzanie raportów dotyczących postępów w projekcie, zrealizowanych wskaźników, osiągniętych efektów,
- zarządzanie zmianami;
- odbieranie poszczególnych zadań;
- rozliczenie projektu.

Informowanie i promocja LPR jest jednym z działań procesu rewitalizacji. Celem informowania społeczeństwa jest w szczególności próba zaangażowania mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji miasta poprzez pozyskiwanie nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowo należy przekazywać interesariuszom postępy w zakładanych działaniach.

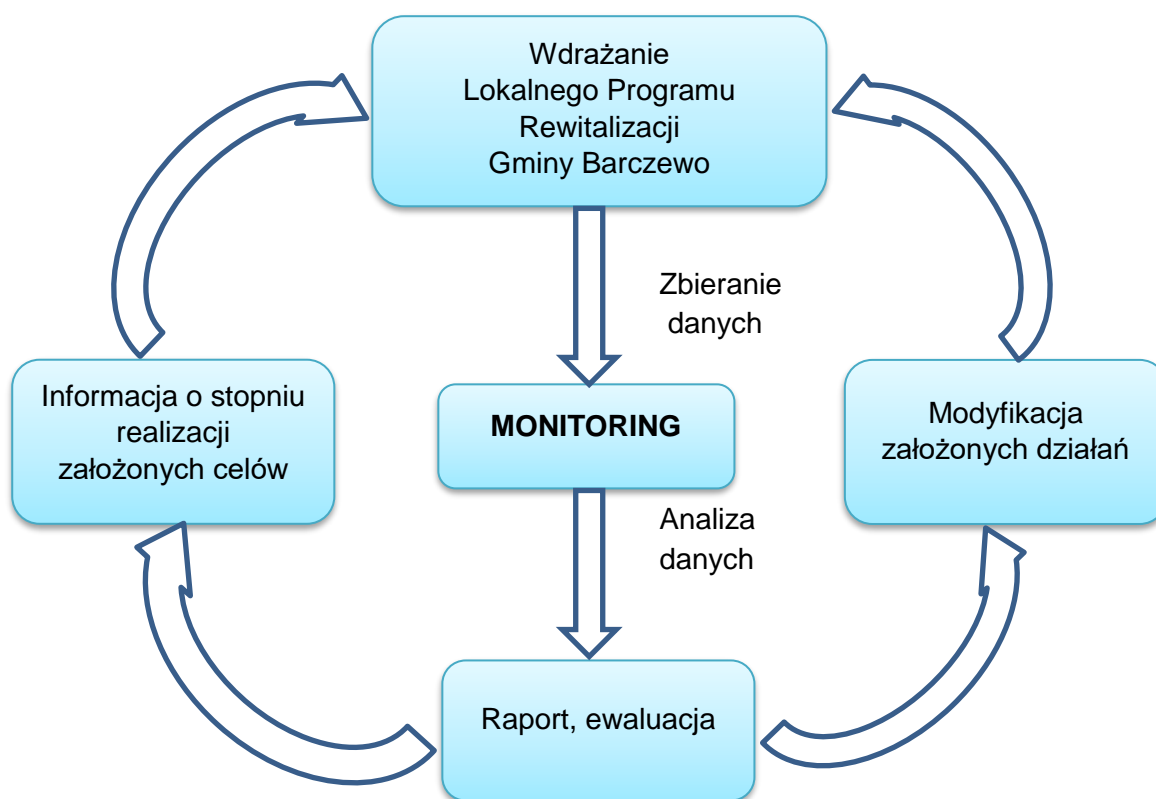
Realizacja *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Barczewo* zależy nie tylko od władz gminy, ale również od jednostek podległych, mieszkańców miasta, przedsiębiorców i instytucji pozarządowych. Dlatego tak ważne jest uspołecznienie procesów związanych z budową i realizacją LPR, do których można zaliczyć m.in.: spotkania/warsztaty mające na celu wyszczególnienie problemów społeczno-gospodarczych i wyznaczenie obszarów oraz projektów, wykorzystywanie kwestionariuszy, obserwacji oraz wywiadów. Materiały uzyskane podczas procesu uspołeczniania powinny być analizowane i uwzględniane przez Grupę Roboczą w trakcie ewaluacji lub podczas modyfikacji założonych działań.

W przypadku wymogów wprowadzenia znaczących zmian w dokumencie należy uchwałą Rady Miejskiej zaktualizować zapisy Programu. (tj. np. zmiana obszaru, nowe projekty).

10. System monitorowania Programu

System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów zgodnie z okresami raportowania przewidzianymi dla RPO WiM 2014-2020, jednak nie rzadziej niż w okresach rocznych. Dokonywanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażania zadań pozwoli na szybsze zareagowanie na występujące nieprawidłowości i w miarę możliwości natychmiastową modyfikację założonych działań. W takim przypadku należy opracować system działań naprawczych. Oprócz korygowania poszczególnych elementów w trakcie realizacji projektów, możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań, które również będą wpisywać się w wyznaczonych celach strategicznych.

Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Monitoring LPR powinien być prowadzony w zakresie rzeczowym i finansowym. Zakres rzeczowy dotyczyć będzie monitorowania postępów we wdrażaniu dokumentu, natomiast zakres finansowy związany będzie z monitorowaniem efektywności i poprawności wydatkowanych środków.

Poza bieżącym monitoringiem wdrażania LPR zaleca się dokonywanie ewaluacji dokumentu i wskazanie w niej rezultatów oraz należy ocenić, jaki wpływ na poprawę jakości

życia mieszkańców miały zrealizowane projekty. Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Ocena realizacji programu rewitalizacji oparta będzie na systemie wskaźników, przy czym zakłada się pomiar: produktów, rezultatów i oddziaływania programu.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Barczewo z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	7
Tabela 2. Liczba ludności gminy Barczewo.....	14
Tabela 3. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Barczewo .	15
Tabela 4. Migracja w gminie Barczewo.....	16
Tabela 5. Struktura wiekowa ludności w gminie Barczewo	17
Tabela 6. Liczba bezrobotnych z podziałem na profile w gminie Barczewo	22
Tabela 7. Przyczyny udzielania pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Barczewie w latach 2013-2015.....	24
Tabela 8. Wybrane dane dotyczące przestępstw w Barczewie	29
Tabela 9. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych.....	35
Tabela 10. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Barczewo według sekcji PKD 2007	35
Tabela 11. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć w latach 2010-2014.....	37
Tabela 12. Powierzchnia gruntów wg ich kategorii	45
Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe w gminie Barczewo	57
Tabela 14. Liczba mieszkań gminnych i mieszkań socjalnych.....	58
Tabela 15. Wyliczenie wskaźnika sumarycznego w sferze społecznej	61
Tabela 16. Wyliczenie wskaźnika sumarycznego w sferze gospodarczej i technicznej.....	65
Tabela 17. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru rewitalizowanego – sfera społeczna.....	72
Tabela 18. Stan kryzysowy w sferze społecznej	72
Tabela 19. Dane wyjściowe do wyznaczania obszaru rewitalizacji – sfera gospodarcza i techniczna.....	75
Tabela 20. Stan kryzysowy w sferze gospodarczej i technicznej	76
Tabela 21. Zintegrowane przedsięwzięcie	84
Tabela 22. Projekty uzupełniające	102
Tabela 23. Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Barczewo.....	113

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba urodzeń i zgonów w gminie Barczewo w latach 2010-2015.....	15
Wykres 2. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2014.....	18
Wykres 3. Bezrobotni według płci w gminie Barczewo.....	19
Wykres 4. Bezrobotni wg wieku w gminie Barczewo	19
Wykres 5. Bezrobotni według wykształcenia w gminie Barczewo	20
Wykres 6. Bezrobotni wg stażu pracy w gminie Barczewo	21
Wykres 7. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w gminie Barczewo	21
Wykres 8. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej	23
Wykres 9. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej.....	25
Wykres 10. Statystyka przestępstw w gminie Barczewo (stan na 31.12.2014 r.)	29
Wykres 11. Szkolnictwo podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto.....	30
Wykres 12. Szkolnictwo gimnazjalne – współczynnik skolaryzacji brutto	31
Wykres 13. Frekwencja w wyborach	33
Wykres 14. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Barczewo w latach 2010-2015.	34
Wykres 15. Podmioty gospodarcze według wielkości	37
Wykres 16. Podział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Barczewo [ha].....	45
Wykres 17. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne.....	57

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Barczewo na tle powiatu olsztyńskiego	11
Rysunek 2. Wyniki analizy wskaźnikowej – metoda standaryzacji – podobszar miejski.....	66
Rysunek 3. Podobszar zdegradowany na terenie miejskim	67
Rysunek 4. Wyniki analizy wskaźnikowej – metoda standaryzacji – podobszar wiejski	68
Rysunek 5. Mapa obszaru rewitalizacji	70
Rysunek 6. Proponowane lokalizacje realizacji przedsięwzięć w ramach ZPI	83

Spis schematów

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Barczewo	120
Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji	123

Spis załączników

Załącznik 1. Mapa obszaru rewitalizacji.....	127
--	-----

Załącznik 1. Mapa obszaru rewitalizacji

